

PÍSMO SVATÉ

PRINCIPY VÝKLADU



290

sillä hän kyllä vois
lewalseen elämään
muitakin jumalatte
matta monet wuo
jöitä, jotka wääräl
päisewät Jumalaa
tässä elämässä eri
tufsella lyöpi, mu
todištukseksi siitä,
Jumalan nimen

SLOVO

ÚVODEM...

Od vynálezu knihtisku mohlo být Písmo svaté tisknuto a hromadně rozšiřováno do celého světa. S nástupem moderních technologií má téměř každý v dnešní době možnost obstarat si Bibli, ať už v elektronické nebo knižní podobě. Dějiny nepamatují podobné období. A přesto všechno, přes dostupnost a rozšířenost Písma svatého, nevidíme kolem sebe všeobecně narůstající zbožnost, a to ani u samotných křesťanů s teologickým vzděláním. Jak je to možné?

Dřív církev zakazovala lidem vlastnit Bibli. Věřím, že v dnešní době, kdy je všem Písmo svaté přístupné, musel satan nutně změnit taktiku. Už se nesnaží lidem brát z rukou Písmo svaté, stačí mu, když k němu zaujmou špatný postoj a když četba Božího slova nevyvolává změnu života a opravdovou zbožnost. Moderní teologické směry, kterých se drží vystudovaní teologové a vůdcové církví, totiž povětšinou nevedou studenty ke správnému přístupu k Písmu svatému a pak nutně vznikají nesprávné výklady. Hrozné důsledky vidíme nejenom v naší církvi, ale obecně v křesťanství jako takovém. Množství nejrůznějších výkladů jednotlivých církví však nepochází od Boha. *Mlhavé a kuriózní výklady Písma, mnoho vzájemně si odporujících pojetí víry, které můžeme sledovat v křesťanském světě, jsou dílem našeho velkého nepřítele, který se pokouší zmást lidi, aby nepoznali, co je pravda. Nejednota a rozkol, který se projevuje mezi křesťanskými církvemi, je do značné míry způsoben zvykem přerušovat Písmo, aby se jím podepřely určité teorie. Místo aby pečlivě studovali Boží slovo s pokorou v srdci, aby se seznámili s Boží vůlí, hledají mnozí lidé v Bibli jen něco podivuhodného a nového.* GC 520

Jak tedy studovat Písmo, abychom mu lépe porozuměli? Která teologie je ta „správná“? Která vede k hlubšímu pochopení Písma a správným výkladům Bible, jenž povedou ke zbožnému životu? Na co si dát při tom všem pozor? Jak je možné, že právě ti nejvystudovanější teologové nejsou těmi nejzbožnějšími a těmi nejdůslednějšími co se týče svatosti a plnění dalekosáhlých požadavků Božího zákona? V této knize bych hledat odpovědi na tyto otázky a odhalit nebezpečí a důsledky, které vyplývají z nesprávného chápání a důrazů při výkladu Božího slova a naopak důsledky, které povedou ke správnému chápání a výkladům.

V **první části knihy** se podíváme na teologickou metodu pro výklad Bible, kterou naše Adventní církev schválila jako užitečnou, jedná se o tzv. *historicko-Biblickou* (nebo též *historicko-gramatickou*) metodu, kterou budeme sem tam srovnávat s dnes populární historicko-kritickou metodou. Uvidíme, že historicko-gramatická metoda se snaží chápat a vykládat Písmo na základě principů a přístupů vnitřního svědectví Písma samotného, bere text Bible jako svrchovanou autoritu, podle které se hodnotí všechno ostatní. Naproti tomu historicko-kritická metoda hodnotí Bibli na základě sekulární vědy, zkoumá ji, zpochybňuje, jejím hlavním účelem je zjistit, co text znamenal pro původní posluchače bez možnosti nadčasových myšlenek. Podrobnější zhodnocení a přirozené důsledky jednotlivých metod si vysvětlíme na konci první části knihy.

Ve **druhé části** se budeme zabývat literárními styly, obraty a zvyklostmi Biblické (nebo obecně hebrejské) literatury, které nám pomohou lépe porozumět Biblickému textu.

Ve **třetí části knihy** si stanovíme určitá pravidla pro výklad konkrétních Biblických veršů, což nám v konečném důsledku pomůže nejenom k lepšímu chápání textů Písma svatého, ale také také tomu, abychom odmítli některé nesprávné výklady, které jsou založeny na vytrhávání určitých veršů z jejich historického a literárního kontextu.

V **poslední, čtvrté části knihy**, si ukážeme na jednom příkladě, jak by takové studium Písma svatého mohlo vypadat, když zapojíme všechny principy a zásady, které se budu snažit stanovit v této knize.

Na **konci knihy** můžete najít rozsáhlý dodatek, ve kterém je do češtiny přeloženo oficiální prohlášení naší církve k metodám výkladu Bible, které bylo schváleno a odhlasováno na General Conference of Seventh-day Adventists Executive Committee na Zasedání výroční rady (Annual Council Session) v Rio de Janeru v Brazílii, 12. Řijna 1986.

Pozn.

Uvedené Biblické verše jsou z ČSP, není-li napsáno jinak. Jsou napsány tmavě zelenou barvu s odvolávkou na konci.

Zelené texty kurzívou označují citáty z knih EGW. Pro lepší pochopení je lepší si vyhledat citát dle odkazu a prostudovat kontext a všechny souvislosti. Snažil jsem se vybírat z jejich děl jen to nejdůležitější a nejvýstižnější.

Kristus vyzývá svůj lid, aby věřil a žil podle Jeho slova. Ti, kteří přijímají a požívají toto slovo a činí ho součástí každého svého činu, každé vlastnosti charakteru, budou sílit a mocnět v Bohu. Bude zřejmé, že jejich víra je nebeského původu. Nebudou bloudit po cizích stezkách. Jejich mysl se neobrátil k nějakému citovému a vzruchovému náboženství. Před anděly i před lidmi budou stát jako lidé s pevným, důsledným, křesťanským charakterem. ^{8T 300}

ČÁST 1:

PŘEDPOKLADY PRO

SPRÁVNÝ

VÝKLAD

BIBLE

Bohabojný život, denní příklad bezúhonnosti, něžnosti a nezištné lásky bude živým výkladem učení Božího Slova a důkazem pro Bibli, kterému jen málokdo může odporovat. Toto se ukáže jako nejúčinnější prostředek, jak čelit panujícím sklonu k pochybnosti a nevěře. ^{5T 706}

SOLA SCRIPTURA

Toto je zásada, která je základem reformace - totiž že Boží slovo je jediným a dostatečným pravidlem víry a života. ^{GC 186} V podstatě to znamená, že přijímáme Písmo jako jediný základ víry. ^{8T 193} Z čeho ale tento předpoklad vychází? Je Biblicky podložený? A k čemu nás přijetí této pravdy konkrétně vede v našem životě?

Pojďme se na to podívat trochu blíže. Připomeňme si asi nejznámější verš, který podporuje tento princip:

K zákonu a ke svědectví! Nebudou-li mluvit podle tohoto slova, tak v něm pro ně není úsvit. ^{Iz 8,20}

V tomto verši pisatel použil dvě slova: *torah* (v překladu zákon) a *udah* (v překladu svědectví). Izaiáš tedy své posluchače vyzval k tomu, aby poslouchali jak zákon (myšlena Tóra, tedy 5 knih Mojžíšových), tak i svědectví SZ proroků, které si mohli vyslechnout, nebo tehdy i pravděpodobně přečíst na některých svitcích. O těchto zdrojích poznání mluví častokrát i Kristus, když používá židovskou frázi: *zákon a proroci* (např. Mt 5,17; 11,13; 22,40).

SZ svědectvími ale náš zdroj autoritativního poznání rozhodně nekončí, s příchodem Krista totiž přišlo další zjevení, které by měli křesťané brát stejně vážně. To ostatně vyjádřil sám Kristus. Jednou, když kázal o přicházejícím Božím království, použil mnoho podobností (Mt 13,1-50), aby vyjádřil, že v Jeho době přichází jakási nová zvěst. A i když v podstatě jen opakoval a rozvíjel naučení ze SZ, přeci jen přinesl i něco dalšího. Poté, co toto kázání skončil, se svých učedníků zeptal: *Rozuměli jste tomu všemu?* *Řekli mu: „Ano, Pane.“ On jim řekl: „Proto se každý učitel Zákona, který se stal učedníkem království Nebes, podobá člověku hospodáři, který ze svého pokladu vynáší nové i staré.* ^{Mt 13,51-52} Kristus přirovnal vykladače Bible k hospodáři, který si ze své úrody dělá zásoby, a pak je postupně spotřebovává. Když přijde nová úroda, nevyhodí tu starou, ale spotřebovává postupem času starou i novou. Tady můžeme vidět, že Kristus vyzval apoštoly, aby při výkladu používali nejenom to staré, čemu se v životě jako židovští chlapci naučili ze SZ knih, ale také to nové učení o příchodu Božího království, které jim nyní přináší Kristus. A právě toto učení máme zaznamenané v NZ knihách, ať už je slyšíme z úst samotného Krista v evangeliích, nebo z úst Jeho učedníků v epištolách. Takže my dnes už dnes vnímáme jako zdroj poznání nejenom svědectví Mojžíše a dalších SZ proroků, ale i NZ apoštolů: *Proto již nejste cizinci a přistěhovalci, nýbrž spoluobčané svatých a patříte do Boží rodiny; byli jste vybudováni na základě apoštolů a proroků, kde je úhelným kamenem sám Kristus Ježíš* ^{Ef 2,19}

Z toho můžete při čtení poznat, že rozumím tajemství Kristovu, které v jiných pokoleních nebylo lidem oznámeno tak, jak to nyní bylo Duchem zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům... ^{Ef 3,4-5}

Co to ale znamená, že jsme vybudováni na základě apoštolů a proroků? V prvé řadě to, že považujeme Bibli za autoritativní zdroj pravdy. Tento princip pozorujeme u Ježíše Krista. V jedné debatě s farizeji celou svou argumentaci založil pouze na jediné větě: *Když se farizeové shromáždili, Ježíš se jich zeptal: „Co si myslíte o Mesiáši? Čí je syn?“ Řekli mu: „Davidův.“ Řekl jim: „Jak to tedy, že ho David v Duchu nazývá Pánem, když praví: „Řekl Pán mému Pánu: Sed' po mé pravici, dokud tvé nepřátele nepoložím za podnož tvých nohou“? Jestliže ho tedy David nazývá Pánem, jakpak je jeho synem?“ A nikdo mu nemohl odpovědět ani slovo; od toho dne se ho již nikdo neodvážil zeptat.* ^{Mt 22,41-46} Tady vidíme, že stejně jako Kristovým, i naším heslem má být: *K zákonu a ke svědectví! Nebudou-li mluvit podle tohoto slova, tak v něm pro ně není úsvit.* ^{Iz 8,20 8T 299}

Jindy zase Kristus argumentoval jen jediným slovíčkem: *Ježíš jim odpověděl: „Což není ve vašem Zákoně napsáno: „Já jsem řekl: Bohové jste“? Jestliže ty, ke kterým se stalo slovo Boží, nazval bohy, -- a nemůže být zrušeno Písmo --* ^{J 10,34-35} (slovo bohové z Ž 110,1). Stejně tak to dělal i apoštol Pavel: *Zaslíbení byla řečena Abrahamovi a jeho potomku. Písmo neříká: „a potomkům“; jako by jich bylo mnoho, ale jedná se jen o jednoho: „a tvému potomku,“ a tím potomkem je Kristus.* ^{Gal 3,16} (slovo semeno z Gn 12,7).

Na těchto dvou příkladech (a v Bibli je jich mnohem víc) vidíme, že pokud chceme žít tak, jak žil On ^{1.Jan 2,6}, pak Boží Slovo máme přijímat jako svrchovanou autoritu. ^{6T 403}

Ostatně, jak zdůraznil sám Kristus: *Neboť amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné nejmenší písmenko ani jedna čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane.* ^{Mt 5,18}
Zákon a Proroci až do Jana; od té chvíle se zvěstuje Boží království a každý je do něho naléhavě zván. Je však snadnější, aby pominuly nebe a země, než aby padla jedna čárka Zákona.
Lk 16,16-17

„Člověk nebude živ jen chlebem, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“ *Ne jediným slovem, ani mnoha slovy, nýbrž každým slovem vycházejícím z úst Božích, bude živ člověk. Nemůžete přehlížet jediné slovo, nebo jediné napomenutí které dal, jakkoli vám to může připadat bezvýznamné; buďte o tom jisti.* ^{5T 434}

Právě před námi je doba, kdy stav světa bude zoufalý, kdy pravé náboženství, slyšící na: "Takto praví Pán", téměř vymizí. ^{5T 523}

Ale co další zdroje našeho poznání? Jaký k nim zaujmout postoj?

ZDROJ POZNÁNÍ: NADPŘIROZENÉ JEVY

Izaiáš nás varuje, abychom se neřídili tím, co je nám nadpřirozeně zjevováno spiritistickými médii: *A jestliže vám řeknou: Dotazujte se těch, kdo vyvolávají duchy zemřelých, a věstců, kteří piští a mumlají ... Což se lid nemá dotazovat svého Boha? Kvůli živým má hledat mrtvé? K zákonu a ke svědectví! Nebudou-li mluvit podle tohoto slova, tak v něm pro ně není úsvit.* ^{Iz 8,19-20} Asi je nám všem jasné, že ze seancí, okultních sezení a z podobných pochybných společenství a praktik nemůže vzejít nic dobrého a že bychom neměli poslouchat to, co nám říkají duchové zemřelých. Ve skutečnosti bychom ale jakýkoliv nadpřirozený jev, zázrak či cokoliv podobného nadřazovat tomu, co máme v Písmě svatém, ale naopak: *Písmo výslovně konstatuje, že Slovo Boží je měřítko, jímž musí být ověřováno všechno učení i zkušenost* ^{GC 7}

Třeba takový apoštol Petr prožil ve svém životě velice silnou nadpřirozenou zkušenost, o které se většině z nás může jen zdát: *Po šesti dnech vzal Ježíš s sebou Petra, Jakuba a jeho bratra Jana a vyvedl je na vysokou horu, kde byli sami. A byl před nimi proměněn. Jeho tvář zazářila jako slunce a jeho šaty zbělely jako světlo. A hle, ukázal se jim Mojžíš a Eliáš a rozmlouvali s ním. Petr na to Ježíšovi řekl: „Pane, je pro nás dobré tu být. Chceš-li, udělám tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ Když ještě mluvil, hle, zastínil je zářivý oblak a z oblaku se ozval hlas: „Toto je můj milovaný Syn, v němž jsem našel zalíbení; toho poslouchejte.“* ^{Mt 17,1-6} Přesto když na tento nadpřirozený prožitek vzpomíná ve svém dopise, píše, že křesťané mají mnohem pevnější základ své víry, a to jsou zapsaná slova SZ proroků: *On přijal od Boha Otce čest a slávu, když k němu z velebné slávy zazněl takovýto hlas: „Toto je můj milovaný Syn, v němž jsem našel zalíbení.“ A tento hlas, který zazněl z nebe, jsme my slyšeli, když jsme s ním byli na té svaté hoře. A máme ještě pevnější prorocké slovo. Dobře činíte, že se ho držíte jako světla, které svítí v temném místě, dokud se nerozbrěskne den a jitřenka nevejde ve vašich srdcích.* ^{2. Pt 1,17-19}

Proč se máme držet této zásady? Bůh nás chce chránit. Vzpomeňme na Kristova slova o zázracích, které svedou mnoho věrných křesťanů: *Mnozí mi v onen den řeknou: „Pane, Pane, což jsme tvým jménem neprorokovali a tvým jménem nevyháněli démony a tvým jménem neučinili mnoho mocných činů?“ A tehdy jim vyzná: „Nikdy jsem vás neznal. Odejděte ode mne, činitelé nepravosti.“* ^{Mt 7,22-23}



...nepomine jediné písmenko ani jedna čárka ze Zákona ^{Mt 5,18}

Zvláště na konci času bude toto pokušení stále silnější. Každý zázrak, co zažijeme, nebo o kterém uslyšíme, může pocházet od satana. Brzy se před námi rozprostře poslední velký klam. Antikrist rozvine před našimi zraky úžasné zázraky. Klam se bude tak podobat pravdě, že jej bude možné rozeznat jen pomocí Písma. Písmem musíme prověřovat každé tvrzení a každý zázrak. ^{GC 593} A když apoštol Jan popisuje poslední dobu lidských dějin, píše: *A uviděl jsem jinou šelmu vystupovat ze země; měla dva rohy jako beránek, ale mluvila jako drak. ... Činí veliká znamení, takže nechá i oheň z nebe před zraky lidí sestupovat na zem, a svádí obyvatele země znameními, která jí bylo dáno učinit před očima šelmy.* ^{Zj 13,11. 13-14} Zázraky nás mohou na rozdíl od Božího slova (J 17,17) oklamat.

Držme se tedy pevného základu Písma svatého. *Pravé křesťanství přijímá Boží slovo jako velkou pokladnici zjevené pravdy a jako měřítko pro posouzení všech vnuknutí.* ^{GC 193} Vzpomeňme na Berienské, kteří když uslyšeli o nových nadpřirozených událostech kolem příchodu Mesiáše, tak všechno porovnávali se zjevenými spisy SZ: *A tamější Židé byli ušlechtilejší než ti v Tesalonice: přijali Slovo se vši dychtivostí a denně pečlivě zkoumali Písma, zdali je tomu tak.* ^{Sk 17,11}

Zázraky tedy mohou pocházet od Boha, ale také od satana, a v mnoha případech nebudeme mít pevnou jistotou, „odkud vítr vane.“ Dnes se například můžeme setkat se zjeveními Panny Marie, dovidáme se o lidech, kteří byli nemocní a někdo jakoby jemávnutím kouzelným proutkem hned uzdravil, ojedinele se dokonce objevují i zprávy o mrtvých lidech, kteří byli vzkříšeni. Stále více přibývá „proroků,“ kteří dostávají vidění, a jejich výpovědi mám díky médiím (hlavně internetu) prakticky každý na dosah. Tyto nadpřirozené jevy sice někteří zpochybňují, ale Bible nám říká, že zázraky se skutečně budou dít. Můžeme věřit těm lidem, kteří o nich vypráví, nebo je vykonávají, ale nezapomínejme na to, že mnoho zázraků pochází od satana, který využívá nadpřirozených jevů ke svádění lidských duší.

Tito lidé poukazují nejen na skutečnost (autenticitu) těchto zázraků, ale také na to, že se díky nim rozmáhá zbožnost. I když zázraky mohou doprovázet určité pozitivní vlivy, přesto všechno věřím, že žádný vnější zázrak nikdy nezmění lidské srdce, ani nikoho nepřivede k niterné poslušnosti vůči Bohu. Mějme na paměti Kristova slova: *Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.* ^{Lk 16,31} Ellen Whiteová dokonce Bůh ukázal, že *tajemných znamení, divů a nepravých reforemací přibývá a ještě se budou rozšiřovat. Reformace, které jsem viděla, nebyly žádnými reforemacemi od bludu k pravdě.* ^{EW 45}

ZDROJ POZNÁNÍ: CÍRKEVNÍ TRADICE

Dalo by se všeobecně se říct, že protestantské církve se snaží stavět svá učení a výklady na Písmě svatém, zatímco katolická církev chce stavět jak na Písmu, tak také na *tradici*. Pojem *tradice* ale nechápejme z jako obyčejnou zvyklost, ale (z katolického pohledu) jako tzv. „*církevní tradici*.“ O co se konkrétně jedná? Kde jinde bychom měli hledat význam a definici tohoto pojmu, než v katolickém katechismu:

Aby se však v církvi stále zachovalo evangelium celé a živé, zanechali apoštolové jako své nástupce biskupy a postoupili jim své učitelské místo. “Vždyť „apoštolské kázání, vyjádřené zvláštním způsobem v inspirovaných knihách, mělo být uchováno nepřetržitou poslušností až do konce věků.“ Toto živé předávání, vykonané v Duchu svatém, se nazývá tradicí - nakolik se liší od Písma svatého, i když je s ním úzce spojeno. Skrze tuto tradici podání „tak církev ve své nauce, životě a bohoslužbě zvětňuje a všem pokolením předává všechno, co sama je a v co věří.“ „Výroky svatých Otců svědčí o oživující přítomnosti této tradice, jejíž bohatství se přelévá do praxe a do života věřící a modlící se církve.“ ^{Katechismus, 77-78}

Katolíci zde v podstatě tvrdí, že jak Kristovi apoštolové, tak i významní učenci, teologové a vykladači, kteří přišli v celé historii po nich, vykládali Písmo svaté a tyto výklady jsou nazývány *církevní tradicí*. Podle jejich chápání pak jak tradice, tak i Písmo svaté stojí navzájem v naprostém souladu a harmonii, a pochází od *stejného božského zdroje*, čímž dávají oběma stejný autoritativní charakter: *Posvátná tradice a Písmo svaté jsou tedy ve vzájemném těsném spojení a sdílení. Obojí vyvěrá z téhož božského pramene, splývá jaksi v jedno a směřuje k témuž cíli. ... Písmo svaté je totiž Boží řeč, písemně zaznamenaná z vnuknutí Ducha svatého. “Co se týká posvátné tradice, ta „předává Boží slovo, které svěřil Kristus Pán a Duch svatý apoštolům, bez porušení jejich nástupcům, aby je osvěcování Duchem pravdy ve svém hlásání věrně uchovávali, vykládali a šířili“* ^{Katechismus, 80-81} Takže lidské výklady Bible („tradice“) jsou postaveny na stejnou roveň, jako Písmo svaté.

Katolíci jdou ještě dál a prohlašují, že chceme-li být při čtení Bible vedeni Duchem svatým, musíme ji číst skrz „brýle“ katolické tradice: *Druhý vatikánský koncil uvádí tři měřítka k tomu, aby byl výklad Písma shodný s Duchem, který je inspiroval:... Číst Písmo v „živé tradici celé církve* ^{Katechismus, 111-113}

Asi nemusím připomínat, že právě tento princip tak často zpochybňovali a horlivě vyvraceli všichni reformátoři a jejich následovníci, kteří s hrůzou zjišťovali, že tradice katolické církve (výklady Bible jim předkládané z minulosti) a Písmo svaté stojí v naprostém donebevolajícím rozporu. A tak se rozhodli, že *Boha je třeba poslouchat více než lidi* ^{Sk 5,29}, a odvrátili se od lidských tradic k Božímu slovu. Stáli si za tím, že *'takto praví Pán' nesmí být nahrazeno 'takto praví církev nebo stát'*. *Hlásali, že Kristova koruna má být vyvýšena nad diadémy pozemských mocnářů.* ^{6T 402}

A to bude zvláště v posledním čase velice důležité, vždyť *poslední velký zápas mezi pravdou a bludem je jen posledním bojem dlouhotrvajícího sporu o Boží zákon. Právě nyní vstupujeme do tohoto zápasu, do boje mezi lidskými nařízeními a Hospodinovými příkazy, mezi náboženstvím Bible a náboženstvím bájí a tradic.* ^{GC 582}

Co ale samotné Písmo říká o lidských tradicích? Kristus nás varuje před tím, abychom naše tradice nadřazovali (nebo aby stály v rozporu) ke zjevenému Slovu Božímu: *On jim odpověděl: Proč i vy přestupujete Boží příkaz kvůli své tradici? Zrušili jste Boží slovo pro svou tradici. ... Pokrytci! Dobře o vás prorokoval Izaiáš, když říkal: 'Tento lid mne ctí rty, ale jejich srdce je ode mne velmi daleko. Marně mne však uctívají, vyučující nauky, jež jsou jen lidskými příkazy.'* ^{Mt 15,3, 6-9} Stejně nás před zhoubným vlivem tradice varuje i apoštol Pavel: *Dávejte si pozor, ať vás někdo neodvede jako zajatce skrze filozofii -- prázdný svod podle lidské tradice, podle živlů světa, a ne podle Krista.* ^{Kol 2,8}

To jsou velice silná slova, vždyť podle nich nás *tradice může zotročit*, pokud stojí na světských principech, a ne na Kristu. Jsem přesvědčen o tom, že každý, kdo se rozhodne následovat Krista, se musí ve svém životě často zastavovat a ptát Pána Boha: je to, co nyní právě dělám, nad čím přemýšlím nebo co říkám, v souladu s Tvou vůlí? Stojí to na Kristu, Tvém Synu? Nebo nad tím nepřemýšlím a jednám pouze ze zvyku, protože jsem to tak dělal vždycky a dělají to tak lidé kolem mě už po mnoho generací...? Ale všichni, kteří *přijímají a požívají toto slovo a činí ho součástí každého svého činu, každé vlastnosti charakteru, budou sílit a mocnět v Bohu. Bude zřejmé, že jejich víra je nebeského původu. Nebudou bloudit po cizích stezkách. Jejich mysl se neobrátil k nějakému citovému a vzruchovému náboženství.* ^{8T 300} Vše, co děláme, musí stát na principech Božího slova, které nás nezotročují jako lidské tradice a filosofie, naopak nás mohou vysvobodit z otroctví hříchu (J 8,32).

Tím nám ale Boží slovo neříká, že musíme jakoukoliv lidskou tradici hned zavrhnout. Jen že pro nás nejsou autoritativní a že nesmí za žádných okolností stát v rozporu s Božím slovem. Apoštol Pavel například pochválil Korintské křesťany, že se drží tradice, kterou jim předal: *Chválím vás, že si mne stále připomínáte a držíte se tradice, kterou jste ode mne přijali.* ^{1. Kor 11,2 ČEP} Pak pokračuje a vysvětluje, že základ tradice - nošení šátků - má svou logiku (1. Kor 11,3-12), ale nakonec přiznává, že když někdo bude jednat jinak, může, ale bude jednat proti místním zvyklostem: *Chce-li někdo umíněně na tom trvat, tomu říkám: Není to obyčejem ani u nás, ani v ostatních církvích Božích.* ^{1. Kor 11,13 ČEP} *Tradice tedy nemůže stát v rozporu s Písmem, nebo dokonce nahrazovat jasné slovo Boží, ale musí s ním být v souladu; a nikdo by neměl druhé nutit, aby zachovával tu či onu lidskou tradici.*

Odpadnutí od tohoto principu. Asi nemusím dlouze vysvětlovat, že právě v katolické církvi vidíme důsledky toho, když se lidé odkloní od psaného Božího slova a přidrží se lidských tradic. Stačí porovnat slavení neděle, uctívání Panny Marie, obrazů, modlení ke svatým atd. s tím, co je v Bibli, a musí být hned všem jasné, že katolické tradice a Písmo svaté si navzájem odporují. I my jako adventisté bychom měli zkoumat naši věrouku a zjistit, jestli to, čemu věříme, je skutečně podložené Božím slovem, nebo jen "papouškujeme" výklady a teorie, které zaslechneme v sobotu ve shromáždění. *Věřící se nesmí spokojit s míněním a špatně odůvodněnými představami o pravdě. Jejich víra musí být pevně založena ve Slově Božím, aby, až přijde čas zkoušky a oni se budou muset zodpovídat pro svou víru, před soudními dvory byli s to, v mírnosti a hluboké úctě, odůvodnit naději, která v nich žije.* ^{5T 708} *Bylo mi ukázáno, že mnozí, kteří domněle znají přítomnou pravdu, ve skutečnosti nevědí, čemu věří. Nechápou důkazy pro svou víru, a také nemají pravé pochopení pro práci v nynější době. Až přijde doba soužení, budou lidé, kteří dnes jiným kážou, při důkladném zkoumání svého postavení nacházet mnoho, nač nebudou moci uvést postačující odůvodnění. Až do té doby zkoušky si nebudou mnozí vědomi své děsivé neznalosti.* ^{5T 707} Naopak: každý z nás by tedy měl společně s apoštolem Pavlem hrdě prohlásit: **vím, komu jsem uvěřil!** ^{2.Tim 1,12}

ZDROJ POZNÁNÍ: FILOSOFIE A PSYCHOLOGIE

FILOSOFIE

V apoštolské době po celé Římské říši kvetlo pohanství, jehož součástí byly i různé filosofické směry a mystická okultní náboženství. Pavel ale všechny tyto lidské nauky odmítá: Dávejte si pozor, ať vás někdo neodvede jako zajatce skrze filozofii -- prázdný svod podle lidské tradice, podle živelů světa, a ne podle Krista. Kol 2,8 Ó Timoteji, zachovej, co ti bylo svěřeno, vyhýbej se světským prázdným řečem a protikladným tvrzením toho, co se falešně nazývá „poznání“ 1. Tim 6,20

Lidské bádání a poznatky nemusíme hned zavrhnout, vždyť i v nich se skrývá mnoho hodnotných rad a myšlenek. Všimněte si toho, jak apoštol Pavel „pracuje“ se známými výroky filosofů: Jestliže, po lidsku řečeno, jsem v Efesu bojoval s šelmami, co mi to prospěje? Jestliže mrtví nevstávají, **jezme a pijme, neboť zítra zemřeme.** 1. Kor 15, 32 – Pavel cituje výrok řeckého filozofa Epikúrese. Jeho učení nemělo cíl a tak došel k tomuto marnému závěru o životě. Apoštol zdůrazňuje, že pokud neexistuje vzkříšení, pak je tedy všechno tak, jak to vystihl Epikúres. Hned nato používá výrok filosofa Menandra, se kterým očividně souhlasí: **Neklamte se: Špatné řeči ničí dobré mravy.** 1. Kor 15, 33. Jiné výroky z řecké filosofie zase musel uvádět na pravou míru: **Všechno je mi dovoleno** – ano, ale ne všechno prospívá. **Všechno je mi dovoleno** – ano, ale ničím se nedám zotročit.“

1. Kor 6,12 – ČEP. Některé nauky (jako např. výrok Esénů zvýrazněný níže) bylo potřeba ve světle poznání Boha razantně odmítnout: Slyšeli jste, že bylo řečeno: **Budeš milovat svého bližního a nenávidět svého nepřítele.** Já však vám pravím: Milujte své nepřátele, žehnejte těm, kdo vás proklínají, dobře číňte těm, kdo vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás urážejí a pronásledují, abyste byli syny svého Otce, který je v nebesích Mt 5,43-45.

I v dnešní době se rozmáhá jak filosofie, tak psychologie a jiné vědy, zabývající se tímto světem a člověkem. U všech těchto nauk musíme hledět nejprve na to, co je v souladu s naším chápáním světa podle Božího slova (jako u apoštola Pavla), a pak tyto poznatky buď schválit, poupravit, nebo zavrhnout.

Na některých místech v Bibli pisatelé dokonce citují literaturu své doby: Proto se říká v **Knize Hospodinových bojů**: ... Vahéb v Sufě a údolí Arnónu, sráz údolí, který se sklání k osadě Aru a opírá se o hranici Moábu. Nu 21,14-15; Což není zapsáno v **knize Jašarově**: I zastavilo se slunce v polovině nebes a nespěchalo k západu po celý den? Joz 10,13. Proč pisatelé Bible používají citace z různých knih? Patrně ze stejného důvodu, z jakého používala Ellen Whiteová citace v knize Velký spor věků: V několika případech v knize cituji výroky historiků, kterým se podařilo seřadit události tak, aby poskytly stručný souhrnný pohled na věc nebo shrnout podrobnosti vhodným způsobem. GC 12.

Také v Novém zákoně objevují i citace tehdejších významných židovských děl (židovská tradice). Jeden příklad za všechny: O nich také prorokoval Henoch, sedmý od Adama, když řekl: **Hle, Pán přišel s desetitisíci svých svatých, aby vykonal soud nade všemi a aby usvědčil každého** z všech skutků bezbožnosti, které bezbožně spáchali, a ze všech tvrdých slov, které proti němu promluvili bezbožní hříšníci. Ju 14-15. Juda cituje z knihy Enochovy: **Hle! Už přichází v nesčíslném zástupu svatých, aby nad hříšnými lidmi vykonal soud, aby vyhladil svévolníky a ztrestal je za vše, čím se mu protivili a co zlého spáchali.** 1.Hen 1,9. Jak řeckou filosofii, tak i knihy, které citovali apoštolové, samozřejmě nemůžeme jako takové považovat za autoritativní zdroj pravdy. Pouze vnímáme, že je pisatelé Bible citovali, protože dobře vyjadřovali to, co chtěli svým posluchačům předat.

Pisatelé Bible, stejně jako Kristus, mohli používat citace, myšlenky a výroky moudrých mužů své doby. Veškerá moudrost, co kdy byla lidem zjevena, totiž pochází od Boha: Kristovým posláním bylo projevit pravdu v rámci evangelia a zjevit poučení i zásady, které dal padlému člověku. Každá podaná myšlenka byla Jeho vlastní. Nemusel ji čerpat od někoho jiného, neboť On byl původcem veškeré pravdy. Mohl uvést myšlenky proroků a filozofů a zachovat jejich originalitu, neboť všechna moudrost byla Jeho. On byl zdrojem, pramenem veškeré pravdy. On byl v čele všeho a svým učením byl duchovním vůdcem všech věků. 1SM 410

PSYCHOLOGIE

S tím souvisí i otázka dnes velmi rozšířené Psychologie. Stejně jako u každého jiného poznání, i zde se **opravdové zásady psychologie se nacházejí v Písmu Svatém.** ^{ML 176}. Dřív se psychologii zabývali lidé hlavně lidé zkoumající psychikou člověka z pohledu okultních praktik, jako hypnóza, magnetismus, frenologie, mesmerismus a tak podobně. Proto proti těmto vědním oborům Ellen Whiteová stavěla tak odmítavě. Na jednom místě dokonce píše o Satanovi, že vědy jako frenologie, psychologie a mesmerismus, jsou cestičky, po kterých se dostane přímo k této generaci a pracuje mocí, charakteristickou pro jeho úsilí ku konci doby zkoušky. ^{1T 290} Sama však doplňuje: Vědní obory lidského myšlení jsou až příliš vynášeny. Samy o sobě by nebyly ničím závadným. Kdyby se z nich satan nevytvářel mocné pomocníky ke klamání a ničení duší. ^{ST 6.11.1884}



...opravdové zásady psychologie se nacházejí v Písmu Svatém. ^{ML 176}

Psychologie je podle svědectví studentů vysokých škol stále ještě protkána více či méně okultními praktikami a nekřesťanskými až zvrácenými principy Z. Freuda. Můžeme tyto negativní nauky „očistit“ a vytrhnout z nich jen to dobré? Dokážeme to? Možná ano... Ale zapamatujme si pro život jednoduchý pravdivý princip, který bych rád podtrhl:

Lidé se mění ve shodě s tím, čím se zaobírají. ^{MYP 262}

Budeme-li se zabývat psychologii, bude to na nás mít nutně výrazný vliv a to jak pozitivní, tak i negativní. Lidé studující psychologii mají sklon k:

- Diplomacii tam, kde je potřeba rázných kroků a řešení
- Hledět na to, co chtějí spíše lidé, a ne na to, co chce Bůh. Nemívají sílu se postavit odporu okolí ve jménu Boží věci.
- Více či méně manipulovat s lidmi
- Vycházet všem lidem vstříc i za cenu určitého pokrytectví
- Spoléhat se na psychologii, místo na Boží zázračnou moc
- Vysvětlovat (a tím pádem omlouvat) hříchy druhých (on se tak chová, protože měl těžké dětství, protože je cholerik, atd.), zapomínaje na všemocnou sílu Boží milosti, která má moc od základu změnit charakter člověka

Proč tedy raději nestudovat čistou pravdu, nesmíchanou se lží? Pokud budou křesťané studovat Bibli a pátrat po jejich klenotech pravdy, budou posilovat intelekt tak, jak by studium veškerého filosofického pojetí nemohlo přinést. ^{MYP 254} A nejen to, ti, kdo jsou v těsném kontaktu s básníky a mudrci Bible, a jejichž duše byly dojaty slavnými činy hrdiny víry, budou přicházet z bohatých polí přemýšlení mnohem čistější v srdci, a vznešení v mysli, než kdyby byli zaměstnáváni studováním nejslavnějších světských autorů. ^{MYP 255} Bible nás bude učit to, co nic jiného nás nemůže naučit. Uvědomujeme si to? Ruku na srdce - kolikrát rozebíráme všechno možné, až na slovo Boží. ^{MYP 257}

V této otázce mě velice zaujala výpověď Zwingliho, jednoho z nejznámějších reformátorů středověku: Když... jsem se začal plně věnovat Písmu svatému, tu mne filozofie a teologie stále naváděly, abych se s nimi přel. Nakonec jsem dospěl k závěru: Musíš nechat všech lží a poznat jaký je Bůh jen z jeho vlastního slova. Pak jsem začal prosit Boha o jeho světlo a začal jsem Písmo chápat mnohem jasněji. (Wylie, díl 8, kap. 6) ^{GC 174}

Bible je základem naší víry a kázně. ^{RH 15.12.1885}

ZDROJ POZNÁNÍ: VĚDA

Boží zjevení v přírodě (užitečné, ale nedostatečné)

Na počátku stvořil Bůh celou zemi, a když Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré.“
Gn 1,31. *Milionům lidí nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou* Ž 19,1. *Sluneční svit, déšť, pahorky a řeky, to všechno svědčí o milujícím Stvořiteli. Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, které nemají výmluvu.*“ Ř 1,20. *Jiní vidí důkaz Boží péče v radostných vztazích a ve zvláštní lásce mezi přáteli, členy rodiny, mužem a ženou, rodiči a dětmi. Jako když někoho utěšuje matka, tak vás budu těšit* Iz 66,13. *Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí* Ž 103,13. *Adventisté sedmého dne věří, str. 24*

Po pádu do hříchu (Gn 3,14. 17-19), po Kainově vraždě (Gn 4,12) a po potopě (Gn 8 kap.) se v přírodě odehrály určité negativní změny, jejichž důsledky můžeme vidět všude, kam se jen podíváme. Tak pozorujeme, že tytéž paprsky slunce, které svědčí o milujícím Stvořiteli, mohou zemi obrátit ve vyprahlou poušť a způsobit hladomor. Podobně i déšť se může obrátit ve vodní příval, který zahubí celé rodiny; vysoká hora může puknout, rozpadnout se a pak ničít. V lidských vztazích se často objevuje žárlivost, závist, hněv a dokonce i nenávisť, která vede k vraždě. Svět kolem nám podává smíšené signály a klade tolik otázek, kolik dává odpovědí. Odhaluje konflikt mezi dobrem a zlem, ale nevysvětluje, jak tento spor začal, kdo s kým bojuje a proč, ani kdo nakonec zvítězí.

Zvláštní zjevení. Hřích omezuje Boží sebezjevení skrze stvoření tím, že nám bere schopnost vysvětlovat Boží svědectví. Bůh se ve své lásce sám zvláštním způsobem zjevil, aby nám pomohl nalézt odpovědi na tyto otázky. Ve Starém a Novém zákoně se nám odhalil zcela jedinečným způsobem a nezanechal tak žádné pochybnosti o svém charakteru lásky. *Adventisté sedmého dne věří, str. 24*

Bůh mohl zničit každé otevírající se poupě a kvetoucí rostlinu, nebo je mohl zbavit vůně, tak lahodné smyslům. Na zemi, vyprahlé a necitelné z prokletí, v trní, bodláčí, hloží i slzách můžeme číst zákon odsouzení. Ale v něžné barvě květin, můžeme vyčíst, že Bůh nás stále miluje a že Jeho milost není na zemi úplně ukončena.^{1SM 291}



Jeho věčnou moc a božství, ačkoli jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa jasně vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle.^{Řím 1,20}

Spolehlivost Biblického záznamu

Především vězte, že v posledních dnech přijdou s posměchem posměvači, kteří budou žít podle svých vlastních žádostí a budou říkat: „Kde je to zaslíbení jeho příchodu? Od té doby, co zesnuli otcové, všechno zůstává tak, jak to je od počátku stvoření.“ Je jim totiž skryté, neboť to chtějí, že nebesa byla od pradávna a země povstala z vody a skrze vodu slovem Božím, skrze něž také tehdejší svět zahynul, když byl zatopen vodou. A týmž slovem jsou nyní nebesa a země uschovány k ohni a stráženy pro den soudu a záhuby bezbožných lidí.

Podle této předpovědi budou v posledním čase žít na zemi bezbožní lidé, kteří budou zpochybňovat potopu jako historickou událost. Bibličtí pisatelé samozřejmě rozlišovali mezi pravdivými historickými událostmi Bible, a vymyšlenými bájemi: Neboť přijde doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, nýbrž si podle vlastních žádostí budou shromažďovat učitele, aby jim říkali, co je jim příjemné; odvrátí sluch od pravdy a obrátí se k bájím.“ 2. Tim 4,3-4. Otázkou pravdivého vnímání Biblických textů budeme ještě probírat později (téma: **Tota Scriptura**), kde se budeme zabývat tím, jak židé vnímali pojem *Pravda*.

Prozatím nám bude stačit, když si uvedeme několik Kristových poučení, ze kterých jasně a zřetelně vyplývá, že SZ příběhy jsou skutečné historické události:

Stvoření člověka. On jim odpověděl: „Nečetli jste, že ten, který stvořil člověka, od počátku učinil je jako muže a ženu? A řekl: ‚Proto člověk opustí otce i matku a přilne ke své ženě a ti dva budou jedno tělo, takže již nejsou dva, ale jedno tělo. Co tedy Bůh spojil, ať člověk neodděluje!‘ Mt 19,4-6

Potopa, Noe. Neboť jak tomu bylo za dnů Noe, tak tomu bude i při příchodu Syna člověka. Jako totiž v oněch dnech před potopou jedli, pili, ženili se a vdávaly, až do dne, kdy Noe vešel do korábu, a nic nepoznali, dokud nepřišla potopa a všechny nesmetla, takový bude i příchod Syna člověka. Mt 24,37-39.

SZ příběhy. On jim však odpověděl: „Pokolení zlé a cizoložné vyhledává znamení, ale znamení mu nebude dáno, kromě znamení proroka Jonáše. Vždyť jako ‚byl Jonáš v břiše velké ryby tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země. Ninivští muži povstanou na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, neboť učinili pokání na Jonášovo kázání -- a hle, zde je někdo větší než Jonáš. Královna jihu povstane na soudu s tímto pokolením a odsoudí je, protože přišla od končin země, aby uslyšela Šalomounovu moudrost -- a hle, zde je někdo větší než Šalomoun.‘ Mt 12,39-42

Ostatně, i Ellen Whiteové Bůh často ukazoval SZ postavy. Při posledním soudu ji Bůh zjevil, že Všichni vyjdou ze svých hrobů tak velcí, jak velcí do nich byli uloženi. Mezi vzkříšenými bude mohutný a vznešený Adam, jen o málo menší než Boží Syn. Výrazně se bude lišit od lidí pozdějších generací, z toho bude patrné, jak velice lidstvo degenerovalo.“ GC 645. Nebo v poslední velké bitvě ji byl zjeven zástup, ve kterém budou příslušníci dlouhověkých generací, které žily před potopou, muži statných postav a bystrého rozumu. GC 664 Není tedy pochyb o tom, že stejně jako Kristus i ona vnímala všechny postavy z Bible jako skutečné historické postavy, které žili na naší planetě před tisíci lety.

Bible je nejpradávnější a nejúplněji historii lidstva, kterou lidstvo vlastní. Přišla svěží z fontány věčné pravdy a skrz na skrz věky božská ruka uchovávala její čistotu. Osvěcuje dalekosáhlou minulost, kterou se lidské výzkumy marně snaží proniknout. ...**Jen tam můžeme najít autentickou zprávu původu národů. Jen zde je dána historie naší rasy neposkrvněná lidskou pýchou nebo předsudkem.** MYP 263

Viděla jsem, že Boží andělé dostali příkaz, aby opatrovali ty svaté důležité pravdy, které měly všem generacím Kristových učedníků sloužit jako bezpečná a pevná kotva. Duch svatý byl vylit zvláštní měrou na apoštoly, kteří byli svědky důležitých pravd o ukřižování, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení našeho Pána - to je těch pravd, které měly být nadějí Izraele. Všichni měli hledět na Spasitele světa jako na svou jedinou naději a chodit po té cestě, kterou jim připravil obětováním svého vlastního života. Měli zachovávat Boží zákon a žít. Viděla jsem Ježíšovu moudrost a dobrotu, která se projevila v tom, že učedníkům dal moc, aby pokračovali v tomtéž díle, pro které Jej Židé nenáviděli a usmrtili. V Jeho jménu měli moc nad satanovými skutky. Doba, kdy Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, byla ozářena světlem a slávou, aby bylo na věky známo, že Ježíš je Spasitelem světa. EW196-197

Věda a Bible

Nadřazenost Písma svého nás vede k přesvědčení, že Bible nemá být ověřována vědeckým myšlením člověka, ale věda se má obětovat tímto bezpečným měřítkem. Jestliže se Bible vyjadřuje k faktům přírody, věda se může srovnávat se Psaným slovem a při správném chápání obou se vždy ukáže, že jsou v souladu. Jedno neodporuje druhému. Všechna pravda - ať v přírodě, nebo ve zjevení - souhlasí. ST 13.3.1884 A právě o tento přístup se snaží jeden stále se rozvíjející vědecký směr, který nazýváme *kreacionismus*. Chcete-li porozumět lépe Božímu stvoření, doporučuji vám knihy, které napsali vědci hlásící se k tomuto pochopení světa (např. W.Veith: *Genesis Konflikt*)

Naopak se mějte na pozoru před vědci, kteří nepřijali Pána Boha nebo nevěří Jeho slovu. Vždyť mysl školená pouze ve světské vědě nechápe věci Boží; avšak tatáž mysl obrácená a posvěcená, uzří v tomto Slově Boží moc. Pouze posvěcením Ducha očištěná mysl a srdce mohou postřehnout nebeské věci. ^{8T 301}

Bůh dovolil, aby věda a umění přinášely světu světlo. Přístupují-li však vědci ke zkoumání těchto věcí čistě z lidského hlediska, dospějí zcela jistě k nesprávným závěrům. Spekulovat o tom, co nebylo zjeveno slovem Božím, je neškodné potud, pokud naše teorie neodporují faktům, obsaženým v Písmě. Ty však, kdož opouštějí slovo Boží a snaží se vysvětlit stvořitelské dílo Boží vědeckými metodami, bloudí po neznámém moři bez mapy a kompasu.

I největší vědci, neřídí-li se ve svém bádání slovem Božím, propadají zmatku, když se pokoušejí zjistit vztah mezi vědou a zjevením. Protože Stvořitel a jeho dílo přesahuje tak značně jejich chápavost, že nejsou s to vysvětlit je přírodními zákony, pokládají biblický dějepis za nespolehlivý. Ti, kdož pochybují o hodnověrnosti zpráv Starého a Nového zákona, budou sváděni ještě o krok dále, k pochybování o existenci Boha. A pak, když ztratí svou kotvu, jsou ponecháni sami sobě, aby ztroskotali na skále nevěry.

Takoví ztratili prostotu víry. Víra v božskou autoritu svatého slova Božího musí být pevná. Bibli není možné prověřovat pravidly lidské vědy. Lidské vědění je nespolehlivým průvodcem. Pochybovači, kteří čtou bibli se záměrem najít v ní rozpory, mohou nedostatečným pochopením vědy nebo zjevením tvrdit, že takové rozpory mezi tvrzením vědy a mezi zjevením našli. Při správném pochopení je však obě v dokonalém souladu. Mojžíš psal pod vedením Ducha Božího a solidní geologická věda nebude nikdy vydávat za platné takové objevy, které nelze uvést v soulad s jeho tvrzením. Veškerá pravda, ať v přírodě obsažená nebo ve zjeveních hlásaná, je v naprosté shodě ve všech svých projevech.... Vědci se však domnívají, že mohou porozumět moudrosti Boží a pochopit to, co činí nebo může činit. Velmi je rozšířen názor, že Bůh je omezován svými vlastními zákony. Lidé buď popírají existenci Boha, nebo jí nedbají, anebo se domnívají, že umějí vysvětlit všechno, dokonce i působení jeho Ducha na lidské srdce, a proto už nectí jeho jméno, ani se nebojí jeho moci. Nevěřív nadpřirozené, nepochopitelné zákony Boží a v jeho nekonečnou moc prosazovat skrze ně svou vůli. V obecné řeči znamená termín "přírodní zákony" to, co ovládá fyzikální svět a co lidé mohou odhalit. Jak omezené je však jejich poznání a jak rozsáhlé je pole, v němž Stvořitel může působit v souladu se svými vlastními zákony, a přece zcela mimo dosah chápání smrtelných bytostí! ^{PaP 75} Aby věda byla plně oceněna, musíme na ni pohlížet z náboženského hlediska. Pak budou všichni uctívat Boha vědy. ^{MS 30, 1896}

Kdo, ne-li Ježíš Kristus, vedl Svým Duchem a božskou mocí péra svatých historiků, aby světu mohl být dán zápis o tom, co Ježíš Kristus mluvil a konal? ^{MS 1,1892}

Od tohoto principu odpadávají nejenom nevěřící, kteří se snaží skrze vědu a psychologii hodnotit, zredukovat a zkritizovat Biblické záznamy, ale v dnešní době také křesťané. Jen se podívejte na počet věřících a církví, kteří veřejně vyznávají víru v evoluční teorii, která je v přímém rozporu s tím, co máme napsáno v Bibli. To je jasný důsledek toho, že věda „upravuje“ a redukuje Biblický historický záznam, ne naopak. A tím někteří „křesťané“ nekončí – zpochybňují historicitu Biblických událostí (hlavně SZ) a tak podkopávají pevné Boží slovo. Otázka pro každého z nás tedy zní: budeme věřit více Pánu Bohu a tomu, co píše ve svém Slově (a lidem, kteří skrze vědu tyto pravdy podporují), anebo světské vědě, která je zaměřena proti Bohu? Nezapomínejme na to, kdo je „bohem“ tohoto světa (2. Kor 4,4).

Pro mnohé naše mladé lidi tkví velké nebezpečí v tom, že naslouchají přednáškám, pořádaným těmi, kteří jsou světem uznávaní. Tyto přednášky jsou často vysoce intelektuální povahy, ale omyly vědy - která v tomto případě vědou není - i omyly populárně náboženské nauky, které v nich převažují, jsou smíchány s moudrými rčeními a pozorováním, jež podkopávají výroky bible a působí dojmem, že existuje důvod, abychom pochybovali o pravdě inspirovaného Slova. Takto se velkými a předstíraně moudrými muži zasévá símě skepticismu, ale jejich jména jsou v nebeských knihách zapsána jako jména bláznů, kteří urážejí Boha. Opakují nepravdy, které vkládá satan do úst hada a vychovávají mládež v klamu. ^{Dopis 26, 1891}

SOLA SCRIPTURA - závěr:

Podle Písma samotného jsme dospěli k závěru, že Bůh ve svém slovu poskytuje lidem vědomosti potřebné ke spasení. Písmo svaté je proto třeba přijímat jako autoritativní, neomylné zjevení Boží vůle. Je měřítkem charakteru, zjevuje věrouku a je zkušebním kamenem pro posuzování zkušeností.^{GC 8} Je nadřazeným zdrojem poznání a veškeré naše poznání, moudrost i vědění musí být závislé na zjevené Pravdě v Písmu svatém, ne naopak. Žádný jiný (i neliterární) zdroj tedy nemá mít konečnou autoritu. Proto žádný člověk, také žádná větší společnost, neměla by se opovážit pronášet teorie o tak důležitém předmětu, jež nemohou podepřít jasným "takto praví Hospodin." ^{5T 709}

Boží pravda se nachází v Jeho Slově. Ti, kteří se domnívají, že přítomnou pravdu musí hledat někde jinde, potřebují znovu prožít obrácení. ^{8T 192}

TOTA SCRIPTURA

Podle tohoto principu v podstatě všechna slova v Bibli mají (stejnou) autoritu. Nemůžeme zkrátka nějaké knize, kapitole nebo verši říct, že nemá „až takovou autoritu“, nebo že ho Bůh "méně inspiroval" než jiný verš. Pojďme se podívat do Bible, abychom zjistili, zda tento princip pokládat za správný:

STEJNÁ AUTORITA SZ A NZ KNIH

Veškeré **Písmo** je vdechnuté Bohem a je užitečné k učení, k usvědčování, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl takový, jaký má být, důkladně vystrojený ke každému dobrému skutku. " 2. Tim 3,16-17

Písmo (řecky γραφή) používali NZ pisatelé pro označení sbírky autoritativních židovských knih našeho SZ: A začal od Mojžíše a od všech proroků a vysvětlil jim ve všech Písmech to, co o něm bylo napsáno. Lk 24,17. ...které Bůh předem zaslíbil skrze své proroky ve svatých Písmech, ... Řím 1,2

Ostatně, vždy, když čteme v Bibli o tom, že někdo cituje Písma, tak se jedná o pasáž ze SZ knih (Mt 21,42; Mk 15,28; J 13,18; 19,24; Sk 8,32; Ř 4,3; atd. Atd.). A tak apoštol Pavel v 2. Tim 2,16-17 v podstatě přiznává autoritu všem knihám SZ (= veškerým Písmům) a vysvětluje, že pochází od Boha.

Jak je to ale s knihami NZ? Mají také takovou autoritu? Kdo a kdy jim ji přiznal? A oprávněně? Podívejme se na některé zajímavé Biblické pasáže:

Neboť Písmo praví: **Volu, který mlátí, nedáš náhubek** a **hoden je dělník své mzdy**. 1. Tim 5,18

První citace (zvírazněna) pochází SZ Písem (konkrétně z Dt 25,4), zatímco výrok o mzdě najdeme až v NZ v evangeliu podle Lukáše (Lk 10,7). NZ výroku je teda přiznána stejná autorita, jako SZ verši. NZ výroku přiznává autoritu také apoštol Petr, který označil Pavlovi epištoly jako Písma:

"A trpělivost našeho Pána považujte za záchranu, **jak vám to napsal i náš milovaný bratr Pavel** podle moudrosti, která mu byla dána, a jak to **napsal i ve všech dalších listech**, v nichž o tom mluví. Jsou v nich některé těžko srozumitelné věci, které neučení a neupevnění lidé překrucují, **jako i ostatní Písma**, ke své vlastní záhubě." 2. Pt 3,15-17

Apoštolové k takovému odvážnému chápání NZ knih museli mít dobrý důvod. Abychom jim porozuměli, podívejme se na následující (velmi známé) verše, kterým se budeme snažit porozumět ve světle Biblického chápání:



Když však přijde On, Duch Pravdy, **uvede vás do veškeré pravdy**, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit to, co uslyší; oznámí vám i to, co má přijít. ^{J 16,13}

Posvěť je v pravdě; tvé slovo je pravda. ^{J 17,17}

Až přijde Zastávce, kterého vám pošlu od Otce, Duch Pravdy, jenž vychází od Otce, ten o mně vydá svědectví. **Ale i vy budete svědčit**, neboť jste se mnou od počátku. ^{J 15,26-27}

A Jan závěrem shrnul evangelium, které napsal, takto: To je ten **učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a který je zapsal**; a víme, že **jeho svědectví je pravdivé**. ^{J 21,24}

POJEM PRAVDA

V našem moderním jazyce chápeme pod pojmem pravda jako shodu se skutečností (realitou), stejně tak to chápali židé:

...a pokud by ti to bylo oznámeno anebo by ses o tom doslechl, dobře to vyšetři. Jestliže by to byla pravda, ^{Dt 17,4}
Řekla králi: To, co jsem slyšela ve své zemi o tvých slovech a tvé moudrosti, je pravda. ^{1. Král 10,6}

Ale pozor! V Biblickém chápání ještě vidíme zřetelně druhotný význam tohoto slova:

Uváděj mě do své pravdy, vyučuj mě, vždyť jsi můj Bůh, má spása. Po celý den očekávám na tebe. ^{Ž 25,5}
Všechny tvé příkazy jsou pravda. ... Tvá spravedlnost je spravedlivá navěky; tvůj zákon je pravda. ^{Ž 119,86. 142}
Otázali se ho: „Učiteli, víme, že správně mluvíš a učíš a nebereš ohled na osobu, ale podle pravdy učíš Boží cestě. ^{Lk 20,21}

...vychovatelům nerozumných, učitelem nedospělých, maje v Zákoně ztělesnění poznání a pravdy ^{Ř 2,20}
On se rozhodl a zplodil nás slovem pravdy, abychom byli jakousi prvotinou jeho stvoření. ^{Jk 1,18}

A v některých případech se tyto dva významy protínají (ostatně, to co říká Hospodin a co máme zaznamenáno v Bibli, je přece ve shodě se skutečností):

My jsme z Boha; kdo zná Boha, naslouchá nám, kdo není z Boha, nenaslouchá nám. Podle toho poznáváme **Ducha pravdy a ducha bludu**. ^{1. Jan 4,6}

Vy jste z otce Dávla a chcete činit žádosti svého otce. On byl vrah od počátku a **nestál v pravdě, protože v něm pravda není. Když mluví lež, mluví ze svého vlastního**, protože je lhář a otec lži. ^{J 8,44}
"...vyměnili Boží pravdu za lež, ^{Ř 1,25}

Pozn. Uplatňujeme jeden z principů výkladu Písma, který si vysvětlíme později, tzv.: **exegetický klíč**).

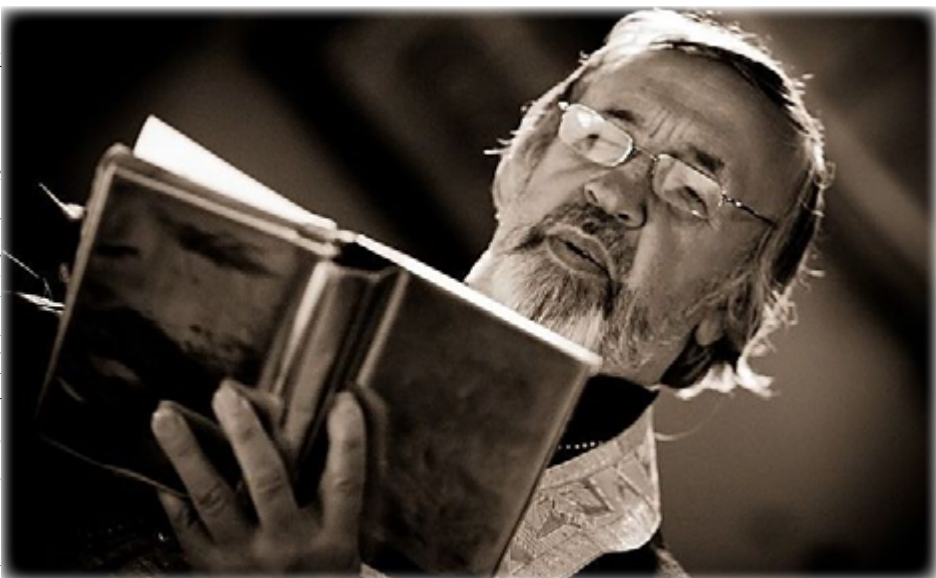
Ve světle tohoto chápání nám začínají dávat Kristova slova u poslední večeře Páně (viz výše) hlubší smysl: v podstatě apoštolům říká, že po Jeho odchodu přijde Přímluvce, Duch Pravdy, který je uvede do veškeré pravdy a oni tak budou moci svědčit. Před Kristovu smrtí sice apoštolové znali dobře Krista, ale ještě plně nechápali Jeho učení a význam Jeho smrti. Ale po letnicích, kdy Bůh seslal Ducha pravdy na zem, vzniká církev, která stojí nejenom za základě SZ svědectví Mojžíše (kterého Bible také označuje za proroka (viz Dt 34,10) a proroků, ale i na NZ svědectví apoštolů.

První církev tedy staví na Kristu, ztělesněné Pravdě: ...byli jste vybudováni na základě apoštolů a proroků, kde je úhelným kamenem sám Kristus Ježíš, ^{Ef 2,20}. A když si začneme procházet NZ knihy, zjistíme, že je napsali buď apoštolové, kteří vydali osobní svědectví o tom, co viděli a slyšeli u Krista, nebo lidé, kteří se velice dobře znali s apoštoly a rozhodli se o tom napsat knihu:

Matuš, Jan a Petr, apoštolové Ježíše Krista, kteří se po tři a půl roku učili od ztělesněné Pravdy, nám ve svých knihách vydávají svědectví o tom, co viděli a slyšeli.

Marek, který se velice dobře znal s apoštolem Pavlem (Sk 12,12.25; 15,37; Kol 4,10; 2. Tim 4,11), apoštolem, jehož svědectví má autoritu (2. Pt 3,15-17). Církevní historik Eusebius o Markovi napsal: *A toto říkal presbyter: Marek se stal Petrovým tlumočnickem a zapsal přesně – ne ovšem po pořádku – vše, co si pamatoval z toho, co Pán říkal či dělal. On sám Pána neslyšel, ani s ním nechodil, ale později, jak jsem řekl, následoval Petra, který vyučoval, jak velela potřeba. Nešlo ovšem o nějaké uspořádání Pánových výroků. Marek tedy nepochybil, když napsal, na co si vzpomněl. Dbal totiž na jedno: aby nevynechal nic z toho, co slyšel, a aby neuvedl nic nesprávného“*

Lukáš, stejný případ jako u Marka (Kol 4,14; 2. Tim 4,11; Sk 16,11 (všimněte si 1. os. mn. č.). Sám na začátku své knihy přiznává, že své vyprávění sestavil na základě důsledného zkoumání toho, co mu předali očití svědci: Protože se již mnozí pokusili sestavit vyprávění o událostech, které se mezi námi naplnily, jak nám je předali ti, kteří se od počátku stali očitými svědky a služebníky slova, rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu pečlivě prošel, že ti to po pořádku vypíšete, vznešený Theofile, abys plně poznal spolehlivost těch věcí, kterým jsi byl vyučen. ^{Lk 1,1-4}



Nechte Boží Slovo tak, jak je. Neopovažte se lidskou moudrostí oslabit autoritu ani jediného výroku Písma. ^{5T 711}

A konečně **Jakub** a **Juda**, Ježíšovi bratři (Mt 13,55), kteří sice nepatřili do apoštolského kruhu, na druhou stranu se s apoštoly bezpochyby znali (Sk 1,8.13-14; Gal 1,19; Sk 1,13-14; 12,12.17; 1. Kor 15,7). Jakub dokonce zastával v první církvi vysoké postavení, jak vyplývá ze Sk 15,6-29. Ale hlavně – apoštolové znali Krista dva, tři nebo tři a půl roku, zatímco Jakub a Juda Ho znali přibližně dvacet, možná i třicet let. Každý den poslouchali Jeho slova, pozorovali Jeho chování.

Stejně jako apoštolové před ukřižování plně nepochopili Kristovo postavení a význam a projevovali nevíru (Mk 3,21. 31-35), po Jeho smrti se však i oni k připojili k církvi. O tom, že i Lukášovi můžeme věřit v tom, že si vše pečlivě prošel, svědčí velká historická přesnost v knize Skutků.

A pak tu máme samozřejmě apoštola Pavla, u kterého není pochyb o tom, že jeho dopisům náleží autorita svatých Písem (2. Pt 3,15-17). Ten musel dokonce v Korintském sboru obhajovat svou apoštolskou autoritu (1. Kor 9,1-2; 2. Kor 12,11-13), kterou u sebe vnímal:

Podle mého mínění je však blahoslavenější, jestliže zůstane tak, jak je. A myslím, že i já mám Ducha Božího. ^{1. Kor 7,40}

Považuje-li se někdo za proroka nebo duchovního člověka, ať uznává, že to, co vám píšu, je Pánovo přikázání. ^{1. Kor 14,37}

Takovou pak máme skrze Krista důvěru k Bohu: Ne sami ze sebe se pokládáme za způsobilé, jako bychom měli něco sami ze sebe, ale naše způsobilost je z Boha. ^{2. Kor 3,4-5}

AUTORITA SZ A NH Z HISTORICKÉHO HLEDISKA

Starý zákon. Židé v době apoštolů rozdělovali Starý zákon do tří skupin: *zákon, proroci a spisy* (Lk 24, 44). Toto rozdělení potvrzuje mnoho mimobiblických záznamů (např. kniha Sírachovec, talmud, Josephus Flavius, Filón Alexandrijský...). Křesťanská církev začala používat ten samý kánon, jako používali židé, rozdílly mezi nimi představují jen jiné uspořádání a rozdělení některých knih (židé měli např. pouze jednu Knihu Samuelovu, atd.). Sám Ježíš uznával tento židovský kánon. To můžeme vidět v tomto verši, ve kterém vytýkají farizeům, že dělají přesně to, co dělali v Biblické historii židé, kteří odmítali Hospodina. A tak na ně bude vylita kletba: ... od krve Ábelovy až po krev Zachariáše, ^{Lk 11, 51} Židovská Bible totiž začínala knihou Genesis, ve které byl jako první mučedník vylíčen Ábel. Tento kánon končil knihou paralipomenon, kde je na konci zmínka o poslední mučednické smrti: A Duch Boží vyzbrojil Zekarjáše, syna kněze Jójady. Postavil se před lid a řekl jim: Toto praví Bůh: Proč přestupujete Hospodinovy příkazy? Neuspějete! Protože jste opustili Hospodina, on opustí vás. Spikli se proti němu a na nádvoří Hospodinova domu na něj z králova příkazu házeli kamení. ^{2. Par 24, 20-22}

Někteří lidé se ptají, proč někteří lidé uznávají ve SZ i jiné knihy a zda máme opravdu "ten správný" kánon. Apokryfní knihy jsou dodnes neuznávané pro své historické a geografické nepřesnosti. Hlavním bodem jejich odmítnutí jsou ale doktríny a praktiky, které jsou v rozporu se zbytkem inspirovaných knih. Krom toho máme dost záznamů o tom, že tato díla první křesťané neuznávali:

1. Filón Alexandrijský (20 př. K. – 40 po K.) často citoval texty Starého zákona, rozděloval je stejně jako židé na tři části, nikdy však necitoval apokryfy.
2. Josefus Flavius (30-100 po K.), židovský historik, ve svých spisech napsal seznam SZ knih a to bez apokryfů. V jeho dílech také nenajdeme apokryfní citaci.
3. Ježíš a apoštolové se neodvolávají na apokryfy, i když se hojně odvolávají na kanonické knihy
4. Židovští rabíni v Jamnii (roku 90 po K.) nepřijali apokryfy.
5. V prvních čtyřech stoletích našeho letopočtu apokryfy nepřijal žádný křesťanský koncil.
6. Mnoho církevních otců se vyjadřovalo negativně vůči apokryfům (Órigenés, Atanázius,...)
7. Hieronymus (340-429 po K.), velký učenec a překladatel latinské Vulgáty, odmítl uznat apokryfy jako část kánonu. Prohlásil, že církev je sice čte, ale nepoužívá je pro vytváření svého učení.
8. Žádný apokrif neměl větší než místní autoritu a uznání, zatímco Písma byla ve všeobecném měřítku znávana napříč rozšálou církví.
9. Samařané nepřijali Proroky, pouze Pentateuch. To znamená, že již v rozdělení mezi židy a samařany, tedy někdy v letech 400 př. K., bylo uznáno 5 knih Mojžíšových jako autoritativní (u židů). Kánon se tedy musel řešit již mnoho staletí před Kristem
10. V 1. Mak 9,27 se naříká nad tím, že prorocká doba již přestala: „Nastalo veliké soužení v Izraeli, nejhorší ode dne, kdy se objevil poslední prorok.“
11. Církevní otcové hojně citují Písma, a pokud už dělají narážky na židovskou tradici (do které patří i některé knihy, kterým dnes říkáme apokryfy), pak o nich nikdy nehovoří jako o Písmech či o něčem, co by mělo autoritu od Boha

A tak není divu, že v čase středověké reformace odmítli apokryfy nejen reformátoři (např. Luther), ale i mnoho katolických učenců. Je rovněž zajímavé, že jejich přijetí některých apokryfů do katolického kánonu (kde jim byl dán název *deuterokanonické knihy*) bylo uznáno až v roce 1546 na koncilu v Tridentě, jako reakce na rozšiřující se reformaci.

Nový zákon. Roku 393 po K. byl svolán křesťanský koncil, na kterém mělo být ustanoveno, které knihy jsou pro křesťany autoritativní, a které ne. V podstatě bylo potřeba reagovat na tyto podněty:

1. Některé knihy a dopisy od apoštolů si křesťané cenili natolik, že se rozhodli je zachovat pro příští generace
2. Jednotlivá společenství potřebovala vědět, které listy mají autoritu a které ne. Například roku 140 po K. křesťanský heretik Markión vydal svůj vlastní kánon. Církev chtěla ustanovením kánonu zabránit, aby si lidé sami určovali kánony a knihy, které jsou autoritativní.
3. Mezi křesťany kolovalo mnoho falešných listů od různých domnělých apoštolů.
4. Křesťanství se začalo rozšiřovat do celého světa, čímž vznikla potřeba ustanovit kánon a dále jej překládat do mnoha jazyků
5. Císař Dioklecián chtěl svým ediktem zničit posvátné knihy křesťanů. Bylo potřeba určit, které knihy jsou posvátné a mají autoritu.

Ale ještě před více než 20ti lety, Athanasius Alexandrijský zaznamenává jako první roku 367 po K. seznam všech novozákonních knih, který je identický s knihami dnešních Biblí. Stejný seznam nám poskytují také církevní otcové Hieronymus, Augustýn a Ireneus. Mimo jejich seznamy autoritativních knih existuje spousta dalších citací církevních otců, kteří se odvolávají na dnes již kanonicky potvrzené knihy. Když se tedy sešel církevní koncil, aby ustanovil konečný kánon, šlo vlastně jen o potvrzení všeobecně přijímaných novozákonních knih.

Samozřejmě křesťané nevlastnili Bible v takové "knihovničkové" podobě, jako máme my dnes, ale na základě výše zmíněných indicií a hlubšího studia literatury prvních křesťanů docházíme k závěru, že židé už v době Kristově brali některé knihy jako autoritativní, ať už se jednalo o SZ, nebo - postupem času, jak byly psány další knihy - i NZ knihy.

V době vzniku Starého a Nového zákona nepřestával Duch svatý sdělovat pravdu různým jednotlivcům mimo zjevení, která byla vtělena do Písma. Bible sama hovoří o tom, jak Duch svatý lidem předával upozornění,

PROCES INSPIRACE

V teologii rozlišujeme dva druhy inspirací:

- a) zv. doslovnou (verbální) inspiraci. Každé slovo v Bibli je nadiktováno samotným Bohem. A protože je Bůh neomylný, tak v Bibli nenajdeme ani drobné chyby.
- b) myšlenkovou (dynamickou) inspiraci. Slova, která v Bibli čteme, zapsali lidé, které inspiroval Bůh. Protože do procesu psaní vstupuje hříšný člověk, v Písmě můžeme objevovat drobné chyby.

Který z těchto přístupů je správný? Stačí se podívat do Bible, a uvidíme, že při psaní inspirovaných knih zapojovali pisatelé lidský rozum (viz např. Lk 1,1-3; výroky filosofů; atd.), někdy popsali své zkušenosti (Lukáš ve Skutcích, David v žalmech zpíval o osobních bojích, Mojžíš v Dt v podstatě vypráví, co zažil po 40 let na poušti, atd...) a jindy zase vlastními slovy popsali to, co viděli, prožili, a co si zapamatovali. Někdy máme na jednu události i více pohledů, např. synoptická evangelia (Matouš, Marek, Lukáš). Tyto evangelia k sobě navzájem chronologicky nesejí, navíc některé události jsou popsány trochu jinak. Například:

Tehdy Duch Ježíše vyvedl do pustiny, aby byl pokoušen od Ďábla. A když se postil čtyřicet dní a čtyřicet nocí, nakonec vyhladověl. Tu přistoupil Pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať se z těchto kamenů stanou chleby.“ On však na to řekl: „Je napsáno: ‚Člověk nebude živ jen chlebem, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.‘“ Potom ho Ďábel vzal do svatého města, postavil ho na okraj střechy chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů; vždyť je napsáno: ‚Svým andělům přikáže o tobě, a na rukou tě ponosou, abys snad nenarazil nohou na kámen.‘“ Ježíš mu řekl: „Je také napsáno: ‚Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.‘“ Pak ho Ďábel vzal na velmi vysokou horu a ukázal mu všechna království světa a jejich slávu. A řekl mu: „Toto všechno ti dám, jestliže padneš na zem a pokloníš se mi.“ Tu mu Ježíš řekl: „Odejdi, Satane. Vždyť je napsáno: ‚Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jeho jediného uctívat.‘“ A tehdy ho Ďábel opustil. A hle, andělé přistoupili a sloužili mu. ^{Mt 4,1-11}

Můžeme porovnat se záznamem u Lukáše, který popisuje události jinak (jak chronologicky, tak i v drobných detailech): Ježíš pak plný Ducha Svatého se vrátil od Jordánu. Duch ho vodil pustinou čtyřicet dní a Ďábel ho pokoušel. V oněch dnech Ježíš nic nesnědl, a když se skončily, vyhladověl. Ďábel mu řekl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať se stane chlebem.“ Ježíš mu odpověděl: „Je napsáno: ‚Člověk nebude živ jen chlebem, ale každým Božím slovem.‘“ Ďábel ho vyvedl vzhůru, v jediném okamžiku mu ukázal všechna království světa a řekl mu: „Všechnu tuto pravomoc a jejich slávu dám tobě, protože mně je dána, a komukoli chci, tomu ji dám. Jestliže se tedy ty přede mnou pokloníš, všechna bude tvá.“ Ježíš mu odpověděl: „Je napsáno: ‚Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jemu jedinému sloužit.‘“ Přivedl jej pak do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů; vždyť je napsáno, že ‚svým andělům přikáže o tobě, aby tě ochránili a ‚na rukou tě ponosou, abys snad svou nohou nenarazil na kámen.‘“ Ježíš mu odpověděl: „Je řečeno: ‚Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.‘“ Když Ďábel dokončil všechno pokušení, odstoupil od něho až do příhodné doby. ^{Lk 4,1-13}

Takže se přikláníme k dnes již všeobecně přijímané *myšlenkové inspiraci*. Jak ale taková myšlenková inspirace probíhala? Pěkně si to můžeme vysvětlit na úvodu k Lukášovu evangeliu, kde autor napsal, z čeho ve své knize čerpal: Protože se již mnozí pokusili sestavit vyprávění o událostech, které se mezi námi naplnily, jak nám je předali ti, kteří se od počátku stali očitými svědky a služebníky slova, rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu pečlivě prošel, že ti to po pořádku vypíši, vznešený Theofile, abys plně poznal spolehlivost těch věcí, kterým jsi byl vyučen. ^{Lk 1,1-4} Lukáš tedy píše o událostech, které se mezi lidmi naplnily (Sk 16,11 všimněte si 1. os. mn. č., takže tam patrně Lukáš popisuje, co sám zažil). Ostatně, Mojžíš v Deuteronomium vlastně popsal své zkušenosti s Bohem, stejně jako David v Žalmech nebo Lukáš ve Skutcích. Dále Lukáš píše o tom, že do svého díla zahrnul to, co mu předali očití svědci, a pak také používal citace z písemných dokumentů tehdejší doby. O tom, že používal písemné dokumenty, svědčí identické texty v Lukášově a Matoušově evangeliu (např. Mt 23,37-39 srov. 13,34-35; proto se badatelé domnívají, že oba pisatelé evangelia čerpali buď z jednoho stejného pramene, nebo od sebe navzájem „opisovali“), a navíc badatelé zjistili, že existuje asi 250 veršů, které se nachází u Matouše i Lukáše (ale ne u Marka), které se objevují u obou evangelistů ve stejném chronologickém pořadí. Zdá se tedy, že jak Matouš, tak i Lukáš, čerpali kromě Markova čerpali z nějakého spisu, který dnes není znám (badatelé tento dokument nazývají označují písmenem Q).

A protože, jak jsme již studovali, se Lukáš znal s apoštolem Pavlem, domnívám se, že konzultoval všechny informace, co mu kdo řekl nebo co kde přečetl o Kristu, zkonzultoval minimálně s apoštolem Pavlem, ale možná i s dalšími apoštoly. To by odpovídalo jeho „historickému duchu“ (viz dodatek).

A pak tu máme samozřejmě přímé Boží působení, se kterým se setkáváme hlavně ve SZ literatuře. Proroci toto působení nazývali *viděním*, kdy jim Bůh skrze slova nebo vize zjevoval svou vůli: Vidění Izajáše Iz 1,1; Slova Jeremjáše, syna Chilkijášova, z kněží, kteří byli v Anatótu v zemi Benjamín, ke kterému se stalo Hospodinovo slovo... Jer 1,1; I stalo se ve třicátém roce ve čtvrtém měsíci, pátého dne toho měsíce, když jsem byl mezi vyhnanci u řeky Kebaru, že se otevřela nebesa a spatřil jsem Boží vidění. Ez 1,1;

Tato vidění někdy dával i skrze sny. Mnohé sny jsou způsobeny všedními životními vlivy, s nimiž Boží Duch nemá nic společného. Jsou to nepravé sny, jakož i nepravá vidění, pocházející od satana. Avšak sny dané od Pána, jsou ve Slově Božím postaveny na stejnou úroveň s viděními a jsou jistě taktéž ovocem Ducha proroctví, jako vidění. Takové sny, jestliže máme na zřeteli lidi, kteří je zažili a okolnosti, kdy byly dány, mají své vlastní důkazy pravdivosti. ^{1T 5,69} To můžeme vidět například u proroka Daniele:

V prvním roce krále babilonského Belšasara viděl Daniel sen, měl totiž ve svém nitru jistá vidění, když byl na loži. Ten sen potom sepsal. ^{Dan 7,1}
atd. atd.

Autorita inspirace. Jestliže takovýmito způsoby psali Bibliční pisatelé inspirovaný text, můžeme v něm rozlišovat, co pochází přímo od Boha, a co už si tam přidává člověk? Co je „více inspirované“, a co „méně“? Pavel napsal, že veškeré Písmo je Bohem *vdechnuté* (2. Tim 3,16). Apoštol zde patrně naráží na působení Ducha svatého, kterého Kristus při rozmluvě s Nikodémem přirovnal k větru (J 3,6-8). Bůh tedy "vdechnul" svá slova do myslí lidí, a tak to, co říkali, nebylo proneseno z lidské vůle, nýbrž unášeni Duchem Svatým mluvili lidé posláni od Boha. ^{2. Pt 1,21}. Dech a dýchání se v mnoha kulturách používají jako metafora pro život, lidského ducha nebo myšlenky. Ostatně, i v češtině užíváme slova jako *nadšení* nebo *duchaplný*.

Takový způsob inspirace vnímali i lidé ve SZ:

Mnoho let jsi s nimi měl trpělivost, napomínal jsi je svým Duchem prostřednictvím svých proroků, ale neposlouchali. Proto jsi je dal do ruky národů zemí. ^{Neh 9,30}

Svá srdce proměnili v křemen, aby neslyšeli zákon a slova, která poslal Hospodin zástupů svým Duchem prostřednictvím dřívějších proroků, a tak na ně od Hospodina zástupů dopadlo velké rozhořčení. ^{Zach 7,12}

Zároveň ale mějme na paměti, že Duchové proroků se podřizují prorokům, neboť Bůh není Bohem zmatku, nýbrž Bohem pokoje. ^{1. Kor 14,32-34}. SZ proroci tedy psali to, co jim zjevil Bůh, aniž by byla přítom potlačena jejich individualita, takže v Biblických knihách můžeme podle autora rozpoznat určitý styl psaní, slovosled, výběr slov, atd.

V prvních dvaceti pěti staletích lidských dějin neexistovalo psané Boží zjevení. Lidé, kteří se učili od Boha, sdělovali své poznatky jiným, a tak poznání přecházelo z otce na syna, z generace na generaci. Písemné zaznamenávání Božího slova začalo v době Mojžíše. Tehdy lidé písemně zachytili inspirovaná zjevení a vznikala inspirovaná kniha. Tento proces pokračoval po dobu dlouhých šestnácti staletí - začal Mojžíšem, který zaznamenal stvoření světa a Boží zákon, a skončil apoštolem Janem, který zapsal nejnádhernější pravdy evangelia.

Bible se odvolává na Boha jako svého autora. Psaly ji však lidské ruce a rozmanitý literární sloh jejich jednotlivých knih prozrazuje charakteristické rysy různých pisatelů. Všechny zjevené pravdy pochází z Božího Ducha ^{2Tm 3,16 ČEP}, jsou však vyjádřeny lidskou řečí. Bůh svým svatým Duchem vléval světlo do myslí a srdcí svých následovníků, dával jim sny a vidění, ukazoval symboly a obrazy, a lidé, kterým byla pravda takto zjevena, pak zaznamenali myšlenky lidskou řečí. ^{GC 8}

Bible je psána inspirovanými lidmi, ale není to Boží způsob myšlení a vyjadřování. Je to způsob lidský. Bůh není představen jako pisatel. Lidé často říkají, že takový výraz by Bůh nepoužil. Ale Bůh se nedává v Bibli posuzovat ve slovech, v myšlení a ve způsobu vyjadřování. Pisatelé Bible byli Božími písaři, ne jeho perem. Podívejte se na různé pisatele. Inspirovaná nebyla slova Bible, ale lidé. Inspirace se netýká slov člověka nebo jeho výrazů, ale člověka samotného, který je pod vlivem Ducha svatého prostoupen myšlenkami. Ale slova získávají vtisk toho určitého ducha. Božský duch a vůle se pojí s lidským duchem a vůlí, takže sdělení člověka jsou slovem Boha. ^{MS 24, 1886}

Na mnoha místech se v Bibli setkáváme s tím, že Bůh přímo promluvil k prorokovi, který pak zaznamenal Jeho slova. To se týká hlavně SZ, ve kterém se nachází přes 1600 míst, kde Bůh přímo promlouvá. To pisatelé vyjadřují hebrejskými slovy *neum* (361x), *amar* (423x), *dibber* (422x) a *daba* (394x). Někdy čteme o tom, že Bůh přímo dává svá slova prorokům do úst (Ex 4,15-16; 7,1; Dt 18,18; Jer 1,9), čímž na ně v určitém smyslu *vložil svou ruku* (Iz 8,11; Jer 15,17; Ez 1,3; 3,22; 37,1). A přestože k prorokům přicházela Boží slova a tak promlouvali (Oz 1,1; Joel 1,1; Mich 1,1), posluchači je často neposlouchali (Jer 25,8; 2. Král 21,10; 2. Par 36,15-16).

Jednotlivá kázání zaznamenali proroci buď v první, nebo ve třetí osobě: většinou nám pomůže kontext, abychom určili, zda promlouvá přímo Bůh, nebo „jen“ prorok tlumočí, co mu zjevil Hospodin. Například: *Také já jsem vás učinil opovrženými a poníženými před vším lidem, tak jako jste vy nezachovávali mé cesty a při poučení jste stranili lidem. (hovoří Hospodin)*

Což nemáme všichni jednoho otce? Cožpak nás nestvořil jeden Bůh? Proč jednáme věrolomně jeden vůči druhému a znesvěcujeme smlouvu svých otců? (hovoří prorok Malachiáš)

Mal 2,9-10

Vidíme, že tyto věty, ačkoliv přichází hned za sebou, nejsou od sebe nějak odděleny. Proroci zkrátka měli jistotou, že jejich poselství pochází od Boha a tak se v jejich spisech prolínají a střídají výroky Boha a proroka, které se dají rozlišit pouze v kontextu nebo ve střídání první a druhé osoby (i když ani to není pravidlem). Stejně to vnímali i apoštolové, kteří přiznávali SZ textům stejnou autoritu, ať nějaká slova výslovně řekl Hospodin, nebo ne. Třeba pisatel židům v 1. kapitole použil několik SZ citátů, aby dokázal božství Ježíše Krista, a nepoužívá k tomu žádný citát, který by byl uveden přímou citací Hospodinových slov. A používá přitom citace z žalmů, ne z proroků. Zkrátka dobře: *Židům byly svěřeny Boží výroky.* ^{Rím 3,2} ať už se jedná o knihy Mojžíšovi, žalmy nebo prorocké výpovědi, vše vnímali apoštolové jako inspirované slovo.

Ti, kteří si myslí, že domnělé těžkosti Písma zjednoduší tím, že budou podle svých omezených norem určovat, co je inspirované a co ne, by měli raději zakrýt svou tvář podobně jako Eliáš, když k němu promlouval tichý hlas. Nacházejí se totiž v přítomnosti Boha a svatých andělů, kteří celé věky předávali lidem světlo a znalosti, sdělovali jim, co dělat a co ne a při tom jim postupně odhalovali scény úchvatného významu v symbolech, znameních a obrazech. Bůh nedal oprávnění žádnému smrtelníkovi, aby rozmotával tato zakrytá tajemství, také neinspiroval žádného člověka ani nějakou skupinu lidí, aby vynášeli soudy o tom, co je inspirované a co není. Když se lidé ve své omezenosti snaží zkoumat Boží Slovo aby určili, co je a co není inspirované, předstupují před Ježíše, aby mu ukázali lepší cestu, než byla ta, po které nás vedl. Já přijímám Bibli za takovou, jaká je, za inspirované Slovo. Věřím jeho výrokům v celé Bibli. ^{1Sm 17} Když se přesto muži odvažují postavit Boží Slovo před soudnou stolicí a posuzovat, co je božské a co lidské, pak to nesouhlasí s Božím rozhodnutím. Pán nedá úspěch takovému dílu. Působení takových teorií bude zhoubné, jak pro lidi, kteří se jimi zabývají, tak také pro ty, kteří je přijímají jako dílo od Boha. ^{5T 709}

Rozlišovat stupně inspirace, nebo klást důraz na to, co výslovně řekl Bůh a co člověk, snaha rozpitvat text a snažit se oddělovat lidské od božského, zpochybnit jednu část Písma na úkor druhé – to vše by znamenalo dělat to, co si nedovolili ani apoštolové, ani Kristus. Rozdělovat Boží slovo na lidské a Božské je jako bychom "rozdělovali" Krista na člověka a na Boha:

Spojení božského s lidským, jež se zjevuje v Kristu, nacházíme také v Bibli. V ní zjevené pravdy jsou všechny vdechnuté Bohem ^{2.Tm 3,16} A přece jsou vyjádřeny lidskými slovy a přizpůsobeny lidským potřebám. Může se tedy o Boží knize říci totéž jako o Kristu: *A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.* ^{J 1,14} Tato skutečnost je daleko od toho, aby byla důkazem proti Bibli. Naopak měla by posilovat naši víru v Bibli jako Slovo Boží. Kdo se o vnuknutí Písma vyjadřuje tak, že některé části přijímá jako božské a jiné odmítá jako lidské, ten přehlíží, že božský Kristus přijal naši lidskou přirozenost, aby byl rovný člověku. V Božím díle pro vykoupení lidí se spojuje božské s lidským. ^{5T 747}

Každá kniha, každá věta, každé slovíčko (jak jsme již studovali), inspiroval Bůh a tak má autoritativní charakter. O tom vypovídá ne jeden verš z Bible:

Sám David řekl v Duchu Svatém: *Řekl Pán mému Pánu: Sed' po mé pravici, dokud nepoložím tvé nepřátele za podnož tvých nohou.* ^{Mk 12,36}

Dobře promluvil Duch Svatý k vašim otcům skrze proroka Izaiáše: ... ^{Sk 15,25}

Proto, jak praví Duch Svatý: *Jestliže dnes uslyšíte jeho hlas, ...* ^{žid 3,7}

Tím Duch Svatý ukazuje, že ještě není zjevná cesta do svatyně, dokud stojí první stánek, ^{žid 9,8}

Duch výslovně praví, že v posledních dobách ^{1.Tim 4,1}

Oznamuji vám, bratři, že evangelium, které jsem vám zvěstoval, není podle člověka. Neboť jsem je nepřevzal ani se mu nenaučil od člověka, ale skrze zjevení Ježíše Krista. ^{Gal 1,11-12}

Z toho můžete při čtení poznat, že rozumím tajemství Kristovu, které v jiných pokoleních nebylo lidem oznámeno tak, jak to nyní bylo Duchem zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům ^{Ef 3,3-5}

BIBLE: CHYBY?

Bible je psána inspirovanými lidmi, ale není to Boží způsob myšlení a vyjadřování. Je to způsob lidský. Bůh není představen jako pisatel. Lidé často řeknou, že takový výraz by Bůh nepoužil. Ale Bůh se nedává v Bibli posuzovat ve slovech, v myšlení a ve způsobu vyjadřování. Pisatelé Bible byli Božími písáři, ne jeho perem. Podívejte se na různé pisatele. Inspirovaná nebyla slova Bible, ale lidé. Inspirace se netýká slov člověka nebo jeho výrazů, ale člověka samotného, který je pod vlivem Ducha svatého prostoupen myšlenkami. Ale slova získávají vtisk toho určitého ducha. Božský duch a vůle se pojí s lidským duchem a vůlí, takže sdělení člověka jsou slovem Boha. ^{MS 24, 1886}

Na základě našeho srovnání Matoušova a Lukášova záznamu Kristova pokušení na poušti jsme se dozvěděli, že apoštolové ne vždy popsali chronologicky stejně určité události, nebo každý z nich zdůraznil jiný detail Kristova vyprávění.

Chyby v Bibli najdeme i z jiných důvodů. Srovnajme například výpovědi tří pisatelů o tom, jakou barvu měl plášť, do kterého navlékli vojáci Krista, když se mu v podvečer smrti vysmívali:

Svlékli ho a oblékli mu šarlatový plášť, ... ^{Mt 27,28}

Oblékli mu purpur, upletli trnový věnec a nasadili mu jej... ^{Mk 15,17}

Vojáci z trní upletli věnec, vložili mu jej na hlavu a oblékli mu purpurový plášť. ^{J 19,2}

Jak je to možné? Víme, že purpurová (fialová) barva je vlastně složenina z červené (šarlatové) a modré barvy. Každý pisatel zřejmě popsal Kristův plášť podle toho, zda se mu zdál víc do fialova, nebo víc do červena. Určitou roli mohlo hrát patrně i ranní slunce (Mk 15,1; J 18,28), díky kterému se nám mohou zdát po ránu věci kolem nás „červenější“, než přes den nebo v noci.



*Pisatelé Bible byli Božími písáři,
ne jeho perem ^{1SM 21}*

V této souvislosti si ještě můžeme dát jeden zajímavý příklad: NZ předpověď proroka Agabose: Když jsme tam pobývali už několik dní, přišel z Judska nějaký prorok jménem Agabos. Přišel k nám, vzal Pavlův opasek, svázal si nohy a ruce a řekl: „Toto praví Duch Svätý: Muže, jemuž patří tento opasek, Žid v Jeruzalémě takto svážou a vydají do rukou pohanů.“^{Sk 21,11-12}. O něco dále v Bibli čteme, jak se to pak vlastně celé stalo: Když se těch sedm dní chýlilo ke konci, spatřili ho v chrámě Židé z Asie. Pobouřili celý zástup, vztáhli na Pavla ruce a křičeli: „Muži Izraelci, pomozte! Toto je ten člověk, který všude všechny učí proti tomuto lidu, proti Zákonu a proti tomuto místu. Nadto ještě přivedl do chrámu Řeky a znesvětil toto svaté místo.“ Viděli s ním totiž předtím ve městě Trofima z Efesu a domnívali se, že ho Pavel přivedl do chrámu. Celé město se rozbouřilo a nastalo srocení lidu. Uchopili Pavla a vlekli ho ven z chrámu. A hned byly zavřeny brány. Zatímco ho chtěli zabít, došlo veliteli posádky hlášení, že se bouří celý Jeruzalém. Ten vzal okamžitě vojáky i setníky a seběhl k nim dolů. Jakmile uviděli velitele posádky a vojáky, přestali Pavla bít. Tu se velitel přiblížil, uchopil ho a rozkázal ho spoutat dvěma řetězy. Pak se vyptával, kdo to má být a co učinil. V zástupu vykřikoval každý něco jiného. Když se nemohl pro ten zmatek dozvědět nic jistého, rozkázal odvést ho do kasáren.^{Sk 21, 27-34}

Vidíme, že Agabosova předpověď se do puntíku nestala přesně tak, jak řekl:

- Nebyli to židé, kdo Pavla svázal, svázali ho Římané, židé se ho pokoušeli zabít.
- Nebyli to židé, kdo jej předal pohanům, ale pohané jej vytrhli z rukou židů, čímž ho zachránili

Byl snad proto Agabos falešný prorok? Jak jsme si již řekli, Bible popisuje výroky proroků jako vidění, která předal Bůh lidem, kteří je pak měli jejich popis předat dál. Proroku Agabosovi dal Bůh pravděpodobně ukázat ve vidění jakousi scénu, která se teprve měla odehrát, a on podle svého pochopení předal poselství Pavlovi. Kromě Božího vnuknutí, které je neomylné, do procesu psaní Bible vstupuje tedy i člověk, který rovněž zanechává určitý podíl na zaznamenání událostí Bible. Právě lidský faktor způsobuje, že Bible obsahuje celou řadu drobných chyb.

Hospodin mluví k lidským bytostem nedokonalou řečí, aby chápající smysly a těžkopádné, pozemské chápání pozemských bytostí mohly vystihnout jeho slova. Takto je ukázána Boží blahosklonnost. Setkává se s padlými lidskými bytostmi tam, kde jsou. Bible, ačkoliv je dokonalá ve své jednoduchosti, neodpovídá na velké Boží myšlenky, neboť nekonečná myšlení se nemohou dokonale vejít do omezených myšlenkových pochodů.

Letter, 121, 1901

Zároveň ale věřím, že tyto chyby nejsou věroučného rázu, spíše drobnosti, se kterými se v Písmě sem tam setkáváme. Otázka zní, zda tyto chyby budeme co nejvíc rozmazávat a zpochybňovat tak autoritu Bible jako takové, nebo je budeme brát jako drobnosti, které nám ukazují na lidskou stránku při psaní inspirovaných knih. V Písmech není vždy dokonalé uspořádání nebo očividná jednota. Kristovy zázraky nejsou podány v přesném pořadí, ale tak, jak nastávaly různé okolnosti, které si vyžadovaly Božské zjevení Kristovy moci. Pravdy Bible jsou jako ukryté perly. Musí se hledat a odkrývat horlivým úsilím. Ti, kteří se na Písma dívají pouze povrchně, budou se svou mělkou znalostí, o které si myslí, že je velmi hluboká, hovořit o rozporech Bible a zpochybňovat autoritu Písma. Ale ti, jejichž srdce jsou v souladu s pravdou a povinností, budou zkoumat Písma se srdcem připraveným přijmout Boží rady. Osvícená duše vidí duchovní jednotu, jednu úžasnou zlatou niť vinoucí se celkem, ale vystopovat tuto drahou zlatou niť si vyžaduje trpělivost, přemýšlení a modlitbu.^{ISM 20}

Lidé, kteří čtou Bibli proto, aby našli rozpory, nemají žádné duchovní porozumění. Svým zkresleným pohledem vidí v místech, jenž jsou jednoduchá a naprosto zřetelná, podnět k pochybnosti a nevěře. Avšak ti, kteří přistupují ke Slovu Božímu se svatou bázni a snaží se poznat Boží vůli, aby ji poslouchali, rozumí všemu úplně jinak. Když uvažují o čistotě a převyšující vznešenosti zjevených pravd, budou jejich srdce naplněna svatou bázni a obdivem. Stejně přitahuje stejné, a také stejné oceňuje stejné. Svatost se spojuje se svatostí, víra s vírou. Pro pokorné srdce a upřímně hledajícího ducha je Bible plná světla a poznání. Kdo v tomto duchu přistupuje k Písmu, přichází do společenství s proroky a apoštoly. Jeho duch přizpůsobí se Kristovu Duchu tak, že touží, aby s Ním byl jedno.^{5T705}

Mnozí se na nás dívají s rozpaky a říkají: „Nemyslíte si, že chyba mohla být v opisu nebo v překladatelích?“ To je možné a rozum, který je natolik omezen, že bude pochybovat a pozastavovat se nad těmito možnostmi či pravděpodobnostmi, bude zrovna tak pochybovat o tajemství inspirovaného Slova, neboť nechápavost lidí nemůže prohlédnout Boží záměry.^{ISM 16}

Lidé by měli ponechat na Bohu, aby pečoval o svou vlastní Knihu a o své živé projevy, jako to dělal celé věky. Začínají zpochybňovat některé části zjevení, vyzvedávají chyby v zdánlivých nesrovnalostech té či oné stati. Začínají knihou Genesis, vzdávají se toho, co pokládají za pochybné, ve svém jednání zacházejí příliš daleko, neboť satan je povede k tomu, aby pokračovali ve svém kritizování a ve všech Písmech viděli něco, o čem lze pochybovat. ^{ISM 17-18}

Bratři, nedovolme, aby se váš rozum nebo ruka zabývala kritizováním Bible. Satanovi se líbí, když vidí někoho z vás konat tuto práci. Ale to není dílo, které vám Pán dal, abyste ho dělali.“ ^{ISM 17}

TOTA SCRIPTURA - závěr:

Na základě našeho studia pevně věříme, že Duch svatý vše zařídil tak, jak měl, a že všechny pisatele vedl a usměrňoval tak, jak potřeboval. Všechno, co Bůh uznal za dobré nám zjevit, máme přijmout na základě autority Jeho Slova. Může být podána holá skutečnost, bez objasnění, proč se tak stalo nebo jakým způsobem, ale i tehdy, když něco nemůžeme pochopit, máme se upokojit tím, že to spočívá na pravdě, poněvadž to řekl Bůh. ^{5T 700-701}

Každé slovo ve SZ i NZ považujeme za autoritativní a stejně důležité, jako jakékoliv jiné slovo z inspirovaných spisů. Zkrátka a dobře vnímáme Bibli tak, jako Kristus: Neboť amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné nejmenší písmenko ani jedna čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. ^{Mt 5,18}. Jak poezie, tak próza, jak žalmy, tak výroky proroků: všechno je inspirované Bohem a má stejnou autoritu.

Vím z vlastní zkušenosti, že čím více budeme studovat Starý i Nový zákon, tím více si budeme uvědomovat, že obojí velmi těsně souvisí a tím získáme více důkazů o tom, že byly inspirovány Bohem. Jasně poznáme, že mají jen jediného Původce. Studiem obou těchto cenných svazků se naučíme, jak vytvářet charaktery, aby měly Kristovy vlastnosti. ^{MS 81, 1908}

Tím ale nekončíme, vždyť sola scriptura i tota scriptura zastávají všechny protestantské církve a přesto každá z nich vyznává jinou věrouku a dochází při výkladu Bible k jiným závěrům. Abychom správně vyložili všechny „složitější“ Biblické verše, musíme dbát na další, neméně důležitý princip: *Analogia Scriptura*.

ANALOGIA SCRIPTURA

Tento princip v podstatě znamená, že Písmo svaté si nikde neodporuje a její jednotlivé části jsou navzájem v souladu a mají stejnou autoritu. Krásně to vyjádřil v jednom proslovu jeden z největších reformátorů, Jon Knox: Máte věřit Bohu, který mluví jasně ve svém slovu,“ odpověděl reformátor. „A nad to, co Vás učí Boží slovo, nemáte věřit ani tomu ani onomu. Boží slovo je jasné a srozumitelné. Objeví-li se na některém místě nejasnost, vysvětluje Duch svatý, který si nikdy neodporuje, tutéž věc srozumitelněji na jiných místech, takže nemůže zůstat žádná pochybnost, s výjimkou lidí, kteří chtějí mermomocí zůstat v nevědomosti.“ (David Laing: Sebrané spisy Johna Knoxe, díl 2, str. 281,284) ^{GC 251}

Ostatně, je to logické: jestliže je Bůh jen jeden, a Pravda jenom jedna, tak přece si nebude Písmo nikde v ničem odporovat. Ale divili byste se, kam až jsou schopni teologové zajít: někteří například tvrdí, že například Pavel viděl ospravedlnění z víry (Ř 3,28), zatímco Jakub zase ospravedlnění ze skutků (Jk 2,24), atd. Můžeme ale v této rozmanitosti pohledů vidět náznak toho, že by Bible nebyla ve vzájemné harmonii?

Strom je velmi rozmanitý, nenajdete na něm dva stejné lístky. A přesto tato rozmanitost přispívá k dokonalosti stromu jako celku. Co se týče naší Bible, můžeme se zeptat: „Proč potřebujeme Matouše, Marka, Lukáše a Jana v evangeliích, proč je potřeba Skutků apoštolů a mnoho různých epištol, když všichni mluvili o stejné věci?“

Hospodin dal své slovo přesně takovým způsobem, jakým si přál. Podal ho skrze různé pisatele, kteří měli svou individualitu, přestože se zabývali tím samým. Jejich svědectví jsou seskupeny v jedné Knize a podobají se svědectvím ve shromáždění. Nepředstavují nic stejným způsobem. Každý má své vlastní zkušenosti, a tato rozmanitost prohlubuje poznání, které je přineseno dalším rozmanitým lidem. Vyjádřené myšlenky nejsou jednotvárné tak, jako by byly vlitý do železné formy, což by dělalo jejich poslech velmi monotónní. V takové jednotvárnosti by se ztratil půvab a krása.

Stvořitel všech myšlenek může vtisknout stejnou myšlenku do vědomí různých lidí, ale každý ji může vyjádřit jiným způsobem, a přece bez rozporů. Skutečnost, že tento rozdíl existuje, nás nemá uvádět do rozpaků nebo zmatků. Málokdy se stává, že se dva lidé dívají na pravdu a vyjadřují ji přesně stejným způsobem. Každý se zabývá zvláštními problémy, jak je na ně vnímavý, podle svého založení a vzdělání. Sluneční světlo dopadající na různé předměty dává těmto předmětům různý odstín. ^{1 SM 21-22}

Pokud tedy budeme s Písmem svatým správně zacházet, pak zjistíme, že si nikde v ničem neodporuje. Pěkně to vyjádřil na jednom místě apoštol Pavel:

Horlivě usiluj, aby ses před Boha postavil jako člověk osvědčený, pracovník, který se nemusí stydět a který správně rozděluje slovo pravdy. ^{2. Tim 2,15}

Literárně se zde hovoří o „rovném řezání“. Apoštol Pavel vyráběl stany, a proto užívá termínu, který je úzce spojen s jeho profesí. Když šil stany, používal jistých vzorů. V té době se stany vyráběly z kůže a vypadaly jako by byly vyrobeny ze samých záplat. Každý kus kůže musel být nařezán zvlášť a zasazen do celku tak, aby vše dohromady sedělo. Pavel tedy na tomto místě prostě říká, že „jestli někdo špatně nařeže jednotlivé kusy, potom nebudou dávat správný celek“. Totéž platí o Písmu. Jestliže bude někdo vykládat nesprávně jeho různé části, potom celá zvěst Písma nebude znít v plnosti.“ ^{Charismatici 43}

Proč ale máme v Bibli některé verše, které si zdánlivě odporují? Je totiž nemožné pro jakoukoliv mysl porozumět veškerému bohatství a velkoleposti každého zaslíbení Božího. Jeden zachycuje slávu jednoho úhlu pohledu, další krásu a milost z dalšího úhlu ^{MYP 258} Jak Pavel, tak Jakub věřili v ospravedlnění z víry v Krista, která ovšem nevyklučuje (ba naopak vyžadovalo) skutky, které víru dokazují.



Viděla jsem, že Slovo Boží jako cele představuje dokonalejší řetěz, v němž jeden článek zapadá do druhého, přičemž jedna část Písma vysvětluje druhou. ^{EW 221}

Podívejme se nyní na to, jak například apoštol Pavel „správně rozděloval slovo pravdy“ v Ř 3,10-18. Celý oddíl začíná slovy je psáno^{Ř 3,10} a následuje dlouhý text složených z žalmů, proroka Izaiáše a dokonce kazatele:

jak je napsáno: „Není spravedlivého, není ani jednoho,	Vždyť na zemi není spravedlivý člověk, který by konal dobro a nehřešil. ^{Kaz 7,20}
není, kdo by rozuměl, není, kdo by horlivě hledal Boha. Všichni se odchýlili, společně se stali nepotřebnými, není, kdo by činil dobro, není ani jeden.	Hospodin shlíží z nebes na lidské syny, aby viděl, zda je někdo rozumný, zda někdo hledá Boha. Všichni se společně odvrátili a jsou zvrácení. Není, kdo by činil dobro, není ani jednoho. ^{Ž 14,2-3}
Jejich hrdlo je otevřený hrob, svými jazyky mluví lest, pod jejich rty je hadí jed.	Vždyť v jejich ústech není spolehlivost, jejich nitro je zkáza, jejich hrdlo je otevřený hrob, jazyk mají úlisný. ^{Ž 5,10}
Jejich ústa jsou plna kletby a hořkosti, Jazyk si brousí jako hadi, za svými rty mají zmijí jed.	Jazyk si brousí jako hadi, za svými rty mají zmijí jed. ^{Ž 140,4}
jejich nohy jsou rychlé k prolití krve, na jejich cestách je zkáza a trápení, cestu pokoje nepoznali;	Jejich nohy běží za zlem, pospíchají prolévat nevinnou krev. Jejich úmysly jsou úmysly zlé, na jejich silnicích číhá zkáza a pohroma. Cestu pokoje neznají, právo není na jejich stezkách. Svě pěšiny si pokrývili, žádný, kdo po nich kráčí, nezná pokoj. ^{Iz 59,7-8}
není bázně Boží před jejich očima.‘ (Řím 3,10-18)	Výrok přestoupení o ničemovi: V hloubi mého srdce není strach z Boha -- nemá jej před očima, ^{Ž 36,2}

Všechny jsou postaveny na stejnou úroveň a na základě těchto veršů pak Pavel založí teologickou argumentaci (Ř 3,19 a dál). Jednotlivé Biblické verše z celého SZ jsou zde postaveny jako autoritativní, na stejné úrovni a navzájem se doplňující a vykládající. Kéž by se křesťané jako apoštol Pavel drželi těchto principů a srovnávali Písmo s Písmem a přemýšleli o tomto Slovu. ^{8T 193} Jako správní vykladači tedy porovnávejte verš s veršem, a naleznete, že Písmo je klíčem, který odemyká Písmo. ^{MYP 259}

ANALOGIA SCRIPTURA - závěr:

Jednotlivé knihy Bible napsali v různých dobách lidé rozmanitých duševních a duchovních schopností, rozličného postavení a povolání, proto se jejich sloh značně liší. Různorodé jsou také náměty, o nichž pojednávají. Pisatelé tedy používali různé výrazové prostředky, jeden často předkládá stejnou pravdu výrazněji než druhý. Protože několik pisatelů psalo o stejném námětu z různých hledisek, může se povrchnímu, nepozornému nebo zaujatému čtenáři zdát, že se jejich popisy neshodují nebo si protičeří. Přemýšlivý a pokorný čtenář při hlubším pohledu pozná, že spolu souhlasí. ^{GC 8}

DALŠÍ PŘEDPOKLADY

PROGRESIVNÍ ZJEVENÍ

Napříč lidskými dějinami vnímáme progresivní zjevení. To v podstatě znamená, že Bůh postupně zjevuje svému lidu nové a nové světlo a neustále rozvíjí to, co již bylo zjeveno. Na úplném počátku Hospodin promlouval k Abrahamovi a ten se držel Jeho zákonů (Gn 26,5). O několik století později se Bůh zjevil jeho potomkům a daroval jim přikázání zákona, která máme zaznamenaná v pěti knihách Mojžíšových. Pak přišli proroci a ti jen zdůrazňovali a rozvíjeli to, co již bylo řečeno v Tóře. A když přišel Kristus, znovu nastala doba, kdy Bůh promluvil ke svému lidu a dal jim další Zjevení Svě vůle:

Jejím služebníkem jsem se stal podle Boží správy, která mi pro vás byla svěřena, abych naplnil slovo Boží -- to tajemství, které bylo od věků a od prvních pokolení ukryté, nyní však bylo zjeveno jeho svatým, ... ^{Kol 1,25-26}
Z jeho plnosti jsme my všichni vzali, milost za milostí. Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista. Boha nikdo nikdy neviděl; jedinečný Bůh, který je v lůnu Otcově, ten nám o něm pověděl. ^{J 1,16-18}

Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k otcům v prorocích; na konci těchto dnů k nám promluvil v Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož učinil i věky. ^{žid 1,1-2}

Ježíš nepřišel zrušit SZ, ale rozvinout jeho myšlenky a postavit je do správného světla. Cílem Jeho učení bylo obrátit myšlení lidí na Starý zákon a dát jim jasnou představu o obsažených v něm velkých pravdách. Po staletí se lid Izraele odvracel od Boha a ztrácel z dohledu vzácné pravdy, jež jim světil. Tyto pravdy byly zavaleny pověřivými formami a zvyky tak, že jejich pravý smysl zůstával ukryt. Kristus přišel, aby odklidil sutiny, jež zatemňovaly lesk pravd. Jako drahokamům jim dal nový lesk. Ukázal, že je dalek toho, aby pohrdal vyzkoušenými, starými, známými pravdami; přišel, aby jim dal zazářit v jejich pravé síle a kráse, v nádheře, kterou netušil žádný člověk Jeho doby. Jako Původce těchto zjevených pravd mohl lidu oznámit jejich pravý význam a očistit je od překrucování a falešných pouček, jež si osvojili vedoucí lidu, aby je přizpůsobili svému nesvatému stavu, jakož i svému nedostatku duchovního smyslu a chybějící Boží lásky. Odstranil vše, co tyto pravdy olupovalo o jejich život a jejich moc a daroval je opět světu v jejich původní svěžesti a závazné autoritě.

^{5T 709-710}

Ježíš lidem nezjevil nic nového, ale otevřel cestu k poznání pravdy, která byla dlouho skryta nebo mylně vykládána kněžími a zákoníky. Ježíš dal drahokamy Božské pravdy na jejich původní místo, předem určené, tak jak byly dány patriarchům a prorokům. A když dal učedníkům toto vzácné naučení, slíbil jim seslání Ducha Božího, který jim připomene vše, co jim řekl, když byl s nimi. ^{1SM 187}

Žel žijeme v době, kdy židé neuznávají Nový zákon, a křesťané zase pro změnu Starý. Ale žádná lidská autorita nemá nejmenšího práva měnit dobu těchto poselství ani nahrazovat Starý zákon Novým. Starý zákon je evangelium založené na symbolech a obrazech, Nový zákon tvoří jádro evangelia. Oba jsou stejně důležité. Starý zákon podává naučení, která vyslovil Kristus, a tato naučení neztratila v ničem sílu. ^{1SM 104}

Učení Kristovo v Evangelii je v dokonalém souladu a učením Kristovým skrze proroky ve Starém zákoně. Proroctví, pronesené starozákonními Kristovými posly, stejně jako poselství hlásaná apoštoly v Novém zákoně, jsou bez vzájemných nesrovnalostí. ^{1T 375} Kristus jasně prohlašuje: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné nejmenší písmenko ani jedna čárka ze Zákona ^{Mt 5,18}. Ostatně, každý, kdo zná velmi dobře SZ a do hloubky jej studuje, zjistí, že v NZ se neobjevují nějaké převratné nové myšlenky, ale že NZ je v podstatě jen rozvinutí (komentář) SZ principů a náznaků, ať už formou přímých citací, myšlenek, rozvinutých podobenství, či vyplnění proroctví. V novém zákoně se nepožaduje o nic méně, než bylo požadováno ve Starém zákoně. ^{1SM}

³⁷³⁻³⁷⁴

To platí i ohledně přikázání o sobotě, které Kristus nepřišel (jako ani ostatních devět) zrušit. Přišel, aby postavil svůj den do správného světla a pochopení, přičemž i on sám vycházel ze SZ rad: Jestliže odvrátíš svou nohu od pošlapávání soboty, od konání svých zálib v můj svatý den, a nazveš sobotu rozkošnou a svatý den Hospodinův ctihodným a budeš ho ctít tak, že nebudeš konat své cesty, nebudeš hledat své záliby a mluvit planá slova, potom budeš mít rozkoš v Hospodinu a nechám tě jezdit na návrších země a budu tě krmit dědictvím tvého otce Jáкова, neboť ústa Hospodinova promluvila. ^{Iz 58,13-14}. Asi nejvýstižněji to máme zformulované (a to vás možná překvapí) v katolickém katechismu: *Evangelium uvádí četné příležitosti, při kterých byl Ježíš obviňován, že porušuje zákon o sobotě. Avšak Ježíš nikdy neporušuje svatost toho dne. Dává mu ze své autority pravé vysvětlení: „Sobota je pro člověka, a ne člověk pro sobotu“ (Mk 2,27). Kristus pln soucitu považuje za správné „v sobotu jednat dobře“ spíše než zle, „život zachránit“ spíše než zničit. Sobota je den Pána milosrdenství a den úcty vzdávané Bohu. „Syn člověka je pánem i nad sobotou“ (Mk 2,28). „Toto je den, který učinil Hospodin, jásejme a radujme se z něho“ (Ž 118,24).* ^{Katechismus, čl. 2173}

Zkrátka a dobře Písma nebyla lidem dána jako jeden nepřerušovaný řetěz sdělení, ale část po části prostřednictvím následujících generací, podle toho, jak Bůh ve své prozřetelnosti viděl vhodnou příležitost zapůsobit na člověka v různých dobách a na různých místech. Lidé psali, jak byli pohnuti Duchem svatým. Protože nejdříve je „nejprve stéblo, potom klas, potom plné obilí v klasu.“ (Mk 4,28). To je přesně to, čím jsou pro nás biblická sdělení. ^{1 SM 20}

Jako adventisté také vnímáme, že 19. století, kdy Bůh povolal prorokyni Ellen Whiteovou, aby rozvinula a postavila do správného světla všechno to, co již bylo zjeveno v Bibli. Nejprve se pojdme podívat do oficiálního dokumentu naší církve, abychom věděli, jak bychom se ke spisům ducha prorockého měli postavit. Ve věroučných bodech naší církve čteme: *Spisy této služebnice Páně jsou trvalým a významným ukazatelem k pravdě“ (17. věroučný bod CASD).* Zajímavé, nemyslíte? Víte, i spisy Martina Luthera jsou významným ukazatelem k pravdě, i knihy Clifforda Goldsteina jsou významným ukazatelem k pravdě – a mohli bychom pokračovat. Nenechme se ale zmást. Podívejme se nejprve do anglického znění této věty: *Her writings speaks with prophet authority.* Nemusíte umět příliš dobře angličtinu, abyste pochopili, že tady něco neseď. Doslovný překlad zní: **Její spisy hovoří s prorockou autoritou.** A v tom je rozdíl! Nemůžu říct o Lutherovi, Goldsteinovi či jiných významných učitelích, že jejich spisy mají pro mě prorockou autoritu. Takto se tedy přesně naše církve staví ke spisům Ellen Whiteové, tohoto stanoviska by se měli držet všichni pokřtění: od řádových členů až po kazatele, které naše církve zaměstnává a kteří tyto věroučné body vyučují zájemce o křest. Její spisy tedy mají stejnou autoritu, jako texty spisy Biblických proroků. V dřívějších dobách mluvil Bůh k lidem proroků a apoštolů. Za našich dnů mluví k nim svědectvími Svého Ducha. V žádné době nepoučoval Bůh Svůj lid naléhavěji, než činí nyní, pokud jde o Jeho vůli a cestu, která by se měla držet. ^{5T 661}

Sama Ellen Whiteová píše o tom, že k Bibli nic nepřidává, jen rozvíjí myšlenky této Svaté knihy: Bratr J by byl na omylu, kdyby se snažil ukázat, že Bůh dal ve „Svědectvích“ světlo ještě navíc ke slovu Božím. Bůh viděl, že je to vhodný způsob, jak přivést mysl svého lidu ke Svému Slovu a dát jim jeho jasnějšího pochopení. Slovo Boží stačí k tomu, aby osvítilo i tu nejtemnější mysl a může být chápáno těmi, kdo si přejí mu porozumět. Přesto všechno však žijí někteří - kteří prohlašují, že zkoumají učení.

Tehdy dává Bůh - aby muži a ženy byli bez výmluvy - zřetelná a adresná svědectví, která je přivádějí zpět ke Slovu, jehož následování zanedbali. Slovo Boží oplývá hlavními zásadami pro vytvoření správných životních návyků a všeobecná i osobní svědectví měla za úkol upozornit především na tyto zásady. ...Kdybyste postupovali podle poznání, jež vám Bůh dal, osvítil by vás ještě více. Když však nedbáte na Jeho rady, výstrahy a napomenutí, jak můžete pak očekávat, že vám Bůh dá více světla a požehnání, jen abyste je zavrhlí a nevážili si jich? Bůh není člověk, nedá se sebou zahrávat.

Vzala sem drahou Bibli a obklopila ji různými svědectvími, jež jsou dána pro Boží lid. Pravila jsem: Zde jsou učiněna opatření pro problémy skoro každého člena. Jsou zde přesně zapsány hříchy, jimž se máte vyhýbat. Můžete zde nalézt radu, kterou hledáte, je obsažena v případech, které se podobají vašemu. Bohu se zalíbilo dát vám poučení za poučením, návod za návodem. Ale málokdo z vás ví, co svědectví ve skutečnosti obsahují. Nejste obeznámeni s Písmem. Kdybyste zkoumali Bibli s touhou, abyste splnili požadavky Písma a dosáhli křesťanské dokonalosti, nepotřebovali byste svědectví. Ale že jste zanedbali seznámit se s Bibli, která je vnuknuta Bohem, tedy se vám chce přiblížit prostým a přímým svědectvím a obrátit vaši pozornost na slova Písma svatého, jehož jste nebyli poslušni. Jimi vás důrazně napomíná, abyste přizpůsobili svůj život čistému a svatému učení Písma. ^{5T 663-665}

První je ale dobré se vždycky odvolávat na Písmo svaté. Prorokyně o tom napsala: Mou první povinností je podávat biblické pravdy. Teprve potom, jedinež jedná-li se o rozhodná, svědomitá zlepšení, skutečná těmi, kdo byli přede mnou, musím se dovolávat jejich svědectví.^{Letter 69, 1896}

I v jejím případě vnímáme, že se jedná o myšlenkovou, ne doslovnou inspiraci. Ona sama o svých viděních píše: Ačkoliv jsem při psaní mých vidění stejně závislá na Duchu Hospodinově, jako když je dostávám, přesto slova, která používám při popisování toho, co jsem viděla, jsou má vlastní, pokud však to nejsou slova, která ke mně hovoří anděl, ta vždy píši do uvozovek.^{1 SM 37} Pokud jde o neomylnost, nikdy jsem si na ni nečinila nárok, jenom Bůh je neomylný. Jeho Slovo je pravé a u Něho není proměnění ani stín obrácení.^{1 SM 37}

Svědectví Ducha prorockého má samozřejmě má své kritiky nejenom mimo naši církev. Lidé se její knihy a výroky snaží zpochybnit, nebo aspoň její spisy považovat za pouze vyjádření lidského názoru, ne zjevení od Boha. Podobně, jako proroci, i v jejich spisech bychom neměli rozlišovat mezi božským a lidským (viz princip **Sola Scriptura**). Ona sama o tom píše: A ještě nyní, když Vám posílám varovné a káravé svědectví, mnozí z Vás prohlašují, že je to pouze názor sestry White. Tímto urážíte Ducha Božího. Víte, jak se Hospodin projevuje skrze Ducha prorocký. ... V těchto dopisech, které píši, ve svědectvích, která přináším, vám předkládám to, co předložil Hospodin mně. Do novin nepíšu jediný článek, který by vyjadřoval pouze mé vlastní myšlenky. Jsou tím, co přede mnou Bůh otevřel ve vidění - vzácnými paprsky světla zářícími od trůnu.^{1 SM 27}

Ti, kteří mají nejvíce řeči proti svědectvím, jsou většinou ti, kteří je nečetli, právě tak jako ti, kteří se chlubí tím, že nevěří v Bibli, mají malé poznání jejího učení. Vidí, že je odsuzuje a když ji zavrhnou, dává jim to pocit bezpečí v jejich hříšném životě. 1 SM 45-46 Vzplane nenávisť proti svědectvím, a ta je satanská. Satanovým dílem bude zvíkat víru sborů ve svědectví z tohoto důvodu: Satan nemůže mít tak volnou cestu když přináší své podvody a spoutává duše ve svých klamech, jestliže je věnována pozornost výstrahám, napomínáním a radám Ducha Božího.^{1 SM 48}

Viděla jsem stav některých, kteří zastávali přítomnou pravdu, ale brali na lehkou váhu vidění - způsob, který si Bůh zvolil k tomu, aby vyučoval na několika příkladech ty, kteří se uchýlili od biblické pravdy. Viděla jsem, že když bojují proti viděním, nebojují proti červu - slabému nástroji, skrze něhož mluvil Bůh - ale proti Duchu svatému. Viděla jsem, že je maličkost mluvit proti nástroji, ale je nebezpečné opovrhovat Božími slovy.^{1 SM 40}

A mnozí to považují za ctnost a znamení své moudrosti, když jim (tj. svědectvím) nevěří, pochybují o nich, nebo když najdou výmluvu. Kdo chce stůj co stůj pochybovat, najde k tomu dostatek příležitostí. Bůh nemá v úmyslu odstraňovat každý podnět k nedůvěře. On dává důkazy, jež se musí pokorným srdcem a učenlivým duchem prozkoumat. Každý se musí rozhodovat podle přesvědčivé síly těchto důkazů.^{3T 255}

Pravdu nutno uchopit rozumem, přijmout do srdce a její zásady vtělit do charakteru a pak tu musí být ustavičné úsilí získat jiné, aby ji přijali, neboť Bůh činí lidi zodpovědnými za užívání světla, které jim uděluje.^{5T 272}

Jen ti, kteří následují dané již světlo, smějí doufat, že obdrží další osvětlení Ducha. To je jasně vyjádřeno v Kristových slovech:
Bude-li někdo chtít činit jeho vůli, pozná, zda je to učení z Boha, nebo mluví-li sám ze sebe.^{J 7,17 5T 705}

SROZUMITELNOST PÍSMÁ

Kristus se při jednom rozhovoru zeptal zákoníka: Co je napsáno v Zákoně? Jak to tam čteš? ^{Lk 10,26} a očekával, že v Bibli najde odpověď na otázku a celkové porozumění. Zákoník začal citovat verše Dt 6,5 a Lv 19,18, načeš ho Kristus pochválil, že správně odpověděl (Lk 10,27). Kristus mnohokrát používá frázi: Nikdy jste nečetli v Písmech...? (Mt 21,42; 12,3.5; 19,4; 21,16; 22,31; Mk 2,25; 12,10.26; Lk 6,3), a vyzýval posluchače, aby ta slova správně chápali (Mt 24,15; Mk 13,14). Z toho vidíme, že každý může Biblická naučení pochopit a nechat se jimi vést. **Přijměte Bibli jako svou učebnici. Všichni mohou pochopit její naučení.** ^{8T 299} Ostatně, sama Bible vyjadřuje, že ji každý může a měl by pochopit, a studovat:

Vždyť tento příkaz, který ti dnes prikazuji, není pro tebe nepochopitelný ani vzdálený. Není na nebesích, abys mohl říct: Kdo z nás vystoupí na nebesa, aby jej pro nás vzal, oznámil nám ho a my jej plnili? Ani není za mořem, abys mohl říct: Kdo z nás přejde na druhou stranu moře, aby jej pro nás vzal, oznámil nám ho a my jej plnili? Vždyť to slovo je velmi blízko tebe, ve tvých ústech a ve tvém srdci, abys ho plnil.“ ^{Dt 30,11-14}

...rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu pečlivě prošel, že ti to po pořádku vypíši, vznešený Theofile, abys plně poznal spolehlivost těch věcí, kterým jsi byl vyučen. ^{Lk 1,3-4}

A tamější Židé byli ušlechtilejší než ti v Tesalonice: přijali Slovo se vši dychtivostí a denně pečlivě zkoumali Písma, zdali je tomu tak. ^{Sk 11,17}

„Blahoslavený, kdo předčítá, i ti, kdo slyší slova tohoto proroctví a zachovávají, co je v něm zapsáno, neboť ten čas je blízko.“ ^{Zj 1,3}

Všechny naše schopnosti
a všechen náš rozum nám Pán
pouze propůjčil v té důvěře,
že jich užijeme pro Něj. ^{2SM 215}



Bez opravdové dřiny nemůžeme očekávat získání znalostí duchovních věcí. Ti, kdo získávají šperky pravdy, musí kvůli nim kopat, jako horník kope kvůli drahocenné rudě ukryté v zemi. ^{MYP 259} Naše spása závisí na našem poznání Boží vůle, jak je obsažena v Jeho slovu. Nikdy se nepřestaňte ptát a hledat kvůli Pravdě. Potřebujete znát svou povinnost. Potřebujete vědět, co musíte udělat ke spasení. ^{MYP 260} Nevzdávejte své zkoumání, dokud se nenaučíš svému vztahu k Bohu a Jeho vůli týkající se tebe. ^{MYP 261}

A i když možná nevíme všechno (Dt 29,28), Bible je dostačující zdroj poznání ke všemu, co ve svém životě potřebujeme. Pavel napsal svému učedníku Timoteovi, že veškerá Písma jsou inspirovaná Bohem a dostatečná k tomu, aby mu dala moudrost k záchraně skrze víru, a vychovala nás ke zbožnosti: Ty však zůstávej v tom, čemu ses naučil a o čem jsi byl plně přesvědčen, věda, od koho ses to naučil; od dětství přece znáš svatá Písma, jež ti mohou dát moudrost k záchraně skrze víru, která je v Kristu Ježíši. Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a je užitečné k učení, k usvědčování, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl takový, jaký má být, důkladně vystrojený ke každému dobrému skutku. ^{2. Tim 3,14-15.}

Mladí i staří by měli číst slovo Boží; a nejenom by ho měli číst, ale měli by ho studovat se svědomitou upřímností, modlením, vírou a zkoumáním. ... Bez opravdové dřiny nemůžeme očekávat získání znalostí duchovních věcí. Ti, kdo získávají šperky pravdy, musí kvůli nim kopat, jako horník kope kvůli drahocenné rudě ukryté v zemi. ^{MYP 259} Mladí lidé by měli zkoumat Písma pro sebe. Necht' nepocítují, že je dostatečné pro ty starší ve zkušenostech vyhledávat naši pravdu; a že mladí jedinci ji mohou od nich přijímat jako autoritu. Židé zahynuli jako národ, protože si vykreslovali pravdy z Bible svými pravidly, kněžími a staršími. Měli dbát Ježíšových lekcí a zkoumat Písma pro sebe samotné, nebyli by zahynuli. ^{MYP 258}

V Písmě svatém jsou tisíce perel pravdy, jež zůstávají skryty povrchnímu čtenáři. Důl pravdy se nevyčerpá nikdy. Čím více zkoumáte Písmo s pokorným srdcem, tím větší bude vaše touha a tím ochotnějšími se stanete zvolat s Pavlem: Ó hlubino bohatství a moudrosti i poznání Božího! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nepostižitelné jeho cesty! ^{R 11,33.} Každý den byste se měli z Písma něčemu novému naučit. Hledejte v něm skrytý poklad, neboť ono obsahuje slova věčného života. Modlete se o moudrost a pochopení, abyste porozuměli těmto svatým spisům. Budete-li to činit, odhalíte nové skvosty ve Slově Božím. Pocítíte, že jste obdrželi nové, vzácné světlo o předmětech pravdy a Písmo bude mít pro vás stále větší hodnotu. ^{5T 266}

Pán si přeje, aby každá duše, která tvrdí, že věří pravdě, dobře věděla, co pravda je. Povstanou falešní proroci a mnohé oklamou. Lidé budou pochybovat o všem, o čem se pochybovat dá. Není tedy potřeba, aby každý rozuměl důvodům naší víry? Nemuselo by se tolik kázat, ale mělo by se důkladněji studovat Boží Slovo tak, že by se v Písmu otevřel článek za článkem a aby lidé hledaly přesvědčující důkazy, na nichž spočívá základní učení, které nás přivedlo tam, kde stojíme nyní - na základnu věčné pravdy. ^{MS 148}

Boží slovo je jasné, jeho učení nemůže být neporozuměno. Máme ho uposlechnout tak, jak On nám je dal, anebo máme hledat, abychom našli, jak dalece se můžeme odchýlit, a přece být spaseni? ^{RH 28.3.1882}

DUCHOVNÍ VĚCI SE POSUZUJÍ

DUCHOVNĚ^{3SM 308}

Stránky a jednotlivá písmenka nemají v Bibli nějakou prazvláštní magickou moc, ale je to Duch svatý, který skrze Písmo promlouvá k lidskému srdci, takže člověk může textům Bible správně porozumět: Vždyť kdo z lidí ví, co je v člověku, než duch člověka, který je v něm? Tak ani Boží věci nezná nikdo, jen Duch Boží. ... O tom také mluvíme -- ne však slovy, kterým vyučuje lidská moudrost, ale těmi, jimž vyučuje Duch svatý; duchovní věci vysvětlujeme duchovními slovy. Duševní člověk však nepřijímá věci Ducha Božího, neboť jsou mu bláznovstvím a nemůže je poznat, protože mají být posuzovány duchovně. ^{1. Kor 2,11.13-14} A máme zaslíbení, že nás Bůh vyučí tomu, co On sám řekl: V Prorocích je napsáno: ‚A budou všichni vyučeni od Boha.‘ Každý, kdo od Otce uslyšel a vyučil se, přichází ke mně. ^{J 6,45} Kristus svým učedníkům slibuje: Když však přijde On, Duch Pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit to, co uslyší; oznámí vám i to, co má přijít. ^{J 16,13}

Nemysleme si, že židé nepřijali Mesiáše, protože (jak by to dnes řekli psychologové) neměli „kritické myšlení“ a neodkázali se tedy odpoutat od svých zajetých představ. Samozřejmě, špatné zákonické a farizejské výklady a tradice hrály svou roli, ale hřích židovského národa byl především v tom, že se nenechal vést svatým Duchem, který by jim odhalil správný význam SZ slov:

Bude-li někdo chtít činit jeho vůli, pozná, zda je to učení z Boha, nebo mluvím-li sám ze sebe. ^{J 5,17}

Kdybyste totiž věřili Mojžíšovi, věřili byste mně, protože on psal o mně. Nevěříte-li jeho zápisům, jak uvěříte mým výrokům? ^{J 5,46-47}

Avšak jejich myšlení otupělo. Až do dnešního dne zůstává při čtení Staré smlouvy tentýž závoj neodkrytý, protože pomíjí jen v Kristu. Ale až dodnes, kdykoli se předcítá Mojžíš, leží závoj na jejich srdci. Kdykoli se však člověk obrátí k Pánu, je závoj odstraněn. Kdykoli se však člověk obrátí k Pánu, je závoj odstraněn. Ten Pán je Duch. ^{2. Kor 3,14-17}



Každý badatel by měl prositi o osvícení Duchem svatým a máme jisté zaslíbení, že nám bude dán. ^{TM 108}

Vždyť moudrost dává Hospodin a z jeho úst pochází poznání a rozumnost. ^{Př 2,6}

Něco podobného se samozřejmě může stát i nám. Proto ke každému studiu Písma patří ztišení v modlitbě, ve které budeme prosit Autora, aby nám zjevil pravý význam a výklad zaznamenaných slov. Každý badatel by měl prositi o osvícení Duchem svatým a máme jisté zaslíbení, že nám bude dán. ^{TM 108} Duch, ve kterém přicházíš ve zkoumání Písem, bude určovat charakter asistenta na tvém boku. Andělé ze světa světla budou s těmi, kteří ve skromnosti srdce usilují božské vedení. Ale jestliže Bible je otevřena s neuctivostí, s pocitem soběstačnosti, jestliže srdce je naplněno předsudkem, satan je po vašem boku, a uvede prosté výroky Božího slova do zkaženého světla. ^{MYP 261}

Duch svatý a Slovo, které inspiroval, jsou v naprostém souladu. Jak jsme ale již studovali, zapsané Boží slovo je nejpřednější a nejpevnější základ, na kterém bychom měli stavět svůj život a své názory. Dokonce i dílo Ducha svatého na srdce má být zkoušeno Božím Slovem. ^{ISM 43}

Bůh chce, aby Jeho lid již v tomto životě stále hlouběji vnikal do pravdy. Přitom je jen jedna cesta, jak dospět k tomuto poznání. K pochopení Božího slova můžeme přijít jen tehdy, když nás osvítlí tentýž Duch, kterým bylo vnuknuto toto Slovo. Neboť Božích věcí nezná žádný, jedině Duch Boží. Nebo Duch zpytuje všechny věci i hlubokosti božské ^{1K2,11.10} A Spasitel dal svým následovníkům zaslíbení: Když pak přijde ten Duch pravdy, uvede vás ve všelikou pravdu ... nebo z mého vezme a zvěstuje vám ^{J 16,13-14 5T 703}

Bez vedení Ducha svatého stojíme vždy v nebezpečí, že překroutíme nebo nesprávně vyložíme Písmo. Bible bývá často čtena bez zisku, mnohdy dokonce ke škodě. Když Boží Slovo člověk otvírá bez svaté bázně a bez modlitby, když smysly a myšlenky nejsou upřeny na Boha a neodpovídají jeho vůli, pak pochybnost zahaluje ducha v temnotu, kterou studium Bible dokonce živí. Potom nepřítel ovládne myšlení a našeptává převrácený výklad. ^{5T 705 -706}

Ti, kteří opravdově hledají pravdu, nemusí chybovat, protože nejen Slovo Boží objasňuje zřetelně a jednoduše cestu života, ale byl dán také Duch svatý a jak o původce každé hledající duši, aby ji posloužil k porozumění cesty života, jež je v Bibli zjevena. ^{EW 221}

Proto si vezměme příklad z Ezdráše, který zaměřil své srdce na to, aby zkoumal Hospodinův zákon a plnil jej a aby učil v Izraeli ustanovení a nařízení. ^{Ezdr 7,10}

Nemůžeme správně pochopit, nebo ocenit Boží zjevení bez pomoci Ducha, který nám tato slova dal. ^{5T 241}

JEDEN VÝZNAM

Někteří lidé tvrdí, že naše společnost pomalu přechází do post-faktuální doby (doby, ve které nezáleží na faktech, ale na emocích), jiní naši společnost stále ještě v postmodernismu. Zatímco 19. a 20. století se vyznačovalo modernismem, ve kterém chtěli lidé zjistit objektivní pravdu a na základě ní žít, v postmodernismu už „platí“ jiná pravidla. Tento myšlenkový směr a z nich vyplývající přístup k Biblickým textům se samozřejmě dostává i do teologických kruhů, a výrazně ovlivňují dnešní způsoby výkladu, stejně jako myšlení těch, kteří k těmto vykladačům Bible vzhlížení nebo jsou od nich vyučováni. Asi nejlepší popis vlivu dnešního postmodernismu a modernismu k výkladům Bible jsem našel v knížce Literární úvod do Nového zákona (D. A. Carson; Douglase J. Moo): *Na rozdíl od předchozího modernismu, o němž lze obecně říci, že věřil v možnost najít úplnou a objektivní pravdu o skutečnosti, a že tedy lidské bytosti mohou dojít jistoty i nabytí jasného myšlení – a že celé toto snažení je správná věc – postmodernismus volí přístup zcela odlišný. Zástupci postmodernismu jsou přesvědčeni, že my lidé jsme příliš maličcí, že naše poznání je příliš nepatrné a náš společenský referenční rámec omezený – proto naše domnělé poznání může být vždy jen provizorní. Postmodernismus ve své nejsilnější podobě tvrdí, že všechno lidské poznání je svým způsobem pouze společenská konstrukce, a proto nám v žádném případě neposkytuje jasné či objektivní poznání objektivního světa. Tvrdí-li někdo, že má nějakou jistotu, je to jen nafoukaná bigotnost. Jednoznačný význam, na němž tolik záleželo modernistům, je z postmoderní perspektivy něčím úzkoprsým a omezujícím. Mnohem lepší je podporovat mnohost výkladů a přístupů, v z nich žádný nemusí být „správný“ či „špatný“, „pravdivý“ či „nepravdivý“. Všechny mohou být užitečné, podnětné a plodné. Mohou být odrazem (oprávněné) interakce mezi tím či oním čtenářem a textem. Dozvídáme se, že postmoderní čtenáře příliš nezajímají jasné hranice mezi pravdou a bludem. Více jim vyhovuje, když věci zůstávají nejasné a když je zachována větší škála výkladových možností. Postmoderní čtenáři nemají rádi exkluzivitu - zvláště se jim nelíbí, pokud jeden názor tvrdí, že druhý názor je chybný – a obdivují inkluzivitu, a to i u těch myšlenek, jež jsou vzájemně neslučitelné. Mají rádi různé možnosti a různá vidění, zato jsou jim podezřelé jakékoli hranice a trvání na tom, že existuje něco jako hereze, stejně jako že existuje něco jako ortodoxie. ... Vědecké konference vyzývají účastníky, aby vykládali biblické texty na základě vlastní zkušenosti, bez ohledu na to, že je určité čtení „správné“ či „špatné“. Tvrdí se, že tato kategorie prozrazuje staromódní přístup.* LÚ do NZ, Carson a Moo; str. 46-47

Ale Bibličtí pisatelé se vymezovali proti herezím a psali proti těm, kteří do věrouky přinášeli myšlenky a výklady, které nesouhlasili se zjevenou pravdou (2. Tim 4,3; 1. Tim 1,7; 2. Jan 1,7; atd. atd.). Ostatně, když někdo napíše nějakou knihu nebo vypracuje práci, a jiný si to přečte a něčemu nerozumí, tak přijde za autorem a zeptá se ho, jak to myslel. Přesně to děláme s Biblií a Bohem dle předchozího principu **Duchovní věci se posuzují duchovně**. Není to tak, že by v tom každý mohl vidět „to svoje“ a všechno bylo správné, nestačí jen naivní upřímnost. Ať nikdo nepřijímá klam tak příjemný lidskému srdci, že Bůh přijímá podle upřímnosti, bez ohledu na víru a nedokonalost života. Bůh vyžaduje od svých dětí dokonalou poslušnost. 1SM 374

Když někdo bude věřit lži, nebude to působit na život nebo charakter posvěcujícím vlivem. Žádný klam není pravdou, ani když se bude stále opakovat, ani když v něj budeme věřit. Upřímnost nikdy nezachrání duši od následků víry v blud. Bez upřímnosti není žádného pravého náboženství, ale upřímnost v nepravém náboženství nikdy žádného člověka nespasí. Mohu být dokonale upřímná, jdu-li však po nesprávné cestě, moje upřímnost z ní nikdy správnou cestu neudělá, a nemohu proto dojít vytouženého cíle. Pán od nás nežadá, abychom měli slepou lehkověrnost a nazývali ji vírou, která posvěcuje. Princip, který posvěcuje, je pravda. Proto potřebujeme vědět, co pravda je. Musíme srovnávat duchovní věci s duchovními. Musíme zkoumat všechny věci, ale přidržovat se jedině toho, co je dobré a má pečeť božského pověření, co nám staví před oči pravdivé pohnutky a zásady, které by nás měly přimět k jednání. 2SM 56

A tak se modlete, jak jste se nikdy před tím nemodlili, aby paprsky slunce spravedlnosti zářily na Slovo, abyste byli schopni porozumět jeho pravému významu. TM 111 Bible není vykládána tak, aby se přizpůsobovala myšlenkám člověka, ať již jakkoli dlouho pokládal tyto myšlenky za správné. Nesmíme přijímatí náhledy vykladačů hlasu Božího, jsou omylnými smrtelníky, jako my. Bůh nám dal schopnost usuzování právě tak, jako jim. Nechť je Bible svým vlastním výkladem. TM 160 Když pak je vykládáno nějaké místo z Písma, netáží se mnozí: Je to pravda - je to v souladu se Slovem Božím? Ale: Kým je to hlášáno? A není-li to právě osobou a způsobem, který se jim líbí, nepřijímají. TM 160

Samozřejmě že v každém Biblickém textu máme spoustu myšlenek. Můžeme v ní donekonečna objevovat vzácné pravdy a stále nové a nové myšlenky, které do ní Bůh vložil. Kdyby stvořeným bytostem bylo možno dospět k úplnému chápání Boha a Jeho díla, pak kdyby dosáhli této výše, nebylo by pro ně žádné pravdy, kterou by měli odhalit, žádného vzrůstu v poznání a žádného dalšího vývoje rozumu a srdce. Pak by Bůh v ničem nepřevyšoval člověka a člověk by se přestal zdokonalovat, protože by dosáhl hranic vědění a poznání.^{5T 702}

A každý může v určitém místě Písma svatého vidět trochu jinou myšlenku, každý se na danou problematiku nebo Biblick verš může dívat z trochu jiného úhlu pohledu. Ale přeci jen, správný význam (princip) zapsaných slov se musí ubírat jedním, Bohem stanoveným, směrem. Například při studiu prvních kapitol Bible se můžeme do nekonečna zamýšlet nad myšlenkami, které nám Bůh zjevuje – ale nemůžeme věřit ve stvoření, a zároveň v evoluci. Nebo v Pavlových listech můžeme vidět bohaté myšlenky ohledně ospravedlnění z víry, ale nemůžeme říci, že apoštol tvrdí, že Boží zákon je zrušen, a zároveň, že má pro křesťany stálou platnost – existuje pouze jeden správný postoj (výklad) i když v to různí teologové mohou vidět různě.

K tomu je ale zapotřebí přicházet k Bibli s čistým srdcem a prostou vírou, že Bůh nám zjeví pravý význam zaznamenaných inspirovaných slov. Měli bychom přicházet s úctou ke studiu Bible, pociťujíc že jsme v přítomnosti Boha. Veškerá lehkomyšlnost a bezcennost by měla být odložena stranou. Zatímco některé části Slova jsou jednoduše pochopitelná, pravý význam dalších částí nejde tak snadno rozeznat. Musí tu být trpělivé studium a rozjímání, a opravdová modlitba. Každý student, jak otevře Písma, by si měl vyptat osvětlení Svatým Duchem, a zaslíbení je jisté, že mu bude dán. (MYP 261.2) Ve tvém studiu slova, polož u dveří zkoumání své předpojaté názory a tvé dědičné a pěstované představy. Nikdy nedosáhneš pravdy, jestliže budeš studovat Písma k obájení svých vlastních představ. Nech je u dveří, a s kajícím srdcem jdi poslouchat, co ti Pán řekl. Jako pokorný hledač sedí pro pravdu setí u Kristových nohou, a učí o NĚM, slovo mu dává porozumění. Těm, kteří jsou příliš moudří ve své vlastní domyšlivosti ve studování Bible, Kristus říká: Musíte se stát tiší a pokorní v srdci, jestliže se toužíte stát moudřími ke spasení. Nečti slovo ve světle dřívějších názorů; ale s myslí prostou předsudků, prohledávej ji opatrně a modlitebně. Jestliže, jak čteš, přijde usvědčení, a uvidíš, že tvé uchovávané názory nejsou v souladu se slovem, nesnaž se slovo přizpůsobovat těmto názorům. Svě názory přizpůsob slovu. Nedovol, aby to, čemuž jsi věřival nebo co jsi dělal v minulosti, řídilo tvé porozumění. Otevři oči své mysli ke spatření úžasných věcí ze zákona. Zjisti, co je psáno, a pak polož své nohy na věčné Skále.^{MYP 260}

NADČASOVOST PÍSMÁ

Tyto všechny věci se jim staly jako příklady pro nás a bylo to zapsáno k napomenutí nám, které zastihlo dokonání věků. ^{1.K. 10,11}

Tuto záchranu horlivě hledali a po ní pátrali proroci, kteří prorokovali o milosti pro vás připravené; zkoumali, na který nebo na jaký čas ukazoval Duch Kristův v nich, když předem svědčil o utrpeních určených Kristu a o velké slávě, která přijde po nich. Jim bylo zjeveno, že ne sami sobě, nýbrž vám sloužili těmi věcmi, které vám nyní byly oznámeny skrze ty, kteří vám přinesli evangelium v Duchu Svatém, poslaném z nebe, věcmi, do nichž andělé touží nahlédnout. ^{1. Pt 1,10-12}

Ani sami proroci kolikrát přesně nevěděli, co jim přesně Bůh zjevil a jak to chápat. Každý ze starozákonních proroků mluvil méně pro svou vlastní dobu než pro naše časy, takže jejich proroctví platí pro nás. ^{Letter 74a, 1897} Takže předpokládáme správnost našich výkladů knih Zjevení a Daniele, které přesahují historický rámec starověkých dějin. Nepřijímáme dnes všeobecně rozšířenou tezi, že Biblický text nemůže nikdy znamenat to, co nikdy neznamenal, nebo že exegeze je nosnou konstrukcí při výkladu Bible. Písmo svaté zkrátka a dobře může obsahovat zjevení, zprávy a principy, které dalece přesahují chápání těch, kteří je zaznamenali.



ZÁVĚR

K tomu, abychom porozuměli těžkým pasážím, je zapotřebí být dobře vyučeni: A trpělivost našeho Pána považujte za záchranu, jak vám to napsal i náš milovaný bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána, a jak to napsal i ve všech dalších listech, v nichž o tom mluví. **Jsou v nich některé těžko srozumitelné věci, které neučení a neupevnění lidé překrucují**, jako i ostatní Písma, ke své vlastní záhubě. Ale vy, milovaní, protože to víte předem, chraňte se, abyste nebyli svedeni bludem bezuzdných lidí a neodpadli od vlastního pevného základu. Rostte v milosti a poznání našeho Pána a Zachránce Ježíše Krista. ^{2. Pt 3,15-18}

Studujme tedy Písmo svaté, a studujme jej na principech, které jsme si nyní vytyčili. Rád bych jen ve zkratce uvedl ke každému principu krátký komentář a upozornil na to, co se stane, když onen princip budeme opomíjet, a jaké pozhánání to může přinést, když se jej budeme držet.

Přijetí **Sola Scriptura** přinese dobré ovoce. Ve spleti všech různých teorií, zjevení a vědeckých studií vidíme jasné světlo Písma svatého, které je nadřazené všemu lidskému poznání. Klademe důraz na Bibli? Obsahuje kázání myšlenky z filosofie, psychologie, vědy, historických okolností, anebo Biblických veršů? Co převažuje, na co je kladen důraz? Pokud je kladen důraz na Písmo, pak Boží slovo může od základů změnit lidská srdce. Jsou kazatelé Boží bojovníci přetvoření podle Božího slova, nebo spíš diplomaté?

Tola skriptura (všechna slova v Bibli mají stejnou božskou autoritu) a **Analogia Scriptura** (Písmo je navzájem v souladu a je svým vlastním vykladačem) mají dalekosáhlý vliv na vytváření a podporu naší věrouky. Při cestě do Emauz Kristus poukázal učedníkům na mnohá místa SZ, která předpovídala Jeho příchod a smrt na kříži: A začal od Mojžíše a od všech proroků a vysvětlil jim ve všech Písmech to, co o něm bylo napsáno. ... Řekl jim: „To jsou ta má slova, která jsem k vám mluvil, když jsem byl ještě s vámi, že se musí naplnit všechno, co je o mně napsáno v Mojžíšově zákoně, v prorocích a Žalmech.“ Potom otevřel jejich mysl, aby rozuměli Písmu ^{Lk 24,27.44-45}. Dneska bychom řekli, že Kristus použil systém *systematické teologie*. Co to znamená? V podstatě to, že vykladač Písma sesbírání a prostuduje na určité téma nebo sporný bod věrouky všechny Biblické verše a začne z nich vyvozovat nějaký výsledek – dojde k určitému přesvědčení. A protože Písmo si nikde neodporuje, vykládá samo sebou, musí být všechny ty Biblické verše navzájem v souladu. Takže sporné nebo těžko srozumitelné verše začne vykladač chápat v takovém smyslu, aby neodporovali a byly v souladu se srozumitelnějším i verši na dané téma.

Když se například někdo bude zabývat Božím zákonem, zjistí, že v Písmě se nachází několik veršů, ze kterých jakoby vyplývalo, že není potřeba zákon zachovávat. Například:
Hřích nad vámi nebude panovat; vždyť nejste pod Zákonem, ale pod milostí. ^{Ř 6,40}
Vždyť Kristus je konec Zákona k spravedlnosti pro každého, kdo věří. ^{Ř 10,4}

V Bibli ale máme obecně spoustu veršů, které jasně vypovídají o tom, že křesťané se mají stále držet Božího zákona. Ostatně, i v samotné epištole Římanům čteme jasně: Neboť u Boha nejsou spravedliví ti, kdo Zákon slyší, ale ospravedlnění budou ti, kdo jej plní. ^{Ř 2,13}. Proto na pozadí tohoto verše a dalších (Mt 5,17; Lk 16,16-17; Jk 2,10-12; atd.) chápeme i výroky apoštola Pavla tak, že nehovoří o závaznosti zákona, ale o tom, že díky Kristově smrti už zákon nad námi nemá moc (nejsme jim odsouzeni). Podobný princip bychom měli uplatnit v každé naší studii určitého tématu. Toto je jeden z nejdůležitějších bodů principů výkladu Bible a je to v podstatě důvod, proč dnes existuje tolik různých církví a tolik různých výkladů Bible. Pokud se ale budeme tohoto principu držet, dostaneme se ke správnému výkladu a můžeme odsoudit všechny nesprávné.

Progresivní zjevení. Přijíme všechny Pravdy, které nám Bůh zanechal. Ne jen Nový zákon, ale i Starý! Ano, i rozšiřující zjevení od EGW. Vždyť **veškeré** Písmo je vdechnuté Bohem a je užitečné k učení, k usvědčování, k napravování, k výchově ve spravedlnosti ^{2. Tim 3,16}. Ne jen některé. A pokud nám Bůh něco zjevuje, studujme to, Bůh ví, proč nám co odkrývá. Dnes křesťané často čerpají jen z NZ, ale to není správné. Čerpejme ze SZ, NZ i EGW.

Ve SZ se klade důraz na zachovávání Božích přikázání, v NZ na Boží principy. Proč? Protože SZ proroci kážou v době, kdy lidé neplní požadavky Božího zákona a tak na to často upozorňují; ale v době Krista už lidé zákon věrně zachovávají, ale jejich chápání Božích rad stojí častokrát na špatném pochopení nebo výkladech. Proto se snaží Kristus vesměs svá kázání a rady směřovat tak, že je potřeba žít v zákoně na principech lásky, milosrdenství, a hlavně žít z víry v Zákonodárce. Obě části Písma tedy kladou důraz na něco jiného té jedné samé Boží zvěsti. Je tedy nutné čerpat jak ze SZ pro to, abychom vedli sebe a druhé k věrnému a důslednému zachovávání Božího zákona, tak i z NZ, abychom si připomněli, že je třeba mít při tom na paměti principy lásky a žít život, který je postaven na víře a vedení Duchem svatým. Spisy EGW se snaží oba důrazy vyzdvihnout a hlavně aktualizovat je do dnešní doby, prorokyně hovoří zcela otevřeně a konkrétně o mnoha věcech kolem nás, i její texty bychom měli hojně používat.

Srozumitelnost Písma. Každý křesťan může porozumět Písmu a měl by ho studovat každý den, jedině tak může pochopit vůli Boží. Zlehčuje-li někdo studium Písma, neklade-li na tento aspekt křesťanského života důraz, pak podporuje nevědomost a bezbožnost. Vyzývejme druhé, aby sami studovali a pak podle toho jednali. Je v našich zamyšleních a kázáních důraz na praktický výklad (hermeneutiku), nebo na to, co ten který text z Bible znamenal v tehdejší době (exegeze)?

Zkuste pozorovat dnešní kazatele, nebo číst teologické knížky. Zjistíte, že se v Biblickém textu zabývají 40 minut, a ve zbývajících 5ti minutách předloží svým posluchačům několik všeobecných rad a principů, které z textu vyplývají. Je tento postup správný? Jen si přečtete kázání na hoře – tam Kristus jasně ukazuje co člověk má, a nemá dělat, co je správné a co není (a kupodivu mu to jde i bez exegeze). Podívejte se do knížek EGW, třeba do pentalogie nebo do Perel moudrosti: v každé kapitole obvykle najdete dvě tři stránky exegeze (popis příběhu) a v následujících 5-10 stránkách se dovídáte, co to pro nás konkrétně znamená, jak by se měl konkrétně změnit náš život. Pak se nemůžeme divit, že máme tak schopné vystudované teology s dobrými znalostmi hebrejštiny a řečtiny, složité exegetické výklady, ale na druhé straně strmě klesá zbožnost a duchovnost řádových členů klesá na velmi nízkou úroveň. Nedávejme důraz na exegezi, ale na praktický výklad Bible a sdělení, co je správné, a co není.

Důvod, proč je kladen takový důraz na exegezi, bezesporu vidíme v rozšíření tzv. vyšší kritiky, která vznikala a rozšiřovala se hlavně v období 19. a 20. století. Tehdy se vědci (archeologové, jazykovědci, dokonce i teologové) snažili co nejvíce zpochybnit Biblický záznam a zabývat se Bibli jako historickou knihou, která má možná v sobě kousek pravdy, ale také je v ní mnoho výmyslů. Badatelé se snažili Bibli rozpitvat a zkoumat, za jakých okolností a kde které části Písma vznikaly. Ellen Whiteová označuje vyšší kritiku jako *vino babylóna* (viz EGW, Lt48-1897 (January 21, 1897) par. 36-38). Tento přístup do jisté míry pronikl i do teologie a vznikla tzv. historicko-kritická metoda výkladu Bible, podle které se exegeze stává základem (nosnou konstrukcí) výkladu Bible a nenachází se v ní nadčasové myšlenky. Toho dnes mnozí teologové využívají: pokud se jim něco nehodí, tak řeknou, že to bylo napsáno jen pro tehdejší dobu, pro tehdejší lidi, do tehdejší situace. Všimněte si toho.

Neříkám, že exegeze je špatná, naopak nám může velice pomoci s pochopením Biblického textu, ale dnes se jí dává až příliš velký prostor. Když někdo tvrdí, že nějaký výrok Bible nebo EGW byl psán jen pro tehdejší dobu, **vždy se musíme první ptát, v čem je to dnes jiné, a podle toho se zařídit.** Pokud je odpověď: "Dnes už se to bere ve společnosti jinak.", nebo "To je zastaralé" nebo (a to je nejčastěji) vlastně odpověď neexistuje (nebo je zjevně alibistická), potom je potřeba se držet rady Božího slova, byť může vzniknout odpor ze strany okolí a můžeme působit jako pěst na oko, nebo zastaralé. Uvedu příklad: na jedné debatě s mládeží jsem řekl, že bychom si jako dvoutisté měli hledat partnery pouze v církvi. Druzí se mě zeptali, kde to mám napsané v Bibli. Řekl jsem, že si podle Písma máme vybírat pouze protějšky z našeho společenství (Gn 24,3; Dt 7,3-4), ale hned první námitka byla: „Ale to bylo jen pro židovský národ.“ Pak jsem tedy prohlásil, že spisy Ellen Whiteové k tomu dávají jasné směrnice, ale na to mi kazatel odpověděl: „Ale to bylo jen tehdy pro konkrétní lidi a situace, ve kterých se nacházeli.“ Tak jsem se tedy zeptal, jaký je rozdíl mezi sňatkem s jinověrcem v době EGW, a v dnešní době, ale žádnou odpověď jsem nedostal. Jiný příklad: v jedné emailové korespondenci mojí maminky s kazatelem z evangelické církve vyplynulo, že je naprosto v pořádku, aby dva lidé spolu žili v homosexuálním svazku a praktikovali mezi sebou i tělesný poměr. Podle jejich faráře zákon proti praktikování homosexuality pro židovský národ (Lv 20,13) byl dán jen proto, aby se židé oddělili od ostatních národů. A jasné vyjádření apoštola Pavla v Ř 1,26-27? Podle něj to psal proto, že to bylo v tehdejší římské společnosti nepřijatelné, dnes už ale víme (podle světských studií a názorů), že je to v pořádku. Opět se ptám: jaký je rozdíl mezi praktikováním homosexuality v době apoštola Pavla, a dnes? Žádný. Opravdu, je to neuvěřitelné, kam až dneska mohou lidé (a dokonce vystudování vysvěcení kazatelé) ve své nevěře dojít a co všechno si omluvit skrze exegezi.

Na druhou stranu musíme otevřeně přiznat, že některé záležitosti jsou dobově podmíněné. Když např. EGW píše: *Do módy přišlo kolo. K uspokojení zájmu v tomto směru byly utraceny peníze, které by mnohem lépe byly investovány do modliteben, kde je jich nutně zapotřebí.*^{8T 51}, tak se můžeme zeptat: Jak to bylo s kolem v době EGW a dnes? Je tam rozdíl? Ano, je, protože v době EGW bylo kolo novinkou a stálo v přepočtu asi tolik peněz, jako dnešní automobil, a lidé si jej často kupovali hlavně proto, aby udělali dojem na ostatní. Dnes stojí kolo mnohem méně a má ho skoro každý, takže si ho nikdo nekupuje proto, aby udělal dojem. Vidíme na tomto výroku samozřejmě princip, podle kterého bychom neměli utrácet mnoho peněz za zbytečné věci, a nesnažili se za každou cenu udělat dojem na ostatní. Zde vidíme jasně historický přechod a podle toho se můžeme řídit i při hermeneutice.

Ta svatá kniha neobsahuje nic, co není podstatně důležité; nic není zjeveno, co nemá nějakou souvislost ve vašem skutečném životě.^{5T 303}

Duchovní věci se posuzují duchovně. Ke každému studiu přistupujme s pokorou a modlitbou, aby nás mohl Bůh vést a vnímejme, že se při studiu děje něco nadpřirozeného. Že Bůh, který napsal Bibli, nám vysvětlí, jak ji chápat, a výklad jednotlivých pasáží. Modleme se před studiem a věřme, že Bůh nás povede.

Jeden význam. Při studiu určité pasáže jeden člověk řekne: „Já v tomto textu vidím toto“, a druhý „Já zase něco úplně jiného“. Ale co se teoreticky stane, když tito dva lidé zemřou, jaký bude mít ona Biblická pasáž význam? Jestliže je jeden Bůh, pak je také jeden přístup k Biblickým textům a my se musíme dobrat toho, jak to Bůh doopravdy myslel, musíme objevit objektivní pravdu. Výklad Bible není závislý na tom, co si o tom či onom verši kdo myslí, ale na tom, jak to Bůh myslel. Nepoužívejme v kázání a SŠ (pokud to není nezbytně nutné) slova „já si myslím“, nebo „cítím z toho textu“, ale „V Bibli je napsáno“. Rozsekávejme výklady na falešné a správné, na ty, které jsou výplodem lidského myšlení a názorů, a na ty, které odhalují Boží vůli zapsanou v Bibli.

Nenechávejme diskuze sklouznout do závěru: každý to vnímá jinak, každý má svůj pohled na dané téma nebo Biblický text, a to je vše. Samozřejmě, jsou méně závažná témata, kde nám Bůh nezjevuje úplně každý detail a tam se můžeme jenom domnívat a myslet si, jak to asi ve skutečnosti je. Ale u důležitých témat je potřeba jasně ukázat na to, jaký je správný výklad a správné chápání a podle toho pak také jednat. Pokud to tak dělat nebudeme, naše životy se nebudou příliš měnit (protože neukážeme přesně, kde je pravda a jak se podle ní konkrétně zařídit), přestaneme si uvědomovat hodnotu pravdy, kterou nám, adventistům, světil Bůh, a vznikne tak půda pro stále rostoucí ekumenismus a s tím spojené nebezpečí svodů a odpadnutí od správné cesty. Přemýšlejme do hloubky nad těmito slovy Písma svatého: **Pro dokonalé je však tuhý pokrm, pro ty, kteří mají smysly návykem vycvičeny k rozsuzování dobrého a zlého.** ^{žid 5,14}

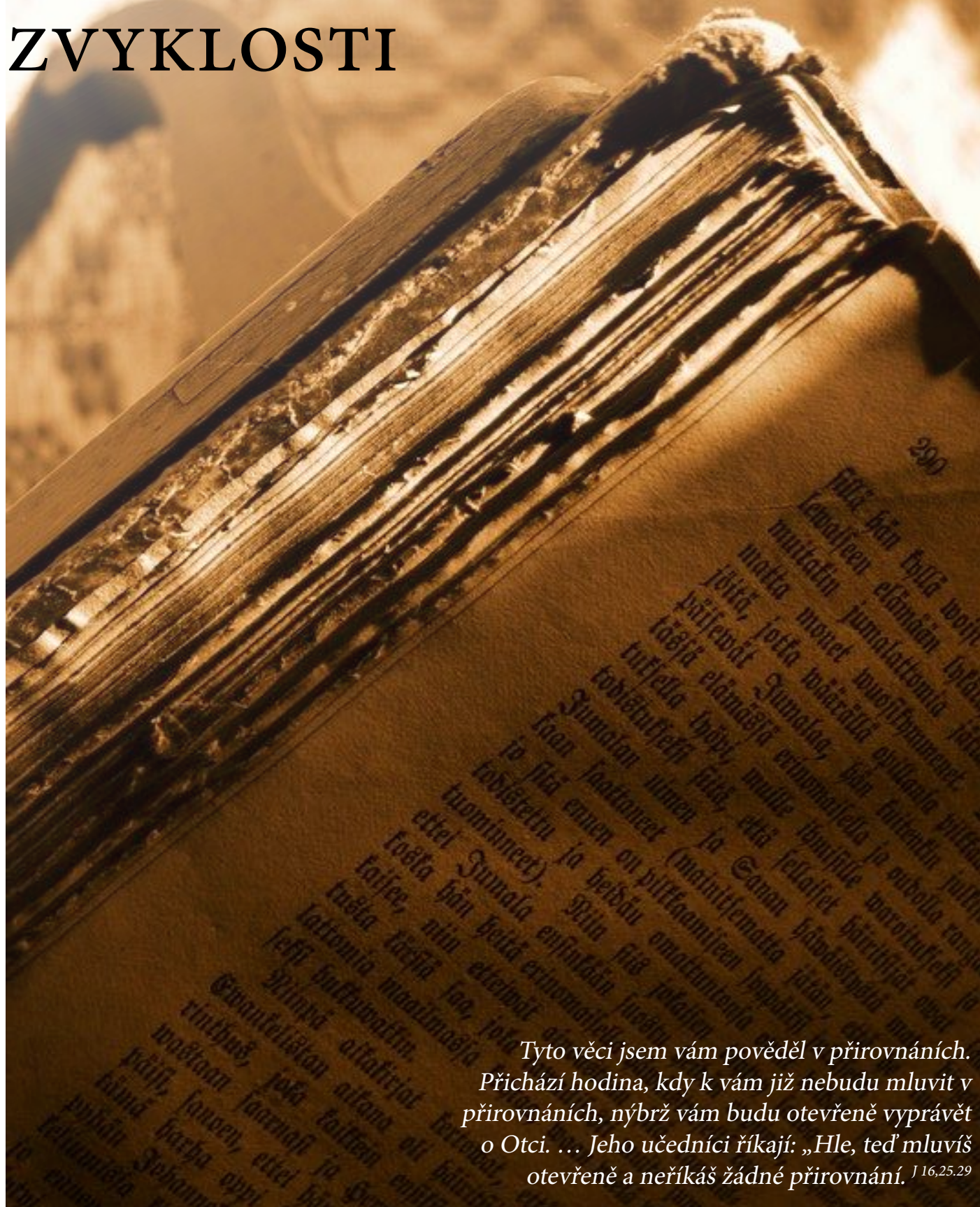
Nadčasovost Písma. Odmítáme všechny teorie, ve kterých se kladen takový důraz na exegezi, že na nadčasové myšlenky nebo zjevení prostě není prostor. Odmítáme tvrzení mnoha teologů, že Biblický text nemůže nikdy znamenat to, co nikdy neznamenal, nebo že exegeze je nosnou konstrukcí při chápání Bible. To je přístup historicko-kritické metody, podle které Bibličtí proroci neměli od Boha moc předpovídat budoucnost a tak vše, co napsali, je vlastně popis událostí, které se již v jejich době proběhly. Naopak, v Bibli (a hlavně v prorockých knihách) můžeme vidět nadčasové principy a výklady. Přijetím tohoto principu vidíme v prorockých knihách (hlavně ve Zjevení a Danielovi) události od středověku až do doby konce, přičemž jednotlivé bytosti, šelmy a události představují mocnosti a dějiny, které můžeme chápat my dnes, ale nemohli je chápat lidé v době, kdy Jan psal Zjevení. Exegeze zkrátka není nosnou konstrukcí hermeneutiky.

Pravdu jsme neobdrželi proto, abychom ji obsáhli rozumem, ani proto, abychom ji vysvětlovali. Zjevná je proto, abychom ji bez výhrad přijímali jako slovo nekonečného Boha. ^{Dopis 8, 1895}

Těm, kteří takto hledají porozumění, vše, co se zpočátku jeví jako obtížné a temné, učiní Bůh prostým a jasným. ^{5T 704}

ČÁST 2:

LITERÁRNÍ STYLY A ZVYKLOSTI



Tyto věci jsem vám pověděl v přirovnáních.
Přichází hodina, kdy k vám již nebudu mluvit v
přirovnáních, nýbrž vám budu otevřeně vyprávět
o Otci. ... Jeho učedníci říkají: „Hle, teď mluvíš
otevřeně a neříkáš žádné přirovnání.“ ^{16,25.29}

LITERÁRNÍ STYLY

PŘÍBĚHY

Bible obsahuje spousty zajímavých příběhů. Proč Bůh používá v Bibli příběhy? Je to proto, abychom se dozvěděli něco z historie, nebo třeba abychom si pro zábavu přečetli nějaké zajímavé příběhy z minulosti? A na co bychom se měli v příbězích zaměřit?

Hlavním účelem celého Božího zjevení v Bibli je poznat Boha a principy, na kterých by měl stát správný křesťanský život (žid 1,1-2). Zde to Bůh dělá prostřednictvím příběhů. Proto také příběhy v Bibli nevyprávějí ani tak o tom, co který člověk kdy prožil, ale o tom, kdy a jakým způsobem Bůh působil v životech lidí v minulosti. *Hlavním hrdinou příběhů se tedy pro nás nesmí stát člověk, ale Bůh.*

A protože jsou lidé od přirozenosti hříšní a chybující, při čtení příběhů bychom také měli pamatovat na to, že *příběhy jsou zaznamenány tak, jak se staly, ne tak, jak by se měly stát.* A tak pro nás chování postav sice může, ale někdy naopak nemusí být pro nás vzorem.

Je na nás, abychom postavy a jejich jednání v příbězích zhodnotili, Bible to obvykle nedělá. *Přední muži Biblických dějin hanebně hřešili. Jejich hříchy nejsou zastřeny, nýbrž poctivě zaznamenány v dějinách Boží církve i s Božím trestem, jež po přestupcích následoval. Tyto případy zůstali v záznamech pro poučení příštích pokolení a jako přesně zaznamenané příběhy by měli vdechovat víru ve Slovo Boží.* ^{TSB 95} Uvedme si příklad: příběh o Abrahamovi a jeho ženách (Gn 15-17; 21,1-21). Abraham dostal od Boha zaslíbení, že mu Bůh daruje potomstvo (Gn 15). Abraham místo toho, aby počkal, až se splní Boží zaslíbení se svou manželkou Sárrou, vzal si svou otrokyni Hagar a ta mu porodila Izmaele (Gn 16), který musel být po narození právoplatného dědice Izáka vyhnán (Gn 21,1-21). Vnímáme, že Abrahamovo chování vůči Hagar bylo projevem nedůvěry v Boží zaslíbení. Tento závěr ale nikde v celé knize Genesis nenajdeme. Mojžíš nám pouze vypráví příběh, tak, jak se stal. Na nás je, abychom k příběhu přistoupili a sami zhodnotili chování jednotlivých postav. Nesmíme hlavně zapomínat, že pouze Kristus a Jeho chování je pro nás normou (vzorem): *Povaha Josefova a Danielova jsou dobrým příkladem k následování, avšak Kristus je nejdokonalejším vzorem.* ^{5T 129}

EVANGLIA

Zajímavými příběhovými knihami jsou evangelia a skutky apoštolů. Evangelia vyprávějí o Ježíši, synu Božím. Při čtení evangelií bychom si měli všimnout hlavně jeho, co dělal, jak se choval k druhým lidem, jak uvažoval atd., tyto věci by se pro nás měly stát vzorem. Samozřejmě jen těžko budeme v dnešním světě hledat totožné situace, v jakých se ocitl Ježíš, naproti tomu v jeho jednání a vyučování můžeme spatřovat věčné principy, které můžeme používat i dnes.

Nemáme napodobovat žádnou lidskou bytost. Žádná lidská bytost není natolik moudrá, aby byla naším měřítkem. Máme vzhlízet k muži Kristu Ježíši, který je úplný v dokonalosti spravedlnosti a svatosti. On je původce a Dokonavetel naší víry. On je naším vzorem. Odstraňme potom ze svých myslí zmatky a těžkosti tohoto života a soustředme se na Toho, na Něhož – když budeme patřit – budeme proměněni v Jeho podobu. Mžeme ke Kristu vzhlízet s dobrými záměry. Můžeme k Němu bezpečně vzhlízet, protože On je všemoudrý. Když k Němu vzhlížíme a přemýšlíme o Něm, bude v nás vytvořen On, ta naděje slávy. ^{RH 9. 3. 1905}

SKUTKY APOŠTOLŮ

Co se týče knihy skutků: teologové se dodnes přou, proč byla tato kniha napsána. Chtěl Lukáš pouze zaznamenat události první církve, nebo to, jak se z malé židovské sekty (Sk 24,5) stala celosvětová církev, či měl k tomu jiný důvod? Ať už to bylo jakkoliv, je potřeba si pamatovat (jako u všech příběhů Bible), že Lukáš nepsal tuto knihu proto, aby se stala vzorem pro naši církev (normativní), jak tomu učí například letniční a charismatické hnutí. Každopádně i zde je na nás, abychom přistoupili k příběhům skutků apoštolských, a zhodnotili je ve světle svých Biblických znalostí, dějiny první církve pro nás mohou, ale nemusí být normativní.

Aplikace vyprávění. Jak již bylo řečeno: příběhy v Bibli jsou svědectvím o tom, jak Bůh spolupracovat s lidmi v různých dobách, na nás je, abychom přistoupili k těmto příběhům, zhodnotili je a vzali si z nich poučení. Příklad: Bibli nečteme například o tom, že by měl Abraham zakázáno Bohem mnohoženství. Nevíme přesně, jaké zákony Abraham poslouchal, víme jen, že se držel určitých nám víceméně neznámých Božích pravidel (Gn 26,5). Dnes, s odstupem času, si sami můžeme položit otázku, zda bylo jeho rozhodnutí vzít si více než správným, nebo ne, a k čemu jeho rozhodnutí vedlo. I kdyby ale Abraham od Boha neměl zakázáno vzít si více žen, s dnešními znalostmi Bible (včetně příkazů Ježíše Krista o manželství), se můžeme na celý příběh podívat z nové, starozákonnímu člověku neznámé, perspektivy, a tím jej celou událost zhodnotit v jasnějším světle Boží vůle. Pokud se ale budeme držet při zhodnocení příběhů Biblických principů (jak SZ tak NZ), můžeme z nich vzít mnohá poučení a inspiraci do našich životů.

ZÁKONY IZRAELE

V Ex 20 až Dt 33 jsou popsány zákony, které přikázal Bůh Izraelskému národu. Židé vnímali plnění těchto zákonů jako dodržování smlouvy, kterou s nimi uzavřel Hospodin před horou Sinaj (Ex 19,5-8). Měli se stát národem, který Bůh obdaří zvláštní přízní, na oplátku pak budou plnit smlouvu, jasně definovanou v ustanoveních zákona. Podle Bible všechna tato přikázání mají stálou platnost a jsou pro nás i dnes inspirovaným Božím slovem (např. Mt 5,17-19).

Základem Boží smlouvy se staly desky desatera Božích přikázání někdy také nazývané jako desky smlouvy (Ex 34,8; Dt 9,9), ostatní zákony v Ex 20-Dt 33 jsou v podstatě rozvinutím těchto přikázání pro Izraelský národ do doby asi 1500 př. K. Některé zákony nevyžadují dlouhého přemýšlení nad tím, co nám skrze ně Bůh chce říct; např. *Nevěštěte a nezabývejte se hadačstvím* ^{Lv 19,26}, ale vzhledem k tomu, že byla tato přikázání dána před 3500 lety, je potřeba některá přikázání „aktualizovat“ do dnešní doby.

Aplikace zákonů. Pro lepší pochopení a aplikaci těchto zákonů do naší doby je jako adventisté obvykle rozdělujeme do několika skupin:

A) MORÁLNÍ ZÁKONY

Morální zákony Izraele, které upravují vztahy mezi lidmi a mezi člověkem a Bohem, obvykle nepotřebují téměř žádnou exegezi k pochopení a aplikaci. Např.

Nebudeš šířit klamnou zprávu. Nepřipojíš se k ničemovi, abys byl zlovolným svědkem. Nepůjdeš s davem za špatnostmi. Nebudeš svědčit při sporu tak, že se nakloníš k většině a převrátíš právo, ani nebudeš nadřizovat chudému při jeho sporu. Když narazíš na býka svého nepřítele nebo jeho osla, který se zatoulal, jistě mu ho přivedeš zpět. ^{Ex 23,1-4}

Když uvidíš býka svého bratra či jeho ovci, jak se zaběhly, nebuď lhostejný vůči nim, ale určitě je přiveď nazpět svému bratru. Jestliže tvůj bratr nežije blízko tebe nebo jej neznáš, vezmi je do svého domu. Ať jsou u tebe, dokud je tvůj bratr nevyhledá. Pak mu je vrať. Tak to udělej s jeho oslem, tak to udělej s jeho oděvem, tak to udělej s každou ztracenou věcí svého bratra, která se mu ztratí a nalezněš ji. Nesmíš být lhostejný. ^{Dt 22,1-3}

B) OBČANSKÉ ZÁKONY

Při čtení občanských zákonů musíme mít na zřeteli, že dnes nežijeme ve starověkém Izraelském „státě“, ale že nad námi vykonává soudní moc stát, ve kterém žijeme. Jako křesťané nechceme násilně tyto zákony prosazovat (jako někteří muslimové, kteří chtějí v každém státě dřív nebo později vyhlásit právo šaría), ale máme na paměti slova apoštola Pavla: Každá duše ať se podřizuje nadřazeným autoritám, neboť není autority, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, takže ten, kdo se staví proti autoritě, odporuje Božímu nařízení. Ti, kdo mu odporují, přivolávají na sebe soud. ^{Ř 13,1-2}. I tak na základě Božích principů zjevených v těchto zákonech můžeme brát mnohá poučení a zamýšlet se nad tím, jak se Bůh staví k lidem.

Uvedme si příklad: Když budete sklízet žeň své země, nevyžínej zcela rohy svého pole a nesbírej klasy po své žni. Svou vinici nepaběrkuj a spadlé bobule své vinice nesbírej. Lv^{19,9-10}. Hned z první věty můžeme usoudit, že Bůh má v plánu se postarat o sociálně slabší skupiny prostřednictvím majetnějších, v tomto případě měli lidé vlastníci obilí nechat rohy obilí nesklizené, aby se z nich mohli najíst chudí. I my bychom měli podobně sociálně soucítit s chudými lidmi, to je Boží vůle; a tento princip stále platí.

Nebo jiný zákon: Když si postavíš nový dům, udělej na střeše zábradlí, abys neuvedl na svůj dům vinu za prolitou krev, když by z něho někdo spadl. Dt^{22,8}. Těžko dnes budeme hledat přímou aplikaci, protože domy nestavíme jako Izraelci s plochou střechou, která sloužila jako terasa. Na uvedeném zákoně můžeme vidět, že Bohu záleželo a stále záleží na bezpečnosti lidí, tohoto principu bychom se měli držet a usilovat o to, abychom skrze preventivní opatření zabránili případným nehodám a úrazům.

C) OBŘADNÍ ZÁKONY

Dnes nemáme pozemskou svatyni, levitského velekněze a systém symbolických obětí, ale nebeský „obětní systém“ (viz žid 7-10 kap.) a tak pro nás plnění těchto nařízení ztratilo význam. Přesto se z nich můžeme mnohému naučit, a to ve dvou rovinách:

1) Plán spasení je stále stejný, s příchodem Mesiáše má jen nový výraznější rozměr, to neznamená, že k nám nemůže promlouvat starozákonní obětní systém. Ve svatyni je vyličen plán spasení zcela jedinečným způsobem. V obětech, v obřadech, v židovských svátcích – všude vidíme hluboké symboliky pro nebeské věci.

2) Kromě těchto studií si můžeme všimnout v ceremoniálních zákonech Božího charakteru. Například popis oběti zápalné Lv 1,1-1-17. Ačkoliv dnes již tuto oběť přinášet nemusíme, všimněme si, že Bůh chtěl po Izraelcích, aby umyli vnitřnosti a hnáty vodou, přestože měli být poté hned spáleny. To ukazuje na to, že Bohu záleží na detailech a že požaduje od člověka někdy až takové věci, kterým nemůže rozumět. Také můžeme v textu Lv 1,13-17 vidět, že Bůh pamatuje na nemajetné, kterým je povoleno přinést levnější oběť v podobě hrdliček, nebo holoubat. I zde vidíme to, že Bohu záleželo na sociálně slabých skupinách.

D) ZDRAVOTNÍ ZÁKONY

V Evropě a v rozvinutých zemích dnešního světa se už dnes velmi dbá na hygienu. Nesmíme ale zapomínat, že toto prosazování hygieny přišlo až s rozvojem věd od 18. století. Téměř všechny zdravotní zákony, které dal Bůh Izraeli před 3 500 lety, jsou dnes většinou dodržovány (i když trochu v jiné formě). Proto se nám zdá například až trochu „zastaralý“ zákon o tom, že člověk musí své výkaly zahrabat do země (Dt 23,13-14), nebo že je člověk po kontaktu s mrtvým člověkem nečistý (Nu 19,16). Ve skutečnosti jsou tyto zákony neuvěřitelné nadčasové. V celém starověku a hlavně středověku umírali na nemoci spojené s hygienou miliony lidí, jen malá část z nich přitom byli ortodoxní židé, kteří se drželi zdravotních zákonů, které se týkaly povětšinou nejrůznějšího umývání.

S tím samozřejmě souvisí i otázka zdravotní reformy. V židovských zákonech vidíme, že Bůh velice dbal na čistotu, hygienu a správný zdravý pokrm (čisté a nečisté) pro svůj lid. Samozřejmě můžeme říct, že i kněží každý den jedli maso, Kristus jedl velikonočního beránka, jeho učedníci ryby atd. Je zajímavé, že právě lidé, kteří kladou takový důraz na exegezi (viz první část této knihy), se nedívají i na tyto zákony z toho pohledu, jaké maso jedli tehdejší lidé v tehdejší době a mnozí z nich dokonce odsuzují vegetariánství. Podívejme se ale na jedení masa a chov z exegetického pohledu: ve starověku chovatelé dobytka nepodávali svým zvířatům hormony ani jiné chemické léky, takže to maso nebylo škodlivé. Zvířata se obvykle pásala na louce a pastýři se o ně starali, dnešní chovatelské podmínky pro zvířata, která se chovají pro maso, spíše připomínají koncentrační tábory pro zvířata, že snad každý, kdo je proti týrání zvířat, se bude snažit tyto podniky podporovat co nejméně. Tak jako tak, Bohu záleželo a stále záleží na tom, abychom se drželi správných zdravotních zásad a zamýšleli se nad tím, jak se o své tělo staráme.

E) DALŠÍ NAŘÍZENÍ

Některým příkázáním je velmi těžké porozumět, jako například: *Nevař kůzle v mléce jeho matky* ^{Dt 13,21}, nebo *Neosévej své pole semenem dvojího druhu.* ^{Lv 19,19}. Zde si musíme pomoci znalostí dobového pozadí. Kanaánská náboženství stavěla na sympatetické magii, tj. že určité úkony mohou ovlivňovat bohy a přírodu. Například věřili, že pokud uvaří kůzle v mléce jeho matky, zajistí si tím plodnost stáda, nebo že když smíchají dva druhy semen, viděli v tom symbolicky „sňatek“, ze kterého měla vzejt v budoucnu hojná úroda.

U některých zákonů je těžké určit, zda se jedná například o zdravotní nebo o morální zákony. Například výčet nečistých živočichů, které měli Izraelci zakázáno jíst (Lv 11). Výčet obsahuje mnoho zvířat, která v Sinajské poušti přenášela mnoho nemocí, která nejsou příliš výhodná pro chov. Moderní věda dokazuje, že nejedení těchto zvířat chránilo Izraelce před alergiemi a že mnoho nečistých zvířat jsou škodlivá pro organismus i dnes. Izraelci ale tato nařízení nevnímali jako zdravotní zákony, ale jako morální zákony, které je měli dovést k větší svatosti (viz Lv 11,44-45). Někdy tedy nezle ustanovit přesnou hranici mezi jednotlivými druhy zákonů. Rozdělení je tedy do jisté míry takovou naší pomůckou, abychom se v židovských nařízeních lépe orientovali.

MUDROSLOVNÁ LITERATURA

Mezi mudroslovnou literaturu patří kniha **Příslví**, **Kazatel** a kniha **Jób**. Ve všech těchto knihách se zabývají pisatelé moudrostí, nebo naopak varují před hloupými názory svévolných lidí. Abychom dobře porozuměli těmto knihám, měli bychom si nejprve zodpovědět otázku, jak židé vnímali slovo moudrost, koho považovali za moudrého člověka a koho naproti tomu za hlupáka.

Vyučování moudrosti začalo pravděpodobně kolem roku 1000 př. K., kdy lidé, hledající moudrost, tzv. *mudrci*, začali učit druhé o správných životních cestách. Praktikování moudrosti bylo chápáno jako žít hodnotným životem a umět se správně a rozumně rozhodovat.

KAZATEL

Kniha kazatel je zvláštním literárním stylem. Objevují se v ní zajímavé výroky a myšlenky a e na nás, abychom je na základě zbytku Bible zhodnotili a zaujali k nim postoj. Například s výrokem: Jakmile učiníš slib Bohu, neváhej ho splnit, protože nemá zalíbení v hlupácích. Co slíbíš, to splň. Je lepší, když neslíbíš, než když slíbíš a nesplníš. ^{Kaz 5,3-4} můžeme souhlasit (viz Mt 5,37). Většinou se ale v této knize dočteme názory a myšlenky, které jdou přímo proti Biblickm principům. Například: Stejně tak tohle všechno platí pro každého: Stejný úděl má spravedlivý i ničema, dobrý a čistý i nečistý, obětující i ten, který neobětuje; jak je tomu s dobrým, tak i s hříšníkem, s tím, který přísahá, tak jako s tím, kdo se přísahy bojí. Na všem, co se děje pod sluncem, je zlé to, že všichni mají stejný úděl, a pak i to, že srdce lidských synů je plné zla. ^{Kaz 9,2-3} a s tím už souhlasit nemůžeme, protože Bůh rozhodne po naší smrti o našem údělu (Dan 12,3) a rozhodně není jedno, zda budeme žít spravedlivě, nebo jako ničemové. Jak je možné, že se v této knize takové negativní výroky objevují? Odpověď najdeme v rozdělení knihy:

- a) **Prolog (1,1-11)**, ve kterém autor shrnuje téma celé knihy a o Kazateli hovoří ve třetí osobě
- b) **Kazatelovy myšlenky (1,12-12,7)**, ve kterém autor (Šalomoun) popisuje svoje postoje a cíle v době, kdy žil bez Boha a soustředil se pouze na sebe a své potřeby. Moderně bychom takového člověka nazvali existencionalistou (tj. člověk, pro kterého je dobro to, co se mu líbí, a přináší mu to uspokojení, a zlo to, co se mu nelíbí. Pravdu takový člověk chápe zcela subjektivně
- c) **Epilog (12,9-14)**, ve kterém se o Kazateli opět hovoří ve třetí osobě. Opět autor knihy shrnuje jeho myšlenky (12,9-11) a vybízí svého syna, aby z těchto myšlenek vzal poučení (12,12-14). Jaké? Že žít bez Boha, naděje, smyslu života jen pro nynější pozemské potěšení, vede jen k marnosti a trápení.

Aplikace knihy Kazatel. V knize tedy zaznívají dva hlasy: na jedné straně hlas autora knihy, pravděpodobně mudrce, který slyšíme ještě na konci v hodnocení Kazatelova života. Ten chtěl svého syna poučit o tom, kam nás může zavést pochybování, skepticismus a odmítnutí Boha, jak by náš život vypadal, kdybychom neměli naději v živém Bohu a v tom, že jednou přijde Boží soud a spravedliví i bezbožní dostanou to, co si zaslouží. Celá tato kniha učí pomocí kontrastu mezi zbožným a bezbožným životem. A tak na závěr čteme slova moudrého muže, který sice pochválil Kazatele za snahu nalézt moudrost a smysl života (Kazl 12,9-11), ale nakonec přeci jen při pohledu na jeho život a uvažování zhodnotil veškeré své vyprávění takto:

Slovo na závěr všeho, co bylo řečeno: Boha se boj a jeho příkazy zachovávej, protože toto se týká každého člověka. Vždyť Bůh každé dílo přivede na soud se vším, co je skryto, ať dobrým nebo zlým. ^{Kazl 12,13-14}

I my si můžeme tento příběh přečíst, přemýšlet nad ním a uvědomit si tento závěr.

JÓB

Dalo by se říci, že poselství knihy Jób je jakýmsi protikladem k myšlenkám knihy kazatel. Zatímco kazatel chtěl zdůraznit Boha jako bytost, která se nezúčastňuje ničeho, co se děje na zemi, v knize Jób najdeme (hlavně z úst Jobových přátel) myšlenky, že všechno, co se děje, je přímým důsledkem toho, zda se Bohu líbíme, nebo ne. Kolem celé knihy se točí otázka, kterou si pokládá kromě Jóba asi každý z nás: „Proč musím trpět?“. Jóbovi přátelé nachází jednoduchou rovnici: „Jestliže trpíš, pak jsi musel zhřešit“. Ačkoliv mnoho utrpení, které přichází na člověka je přirozeným důsledkem jeho neposlušnosti vůči Bohu, nebo přímým Božím trestem, ne vždy tomu tak je (u Jóba tomu tak nebylo).

Aplikace knihy Jób. V knize Jób se může čtenář nechat unést strhujícím příběhem Jóba a jeho přátel a společně s nimi se zamýšlet nad těžkými otázkami lidského utrpení a Boží všemohoucnosti a prozřetelnosti, která řídí tento svět i naše životy. Musíme pamatovat na to, že některé výroky nejsou pravdivé, ale jedná se pouze o názor někoho z Jóbových přátel.

V knize čteme dlouhý *příběh*, takže pro něj platí stejné principy, jako pro čtení jakéhokoliv příběhu v Bibli. Tento příběh je vyprávěn tak, jak se stal, ne jak se měl stát. Při čtení výroků Jóbových přátel můžeme i někdy nesouhlasit a říct, že to je jen jejich zkreslený názor, jindy s nimi souhlasit můžeme (stejně jako u čtení Kazatelových názorů). V této souvislosti si ještě uvedme jeden verš, podle kterého všechno, co Jób v celé knize řekl, je pravdivé:

I stalo se poté, co Hospodin k Jóbovi promluvil tato slova, že řekl Elífazovi Témanskému: Proti tobě a proti oběma tvým přátelům vzplanul můj hněv, protože jste o mně nemluvili správně jako můj otrok Jób. Nuže vezměte si sedm býčků a sedm beranů a jděte k mému otroku Jóbovi, přinesete za sebe zápalnou oběť a můj otrok Jób se za vás bude modlit. Neboť na něho jistě budu brát ohled, abych s vámi nenaložil podle vašeho bláznovství, že jste o mně nemluvili správně jako můj otrok Jób. ^{Jób 42,7-8}

PŘÍSLOVÍ

Posledním, asi nejoblíbenějším literárním stylem v oblasti mudroslovné literatury, je kniha přísloví. Jedná se o starověký literární styl, který zobrazuje určité principy, které nám mohou pomoci v praktikování moudrosti a v konečném důsledku také v hodnotnějším a rozumnějším životě. K tomuto účelu přísloví často používají různé metafory, kontrasty (např. mezi hlupákem a moudrým člověkem) atd. Jsou zaměřena na praktický život a zpravidla na fyzickou stránku našeho života.

Aplikace přísloví. Stejně jako dnešní přísloví v češtině, které všichni dobře známe, i ta hebrejská jsou snadno zapamatovatelná (z tohoto důvodu často obsahují v příslovích v původním textu rýmy). Například: *dvakrát měř, jednou řež*, nebo *risk je zisk* si dokážeme snadno zapamatovat. Navíc se shodneme nad tím, že z těchto přísloví nemůžeme udělat všeobecná vždy-použitelná pravidla pro každou situaci. Vždyť risk nemusí být vždy zisk: mnoho lidí riskuje a více ztratí, než získá. Toto přísloví nám chce sdělit to, že pokud chceme něco získat, je dobré někdy i zariskovat. *Účelem přísloví je tedy vést k pravdě, ne vyjádřit konkrétní pravdu.* V Bibli to vidíme nejzřetelněji na dvou příslovích, které si zdánlivě navzájem "protiřečí":

Neodpovídej hlupákovi podle jeho hlouposti, jinak budeš jako on. ^{Př 26,4}

Odpověz hlupákovi podle jeho hlouposti, jinak bude moudrý ve svých očích. ^{Př 26,5}

Ale věříme, že pisatel Přísloví tato dvě přísloví zařadil hned za sebou záměrně. Jakoby chtěl ukázat, že smyslem přísloví je vyjádřit určitou myšlenku, nad kterou by se měl člověk zamyslet a používat zdravý rozum. V podstatě nás to vyzývá k tomu, abychom se zamysleli nad tím, ve kterých situacích (a za jakých okolností) je dobré vůči hlupákovi mlčet, a kdy je naopak dobré odpovědět.



Chytrý vidí zlo a ukryje se, prostoduší jdou dál a doplatí. ^{Př 27,12}

DOPISY

Archeologové našli z dob nového zákona tisíce dopisů, které mají podobnou strukturu, jako Biblické epištoly. Struktura nalezených dopisů a některých Biblických epištol přibližně taková:

1. Jméno adresáta (Pavel, Timoteus, ...)
2. Jméno odesílatele (věřícím v Kolosách)
3. Pozdrav (Milost vám a pokoj od Boha Otce, ...)
4. Modlitební přání, díkyvdání
5. Obsah dopisu
6. Závěrečný pozdrav

Pozn. Samozřejmě že některé epištoly nemají jeden nebo více bodů z uvedeného seznamu, někdy jsou jednotlivá témata přeházena, povětšinou se však autoři drží přibližně této šablony.

Kromě těchto klasických dopisů existují také tzv. *epištoly*. Tento literární druh má podobu dopisu, který nebyl adresován určité skupině lidí. Jednalo se o jakési slavnostní dopisy plné všeobecných pouček, povzbuzení a díkyvdání, které měli číst křesťané ve všech obcích. Mezi takové patří 1. Petrova, list Jakubův, nebo list Židům.

Na co bychom si měli dávat pozor, když budeme číst epištoly a zamýšlet se nad jejich výkladem? Především bychom měli pamatovat na to, že máme k dispozici jen velmi málo informací. Když například čteme v list 1. Korintským, zjistíme (dle 1. Kor 5,9;7,1;...), že se jedná již o několikátý (nejméně druhý) dopis z korespondence mezi Pavlem a Korintskými. Když pak čteme 2. Korintským, zjistíme, že mezi 1. Kor a 2. Kor si museli adresáti rovněž vyměnit nějakou tu korespondenci. Z celé korespondence mezi oběma stranami máme tedy k dispozici pouze dva malé útržky, které se pak při studiu snažíme nějakým způsobem pochopit.

Malý počet dochovaných dopisů ale není jediným nebezpečným faktorem. Tenkým ledem pro nás musí být také fakt, že dopisy byly napsány do konkrétních situací v konkrétní době za konkrétním účelem, který někdy nemusíme ani plně pochopit. Podle informací z dopisu a dnešních znalostí z oblasti dobového pozadí jsme schopni jen velmi nejistě poskládat „mozaiku“ celé problematiky, která se v dopisu řeší. Když ale například čteme v jedné epištole: *Nevzpomínáte si, že jsem vám toto říkal, ještě když jsem byl u vás?* ^{1. Tes 2, 5}, musíme se spokojit s tím, že to, co jim Pavel řekl, nám zůstane utajeno.

Proto je potřeba si při studiu epištol všimnout určitých věcí, které nám pomohou odpovědět na otázku, kdo komu a za jakým účelem dopis poslal. Při čtení bychom si tedy měli všimnout těchto bodů daleko více, než u jiných Biblických knih jiného literárního rázu.

Aplikace epištol. Konkrétnost dopisů nás musí vést nutně k velké opatrnosti při výkladu. Otázka, kam až může sahát výklad Biblických textů, je u epištol zvlášť diskutovaná. Uvedme si příklad:

Ať tedy jíte nebo pijete nebo cokoliv činíte, všechno činite k Boží slávě. ^{1. Kor 10,31}

Apoštol Pavel v celém kontextu řeší problém, zda by měli místní křesťané jíst jídlo a pít nápoje, které byly obětovány cizím bohům. Mnoho křesťanů totiž pohoršovalo, když nějaký bratr nebo sestra v Kristu toto jídlo jedli, považovali to za uctívání bohů.

Pavel navrhuje řešení: když budu jíst jídlo obětované modlám, položím si otázku, zda je to k slávě Boží, nebo ne. Pak si může člověk uvědomit, že pokud udělám něco, co dělá rozkol v církvi, potom to k slávě Boží určitě není: *Nebudte kamenem úrazu Židům ani Řekům ani církvi Boží, stejně jako i já se chci všem ve všem líbit a nehledám svůj prospěch, nýbrž prospěch mnohých, aby byli zachráněni.* ^{1. Kor 10,32-33}

Jak tedy vyložit verš o tom, že cokoliv děláme, má být k Boží slávě? Můžeme tento text vztáhnout pouze k situacím, které jsou srovnatelné s jídlem obětované modlám? Můžeme jít ve výkladu dál a vztáhnout to obecně na téma „pohoršení druhého“? Anebo jít ještě dál: a potom považovat tento text za obecné pravidlo do našeho života (samozřejmě tato varianta stojí na základě slov či cokoliv činíte)? Měli bychom být při výkladu velmi opatrní a důsledně zkoumat, zda nevkládáme do Bible víc, než v ní je, nebo zda jsme naopak až příliš zaujatí exegezí, že nevidíme principy, které nám Bůh do Bible dal. Jak jsme již studovali: když se obecně podíváme do Božího slova nebo ke spisům EGW, vidíme tendenci spíš principy co nejvíce rozvíjet, než smrskávat na "jen pro tehdejší lidi, pro tehdejší situaci".

ŽALMY

Biblické žalmy jsou duchovní písně, které zpíval Izraelský národ od dob krále Davida Bohu.. Skladatelé duchovních písní se vždycky snaží vyjádřit sebe sama (své problémy, pocity, niterné prosby) Bohu. Účelem těchto písní je tedy promluvit k mysli člověka skrze jeho srdce. Když například pocítíme touhu Bohu za něco děkovat, můžeme to udělat slovy našeho oblíbeného chvalozpěvu, když cítíme smutek, mohou nám pomoci slova nějakého žalozpěvu, když chceme žasnout nad Boží prozřetelností a mocí, která provázela starověký Izrael, opět nám k tomu mohou pomoci historické žalmy. Mezi řádky vnímejme i mnoha poučení do života a poznávání toho, jaký je Bůh a jak jedná s lidmi a v našem životě.

V žalmech (poezii) nacházíme veliké množství rozličných symbolů, slovních obrátů a metafor. Proto je potřeba mít na paměti, že při čtení žalmů bychom měli číst mezi řádky ještě více než při čtení čehokoliv jiného v Bibli.

Stejně tak jako i dnešní křesťanské písně nejsou slova od Boha k nám, ale naše slova k Bohu a o Bohu. To ale vůbec neubírá žalmům jejich autoritativní postavení. Vždyť i proroci hovořili nejenom Boží slova, ale také o Bohu promlouvali autoritativní slova pravdy, která vedl Duch svatý. To platí i o žalmech:

A když Ježíš odpověděl, začal vyučovat v chrámě: „Jak to, že učitelé Zákona říkají, že Kristus je syn Davidův? Sám David řekl v Duchu Svatém: ‚Řekl Pán mému Pánu: Sed’ po mé pravici, dokud nepoložím tvé nepřátele za podnož tvých nohou. ‘Sám David ho nazývá Pánem; jakpak je tedy jeho synem?’“ A velký zástup mu rád naslouchal. Mk 12,35-37

Muži bratři, muselo se naplnit slovo Písma, které předpověděl Duch Svatý ústy Davidovými o Judovi, jenž se stal vůdcem těch, kteří se zmocnili Ježíše; byl počítán mezi nás a obdržel podíl na této službě. Sk 1,16-17
ty jsi skrze Ducha Svatého ústy svého služebníka, našeho otce Davida, řekl: ‚Proč zuří národy a lidé zamýšlejí marné věci?‘ Sk 4,25

Aplikace žalmů. Teologové se snaží rozdělit žalmy do různých skupin, což by mělo sloužit k jejich lepšímu porozumění a snazšímu výkladu. Ačkoliv se přesně neshodnou, do které kategorie který žalm patří (některé patří i do více kategorií), můžeme je rozdělit přibližně takto:

- a) Žalozpěvy (jednotlivců (3,22,31,39,42,57,71,120,139,142, nebo skupin (12,44,80,94,137). Když chcete vyjádřit smutek, své vnitřní boje po zklamání a těžkých chvílích v boji víry, sáhněte určitě k některému z těchto žalmů.
- b) Díkuvzdání (jednotlivců 18, 30, 32, 34, 40, 66, 92, 116, 118, 138, nebo skupin (65,67,75,107,124,136). Tyto žalmy můžeme číst, když chceme vyjádřit díky a vděčnost našemu Pánu
- c) Chvalozpěvy (8, 10, 11, 16, 19, 23, 27, 33, 62, 63, 66, 91, 103, 111, 113, 114, 117,121, 125, 131, 145, 146, 147, 148, 149). Chcete-li Bohu děkovat, není lepší způsob, než si pročíst některý z těchto žalmů
- d) Historické (78, 105, 106, 135, 136). V těchto žalmech si můžeme připomínat, jak se Bůh stará o svůj lid.
- e) Mesiánské (2, 22, 69, 72, 110). Žalmy, ve kterých nacházíme prorocké předpovědi o příchodu Mesiáše (viz níže: prorocká literatura)
- f) Královské (2,18,20,21,45,72,101,110,144), a žalmy, které se četli pravděpodobně při korunovaci (24,29,47,93,95,96,97,98,99). V těchto žalmech někteří vidí předpovědi pro korunovaci Krista a rozšíření Jeho království po celé zemi.
- g) Písně oslavující pozemský Jeruzalém (46, 48, 76, 84, 87, 122), které ukazují na nebeský Jeruzalém.
- h) Mudroslovné (36, 37, 49, 73, 112, 127, 128). V těchto žalmech platí stejná pravidla, jako v jakékoliv mudroslovné literatuře (viz studium výše).

PODOBENSTVÍ A ALEGORIE

Podobenství. V Bibli nacházíme podobenství hlavně v evangeliích. Ježíš velmi často používal tento literární druh, aby obyčejným lidem objasnil hluboké pravdy týkající se duchovní oblasti našeho života. Asi nejznámějším podobenstvím je podobenství o rozséváči (Mt 13, 3-9). Dnešní křesťané toto podobenství velmi často čtou a studují, naproti tomu například podobenství o nepoctivém správci, nespravedlivém soudci atd. nejsou tak často čtena a studována. Proč? Lidé jim zkrátka nerozumí. Podobenství o rozséváči je jednoduché hlavně proto, že v Bibli najdeme i jeho výklad (Mt 13,18-23), takže mu můžeme snadno porozumět. Jako křesťané bychom ale měli studovat všechno, co nám Bůh zjevil (Mt 4,4), tedy i všechna podobenství. Pokud tak neučiníme, ochudíme se o mnoho zajímavých myšlenek.

Abychom dobře porozuměli podobenství, je potřeba, abychom si všimli především tří věcí: co podobenství předchází, jaké v něm můžeme nalézt vztyčné body a co tvoří závěr podobenství. Nejprve tedy k tomu, co podobenství předchází: podobenství bývají někdy uvedeny nějakým příběhem (Lk 14, 1-15), jindy je uvedeno jen pouhou větou (Lk 18, 4), která naznačuje, komu a z jakého důvodu Ježíš řekl podobenství. Existuje i několik podobenství, kde úvod chybí (např. Mt 20, 1-16). Je nezbytně nutné prostudovat situaci, která podobenství předchází a potom se vžít do kůže lidí, kteří podobenství slyší. Pokud nic podobenství nepředchází, je potřeba text důkladně prostudovat a snažit se přijít na to, komu bylo asi podobenství určeno.

Po této části studia bychom se měli vcítit do lidí, kteří podobenství slyšeli, a zjistit, v čem se posluchači v podobenství ztotožnili, s kterými postavami v podobenství ztotožnili někoho ze svého okolí atd., jinými slovy bychom měli hledat jakési vztyčné body.

Při našem studiu nesmíme zapomenout prostudovat závěr podobenství. Závěr podobenství totiž vyjadřuje to, k čemu mělo posluchače podobenství dovést.

Příklad podobenství. Pojdme se podívat na podobenství o nespravedlivém soudci:

Vyprávěl jim také podobenství, aby viděli, jak je třeba stále se modlit a neochabovat. Říkal: „V jednom městě byl soudce, který se Boha nebál a z člověka si nic nedělal. V tom městě byla vdova, která k němu chodila a říkala: ‚Zastaň se mě proti mému odpůrci.‘ Ale on dlouho nechtěl. Potom si však řekl: ‚I když se Boha nebojím a z člověka si nic nedělám, zastanu se té vdovy, protože mi působí mnohou nesnáz, aby mě nakonec nepřišla zpolíčkovat.‘“ Pán řekl: „Slyšte, co říká ten nespravedlivý soudce! Nezastane se Bůh svých vyvolených, kteří k němu volají dnem i nocí? Bude s pomocí pro ně otálet? Pravím vám, že se jich rychle zastane.“ ^{Lk 18,1-8}

Asi každý si při čtení tohoto podobenství položil otázku: je v tomto podobenství představen Bůh jako nepoctivý soudce? Boha přece nelze umluvit, nebo přemluvit. Bůh přece nevyslyší naše prosby na základě toho, jak moc do něho hučíme. Ale jak je to potom s výkladem tohoto podobenství?

Pojdme se na to podívat pěkně popořádku. Co předchází tomuto podobenství? Obvykle to, co najdeme před mnoha dalšími podobenstvími v Bibli: komu bylo toto podobenství určeno. Toto podobenství bylo určeno lidem, kteří se pokrytecky modlili, tím pádem musíme nutně očekávat, že podobenství bude nějakým způsobem reagovat na jejich špatný postoj k modlitbám. Hlavní myšlenka tedy bude ukázat, jak je potřeba se niterně a vytrvale modlit, ne pokrytecky a naoko, jako to dělali v Ježíšově době farizeové. Tuto myšlenku skutečně v podobenství nalzáme: jako tato vdova vynaložila mnoho úsilí pro to, aby dosáhla splnění svého přání, i my bychom měli do svých proseb dát velké úsilí. Vdova představuje v tomto podobenství vztyčný bod. Posluchači sami sebe mohli vidět ve vdově, která se zastává svého případu, tak jako i oni sami volají k Bohu, když něco potřebují.

Podobenství tedy není o tom, představit postoj Boha, když se k němu modlíme, ale představit správný postoj člověka k Bohu, když se modlí. Úsilí této vdovy k soudci (vztyčné body) nám slouží jako příklad toho, jak bychom se měli modlit. V tomto podobenství tedy nemůžeme ukázat na soudce a říct, že představuje Boha, na vdovu, že představuje nás, a poté tvrdit, že Boha můžeme umluvit. Tento druh podobenství má za úkol pouze demonstrovat určitou myšlenku, totiž že bychom se měli modlit s velkým úsilím. To ostatně najdeme i v samotném závěru podobenství: Nezastane se Bůh svých vyvolených, kteří k němu volají dnem i nocí? Bude s pomocí pro ně otálet? Pravím vám, že se jich rychle zastane ^{Lk 18,7-8}

Alegorie. Podobným (ne totožným) literárním stylem je tzv. alegorie. Tento literární styl má opět za úkol seznámit posluchače s určitou myšlenkou, ovšem jednotlivé postavy (vztyčné body) představují určité skupiny lidí ve skutečnosti. Zde je hledání vztyčných bodů je u alegorie klíčové.

Uvedme si příklad alegorie: podobenství o hostině. Ačkoliv se má všeobecně za to, že se jedná o podobenství, ve skutečnosti je to alegorický příběh:

Ježíš mu řekl: „Jeden člověk pořádal velikou večeři a pozval mnohé. A v hodinu večeře poslal svého otroka říci pozvaným: ‚Pojďte, protože vše už je připraveno.‘ I začali se všichni stejně vymlouvat. První mu řekl: ‚Koupil jsem pole a musím se na ně jít podívat. Prosím tě, přijmi mou omluvu.‘ A druhý řekl: ‚Koupil jsem pět párů volů a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, přijmi mou omluvu.‘ A další řekl: ‚Oženil jsem se, a proto nemohu přijít.‘ Když otrok přišel, oznámil to svému pánu. Tu se hospodář rozhněval a svému otroku řekl: ‚Vyjdi rychle na náměstí a do ulic města a přiveď sem chudé, zmrzačené, slepé a chromé.‘ A otrok řekl: ‚Pane, stalo se, co jsi přikázal, a ještě je místo.‘ A pán řekl otroku: ‚Vyjdi na cesty a k ohradám a přinut je vejít, aby se můj dům naplnil. Neboť vám pravím, že nikdo z těch mužů, kteří jsou pozváni, neokusí mé večeře.‘ ^{Lk 14,16-24}

Když Ježíš vypráví tuto alegorii v Lk 14, říká jej farizeům jako reakci na situaci, která nastala (Lk 14, 1-14), v užším kontextu reaguje na větu jednoho z hostí: Když to uslyšel jeden ze spolustolujících, řekl mu: „Blahoslavený, kdo bude jíst chléb v Božím království.“ ^{Lk 14, 15} Když víme, komu je alegorie určena, z toho můžeme vyvodit, proč jej Ježíš vypráví, respektive na co přesně reaguje. Jak jsme si řekli, u alegorie jsou (zvláště důležité) určité vztyčné body, které *presně představují něco, nebo někoho ve skutečnosti*:

člověk, chystající hostinu = Bůh

pozvaní lidé = lidé, ke kterým Ježíš právě mluví

lidé na nízké životní úrovni = hříšníci

lidé za ohradou = pohané

Jakoby Ježíš říkal: Ano, blaze tomu, kdo bude jíst chléb v Božím království, ale pozor! V Božím království budou i lidé, které si tam vy, farizeové, nedokážete představit, zatímco vám vstup do Božího království může lehce uniknout. Důvody, proč tam vy být nemusíte a hříšníci a pohané budou, jsou vysvětleny v podobenství. Přijmout pozvání na hostinu (do Božího království) je zcela rozhodující. Zde vás mohou lidé, kterými pohrdáte (Lk 1,1-14), předejít. To vše vyplývá z toho, co předchází podobenství (Lk 1,1-14). Je přímo klíčové si uvědomit, že podobenství je tedy odpovědí vzniklou situaci, v užším kontextu na farizeův výrok v Lk 14,15.

PODOBENSTVÍ O KRÁLOVSTVÍ NEBESKÉM

Další zvláštní skupinou, kterou v Bibli najdeme, je podobenství o království nebeském. Například: Království Nebes je dále podobné člověku kupci, hledajícímu krásné perly. Když našel jednu drahocennou perlu, odešel a prodal vše, co měl, a koupil ji. ^{Mt 17,45-46}

Neměli bychom Boží království spojovat hned s prvním slovem, které po něm přichází; konkrétně v tomto případě Boží království nepředstavuje poklad. Úvodní slova Království nebeské bychom totiž měli spíše chápat ve smyslu: s *Božím královstvím je to tak, jako když...* (viz ČEP Mt 18,23; 22,2...). Pak na určitém příběhu nebo příkladu chce Ježíš ukázat určitou charakteristiku Božího království a hlavně - přístup člověka. Toto podobenství není ani tak o samotné perle, ale o přístupu lidí, kteří Boží království hledají. Nemají se spokojit s málem a v duchovním životě mají hledat a vytrvale usilovat jen to nejlepší.

Aplikace podobenství. Podobenství měli posluchačům sdělit určitou myšlenku, kterou můžeme často aplikovat i dnes do našeho života. Například podobenství o milosrdném samaritánovi (Lk 10,25-37) může stejně jako farizeovi také nám pomoci pochopit, co to znamená milovat svého bližního.

Některá podobenství vypravují o Království nebeském. Jak již bylo řečeno, nyní žijeme právě v době království nebes, proto jsou pro nás stejně jako pro tehdejší posluchače tato podobenství velmi aktuální a většinou nepotřebují zdlouhavou aktualizaci. Například podobenství o rozséváči v Mt 13,1-23 může promlouvat jednoduše i k nám samotným, vždyť i my dnes stojíme před rozhodnutím, do jaké míry ovlivní náš život Kristova slova.

S výkladem (aplikací) podobenství obvykle nebývají větší problémy.

PROROCKÁ LITERATURA

V Bibli je mnoho zmínek o prorocích, o tom, co dělali, kde působili a co bylo předmětem jejich kázání. O některých toho víme mnoho, jiní se v Bibli jen „mihnou“. Kdo to byli tito lidé a co to znamená prorokovat? Proroci byli lidé hluboce věřící lidé, kteří hledali ve svém životě Boží vůli. Bůh byl s nimi a jejich konání zpečetoval zázraky. Mnoho lidí si jejich výpovědi (=prorokování) spojuje s předpovídáním budoucnosti, ve skutečnosti ale jen malé procento z výroků proroků je věštbou toho, co se má stát. Podle obsahu jejich výpovědí je jasné, že jejich hlavním úkolem bylo upozornit okolí na své závazky vůči Bohu a jeho přikázání, přičemž předpověď byla jen jakýmsi doplňujícím důrazem:

Od třináctého roku vlády judského krále Jóšijáše, syna Amónova, až dodnes, těchto dvacet tři let, stávalo se ke mně Hospodinovo slovo. Mluvil jsem k vám, stále znovu jsem mluvil, ale neposlouchali jste. Hospodin vám posílal všechny své otroky proroky, stále znovu je posílal, ale neposlouchali jste a nenakláněli jste ucho, abyste slyšeli. Říkali: Odvráťte se každý od své zlé cesty a od svých zvrácených činů a budete bydlet v zemi, kterou Hospodin dal vám a vašim otcům od věků až navěky. Nechodte za jinými bohy, abyste jim sloužili a klaněli se jim. Nezlobte mě dílem svých rukou, a neudělám vám nic zlého. Ale neposlouchali jste mě, je Hospodinův výrok, jen abyste mě ke své vlastní škodě rozzlobili dílem svých rukou. Proto takto praví Hospodin zástupů: Protože jste neposlouchali má slova, hle, pošlu a vezmu všechny severní čeledě, je Hospodinův výrok, pošlu i pro svého otroka, babylonského krále Nebúkadnesara, a přivedu je proti této zemi, proti jejím obyvatelům i proti všem těmto okolním národům. Zasněhím je z káze a učiním je předmětem hrůzy a úžasu a věčnými troskami. Jer 25,3-9

V této literatuře se setkáváme s prorocstvími, které jsou určeny pro poslední dobu, kterou si čtenáři asi těžko mohli vůbec představit. Proto by měl náš výklad jít až za hranice exegeze, to ale samozřejmě neznamená, že by exegeze byla úplně zbytečná. Je určitě přínosné si uvědomit, jak texty působili na své původní čtenáře (například číst Zjevení z pohledu římské říše, která utlačovala křesťany v 1. století po K.), nicméně u předpovědí o konci času (které se odehrají ve 21. Století nebo později) musíme jít zkrátka ještě dál a zkoumat to, co zde Duch svatý přidal nám, lidem žijícím v poslední době (viz princip [nadčasovost Písma](#)).

Do této kategorie patří také dvě knihy, které jsou napsány, které patří do tzv. **apokalyptické literatury**: kniha proroka Daniel a Zjevení. Tento literární druh ale známe hlavně mimo-biblickým knihám, které jsou psány v podobném stylu. Jak Biblické, tak i mimo-biblické apokalyptické knihy se shodují v mnoha bodech: obsahují předpovědi o nadcházejícím soudu, používají symbolů často v oblasti čiré fantazie (např. zvířata, která z běžného života neznáme), obsahují symbolické čísla, atd. Mnoho mimo-biblických apokalyptik uvádí, že jejich autorem je dávný prorok, který tuto knihu zapečetil pro budoucnost, z pohledu čtenáře se samozřejmě jednalo o přítomnost (ne tak je to u knihy Zjevení, viz Zj 22, 10).

Bůh dával prorokům sny a vidění, ukazoval symboly a obrazy, a ti, kterým byla pravda takto zjevena, pak zaznamenaly myšlenky lidskou řečí. ^{GC 8} My ale ke každému symbolu ve Zjevení potřebujeme samozřejmě výklad, který je někdy přímo napsán v textu: Tajemství těch sedmi hvězd, které jsi spatřil na mé pravici, i těch sedmi zlatých svícňů: Sedm hvězd jsou andělé sedmi sborů, sedm svícňů je sedm sborů.“ ^{Zj 1,20} Ale někdy ho musíme z Bible „vydolovat“. Kdybychom například neměli v Bibli zaznamenaný verš Zj 1,20, přesto bychom z Bible věděli, že hvězdy symbolizují anděly, nebeské bytosti (dle [Analogia Scriptura](#)):

...když jitřní hvězdy společně jásaly a všichni Boží synové hlaholili? ^{Job 38,7}

Vzrostl až k vojsku nebes a shodil na zem některé z toho vojska i některé z hvězd a pošlapal je. ^{Dan 8,10}

Hvězdy budou padat z nebe a mocnosti, které jsou v nebesích, se zatřesou. ^{Mk 13,25}

Toto praví ten, který má sedm duchů Božích a sedm hvězd ^{Zj 3,1}

A ukázalo se jiné znamení v nebi: hle, veliký rudý drak, mající sedm hlav a deset rohů, a na těch hlavách sedm diadémů. Jeho ocas vlekl třetinu nebeských hvězd; i svrhl je na zem. ...A byl svržen veliký drak, ten dávný had, nazývaný Ďábel a Satan, který svádí celý obydlený svět. Byl svržen na zem a jeho andělé byli svrženi s ním. ^{Zj 12,3-4; 12}

Podobně bychom i bez tohoto verše: Ten beran, kterého jsi viděl, vybavený dvěma rohy, jsou králové médští a perští. A ten chlupatý kozel je král řecký a ten velký roh mezi jeho očima je ten první král. ^{Dan 8,20-21} věděli, že roh má co dočinění s králem, královstvím, postavením nebo politickou mocí:

Namyšleným říkám: Nevynášejte se! A ničemům: Nezvedejte rohy! Nezvedejte svoje rohy vzhůru, nemluvejte s drzou šíjí! ...A srazím rohy všem ničemům, rohy spravedlivého však budou pozdviženy. ^{Ž 75,5-6.11}

Vyvýšil roh svého lidu, chválu všech svých věrných, synů Izraele, lidu, který je mu blízký. Haleluja! ^{Ž 148,14}

Chana se takto modlila: Mé srdce se veselí z Hospodina, můj roh se pozvedá díky Hospodinu, má ústa se otevírají dokořán na mé nepřátele, neboť se raduji ze tvé záchrany. ^{1. Sam 2,1}

Moábův roh byl useknut a jeho paže byla zlomena, je Hospodinův výrok. ^{Jer 48,25}

A těch deset rohů, to deset králů povstane z toho království a po nich povstane jiný, jenž se od předešlých bude lišit a tři krále pokoří. ^{Dan 7,24}

Povstaň a mlať, dcero sijónská, neboť tvé rohy proměním v železo, tvá kopyta proměním v bronz a rozdrtíš mnohé národy. ^{Mich 4,13}



Vždyť Panovník Hospodin nebude činit nic, pokud neodhalil své důvěrné sdělení svým otrokům prorokům. ^{Am 3,7}

PODTÉMA: EXEGETICKÝ KLÍČ

S tématem symbolismu souvisí i téma "exegetických klíčů". O co se jedná? Při čtení Bible bychom měli mít na paměti, že se v ní setkáváme s pojmy, které mohou mít více či méně jiný význam, než jaký danému pojmu dáváme my dnes. Například dnes si každý představí pod pojmem víno láhev alkoholického vinného nápoje, ale ještě naši prarodiče si často pod tímto pojmem představovali třeba jen hroznové kuličky. Jazyk se zkrátka vyvíjí, a my bychom si měli při studiu Bible dávat pozor na to, abychom ty pojmy, se kterými se tam setkáváme, vnímali na pozadí Biblického (židovského) chápání, ne chápání člověka 21. století.

Pojmy v Bibli mají obvykle prvotní, a druhotné významy (které spolu navzájem souvisí). Uveďme si několik příkladů:

Nýbrž oblečte se v Pána Ježíše Krista a nepečujte o tělo, abyste vyhovovali jeho žádostem. ^{Řím 13, 14}

Tento text byl napsán v řecké kultuře před 2000 lety, takže i Pavlův slovník, který používá v tomto textu i v jiných dopisech, je ovlivněn dobou a kulturou tehdejší doby. Slovo **tělo** chápeme dnes jako fyzickou stránku naší existence a stejně tak to chápali i židé:

Vždyť ani archanděl Michael, když se s Dáblem přel o Mojžíšovo tělo, si nedovolil vynést potupný soud, nýbrž řekl: „Kéž tě napomene Pán.“ ^{Ju 1,9}

A části těla, které pokládáme za méně čestné, obklopujeme zvláštní ctí a našim neslušným částem dáváme tím větší slušnost, ... ^{1. Kor 12,13}

Ale v druhotném významu ji chápali spíše jako *tělesnost*:

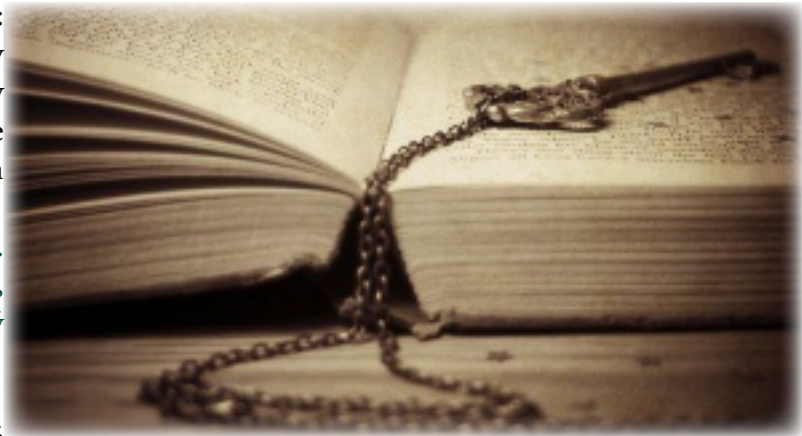
Skutky těla jsou zřejmé, jsou to cizoložstvo, smilstvo, nečistota, bezuzdnost ^{Sk 5,19}

Kdo zasévá pro své tělo, z těla sklídí zkázu; kdo zasévá pro Ducha, z Ducha sklídí život věčný. ^{Gal 6,8}

Mezi nimi jsme kdysi i my všichni žili v žádostech svého těla, dělali jsme to, co se líbilo tělu a myslí, a tak jsme byli svou přirozeností děti hněvu tak jako ostatní. ^{Ef 2,3}

A ono to spolu samozřejmě souvisí: vždyť právě z naší porušené fyzické stránky vychází hříšné sklony, žádosti a touhy. Díky tomuto „exegetickému klíči“ můžeme lépe porozumět mnoha veršům v Bibli. Nejenom Řím 13,14, ale také třeba:

Vy soudíte podle těla; já nesoudím nikoho. Jestliže já přece soudím, můj soud je pravdivý, protože nejsem sám, ale jsem já a ten, který mne poslal, Otec. ^{J 8,15-16}



Kristus zde zdůraznil, že farizeové soudí, posle své tělesné (chybné) přirozenosti, ale on soudí podle nebeského Otce. Ale bez našeho "exegetického klíče" bychom tuto hlubší myšlenku jen těžko postřehli.

Nebo slovo **pravda**. Dnes vnímáme toto slovo jako označení shody se skutečností, a v Bibli se s tímto významem skutečně setkáváme:

...a pokud by ti to bylo oznámeno anebo by ses o tom doslechl, dobře to vyšetři. Jestliže by to byla pravda, ... ^{Dt 17,4}

Řekla králi: To, co jsem slyšela ve své zemi o tvých slovech a tvé moudrosti, je pravda. ^{1. Král 10,6}

Druhotný význam nacházíme skrz celou Bibli, kde je pravda spojována s Bohem a Jeho slovem:

Skutky jeho rukou jsou pravda a právo; všechna jeho přikázání jsou věrná, ... ^{Ž 111,7}

Všechny tvé příkazy jsou pravda. ... Tvá spravedlnost je spravedlivá navěky; tvůj zákon je pravda. ^{Ž 119,86. 142}

Ježíš mu řekl: „Já jsem ta Cesta, Pravda i Život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. ^{J 14,6}

Samozřejmě i zde se oba významy prolínají: To, co říká Bůh, se shoduje se skutečností a není to nikdy nic lživého.

Při studiu Písma je tedy dobré poznat proroctví a praktické rady Starého a Nového zákona, že budou přinášet z pokladu Božího slova nové i staré věci. ^{5T 251}

PODTÉMA: ONEN DEN

Co vlastně označení *onen den* (někdy také *Den Hospodinův*) znamená? V Bibli se často používá tato fráze pro označení času, kdy Bůh výrazně zasáhne do lidských dějin. Logicky je tak onen den spojován téměř vždy s Kristovým prvním a druhým příchodem, což z Božího pohledu klíčové události světových dějin.

SZ proroci tento pojem spojují nejčastěji s příchodem Babylónského krále do Judska, aby vyplenil Izrael, a častokrát se nemůžeme ubránit dojmu, že tato událost má co dočinění právě s Kristovým druhým příchodem. Nezapomínejme na to, jak apoštolové komentovali události Starého zákona: například putování pouští Izraelského národa nám může dát i v dnešní době do života mnoho moudrosti a rad: Tyto všechny věci se jim staly jako příklady pro nás a bylo to zapsáno k napomenutí nám, které zastihlo dokonání věků. ^{1. Kor 10,11}.

Apoštol Petr hovoří přímo o proroctích a jejich předpovědích takto: Jim bylo zjeveno, že ne sami sobě, nýbrž vám sloužili těmi věcmi, které vám nyní byly oznámeny skrze ty, kteří vám přinesli evangelium v Duchu Svatém, poslaném z nebe, věcmi, do nichž andělé touží nahlédnout. ^{1Pt 1,12}

A Kristus a apoštolové vnímali „onen den“ *většinou* (stejně jako SZ proroci) jako den soudu: Mnozí mi v onen den řeknou: „Pane, Pane, což jsme tvým jménem neprorokovali a tvým jménem nevyháněli demony a tvým jménem neučinili mnoho mocných činů?“ ^{Mt 7,22}

Zdůrazňuji *většinou* (Lk 10,12; 21,34; 2. Tes 1,10; 2. Tim 2,48), protože na pár místech se objevuje onen den (jako u SZ proroků) jako čas, kdy bude Bůh výrazně zasahovat do lidských dějin (např. po Kristově smrti (Mk 2,20), při pronásledování věrných (Lk 6,23), nebo při zničení Jeruzaléma (Lk 17,31).

Ellen White dokonce píše, že *každý ze starozákonních proroků mluvil méně pro svou vlastní dobu než pro naše časy, takže jejich proroctví platí pro nás* ^{Letter 74a, 1897} Proto bychom měli události v „onen den“ vztahovat i na období druhého příchodu Ježíše Krista a události, které tomubudou předcházet.

PODTÉMA: VÍCENÁSOBNÁ VYPLNĚNÍ PROROCTVÍ

V Matoušově evangeliu čteme tento příběh: Ježíš vyšel z chrámu a odcházel. Tu přistoupili jeho učedníci, aby mu ukázali na chrámové stavby. Ale on jim na to řekl: „Vidíte to všechno? Amen, pravím vám, jistě zde nezůstane kámen na kameni, který nebude stržen.“ Když seděl na Olivové hoře, v soukromí k němu přistoupili učedníci a říkali: „Řekni nám, kdy to bude a jaké bude znamení tvého příchodu a skonání věku?“ ^{Mt 24,1-3}. Všimněte si, že učedníci se Krista ptají na dvě věci:

- a) kdy to bude (tedy kdy nastane zničení chrámu) a
- b) jaké budou znamení tvého příchodu (konec světa).

Kristus v Jeruzalémě viděl symbol světa - zatvrzelého v nevěře a vzpouře - , který spěje k Božímu soudu. ^{GC 22} Učedníci se zničením Jeruzaléma spojovali událost, kdy Kristus přijde osobně na zem v pozemské slávě, aby převzal vládu nad celosvětovou říší, potrestal zatvrzelé Židy a zlomil římskou nadvládu. Pán jim slíbil, že přijde podruhé. Proto si při zmínce o trestech nad Jeruzalémem vzpomněli na jeho druhý příchod. Když se na Olivové hoře shromáždili kolem Spasitele, zeptali se: Kdy to nastane a jaké bude znamení tvého příchodu a skonání věku? ^{Mt 24,3} Budoucnost byla učedníkům milosrdně zahalena. Kdyby tehdy plně pochopili dvě strašné skutečnosti - utrpení Vykupitele, jeho smrt a zkázu města i chrámu - přemohla by je hrůza. Kristus jim naznačil význačné události, ke kterým dojde před koncem času. Tehdy mu však plně neporozuměli. Skutečný význam jeho slov měl být pochopen, až to Boží lid bude potřebovat. Proroctví, které Kristus vyslovil, mělo dvojí smysl: Předpovídalo zkázu Jeruzaléma a zároveň hrůzy posledního velkého dne. ^{GC 25}

Následující promluva (Mt 24,4-31 a dál) se vztahuje jak ke zničení Jeruzaléma, tak i ke zničení světa, a v celém popise vidíme, co bude těmto dvěma událostem společně předcházet. Vidíme tedy stejný literární zvyk, jako u SZ proroků, jen s tím rozdílem, že SZ proroci přirovnávali zničení s druhým příchodem zničení Jeruzaléma babylónským králem Nebúkadnesarem, ale v NZ je ke konci světa přirovnáno zničení Jeruzaléma Římany roku 70 po K. Některá proroctví mají zkrátka vícero naplnění.

Aplikace prorocké literatury. Jak již bylo řečeno, prorocké výpovědi obsahovali jen nepatrný zlomek předpovídání budoucnosti, většinou vynášeli soudy nebo se snažili Izraelský národ nasměrovat zpět k zákonu, ke smlouvě. Bůh skrze proroky promlouval, připomínal jim své milosrdenství a vyzýval je k zachování zákona, podobně promlouvá k nám Bůh dnes.

Mnoho proroctví popisuje věk Mesiáše (= království nebeské), tedy dobu od prvního příchodu Krista až po vyhlazení hříchu při Jeho druhém příchodu. Proto bychom těmto předpovědím měli bedlivě naslouchat, protože popisují mnohy naší současnou situaci, a my se tak můžeme na naši budoucnost lépe připravit.

DALŠÍ LITERÁRNÍ ZVYKY

METAFORY (PŘIROVNÁNÍ, SYMBOLISMUS)

Při metafoře řečník přirovná jeden subjekt (osobu, nebo věc) k druhému subjektu a snaží se poukázat na podobnosti. Čtenář si tedy musí vždycky položit otázku: Co má společného subjekt A, se subjektem B? Například: Vy jste světlo světa. Nemůže být ukryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nekladou ji pod nádobu, ale na stojan; a svítí všem, kteří jsou v domě. Tak ať vaše světlo září před lidmi, aby uviděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci, který je v nebesích. ^{Mt 5,14-16}

Co má mít společného člověk a lampa?

- oba musí přinášet veřejně užitek, ne naopak
- pokud člověk nepřináší užitek, je to stejně nelogické, jakoby někdo zapálil lampu a pak ji postavil pod nádobu
- svítící lampa pod nádobou, stejně jako člověk neprojevující skutky, zhasnou
- ...

Nejčastěji se v Bibli setkáváme se symbolikou, ve které je něco pozemského přirovnáno k něčemu nebeskému. Kristus při rozmluvě s Nikodémem přirovnal působení Ducha svatého na člověka k větru: Vítr vane, kam chce, a slyšíš jeho zvuk, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha. ^{J 3,8}

Co má tedy společného působení Ducha svatého, a působení větru? Vítr, stejně jako působení Ducha, nevidíme, neslyšíme, nevíme kde se objeví a kde zase zmizí, přesto cítíme jeho lehké působení. Bůh častokrát používá metafory, přičemž subjekt A je něco pozemského (co jako lidé dobře známe, víme, jak funguje), a přirovnává to k subjektu B, což je něco nebeského (co dobře neznáme a nevíme, jak funguje), abychom těm nadpřirozeným složitým věcem dobře porozuměli a chápali je: Amen, amen, pravím tobě, že mluvíme, co víme, a svědčíme o tom, co jsme viděli, a vy naše svědectví nepřijímáte. Když jsem vám pověděl věci pozemské, a nevěříte, jak uvěříte, povím-li vám věci nebeské? ^{J 3,11-12}. Bůh to s pozemskými lidmi nemá v tomto jednoduché, jen si představte, jak byste asi vysvětlovali člověku ve středověku, na jakém principu funguje wifi připojení, nebo internetové bankovníctví.

Podobně to vidíme i v popisu pozemského Týrského krále, který je přirovnán k nebeskému odpadlému cherubínovi, satanovi: Lidský synu, řekni předákovi Týru: Toto praví Panovník Hospodin: Jelikož se tvé srdce povýšilo a řekl jsi: Jsem bůh, obydlil jsem božské sídlo uprostřed moří -- ale jsi člověk, a ne bůh a vydával jsi své srdce za srdce božské -- hle, jsi moudřejší než Daniel, nic tajného ti neuniklo. ^{Ez 28,2-3}. Je zjevné, že prorok popisuje týrského krále, kterému zdůrazňuje, že je člověk, ne bůh. Když ale čteme o něco dále, zjistíme, že už prorok nemluví o člověku, ale o nebeském cherubínovi: Ty jsi byl zastírající cherub ochránce a tak jsem tě ustanovil, byl jsi na svaté Boží hoře, procházel ses uprostřed ohnivých kamenů. ^{Ez 28,14}. Bůh tedy chtěl skrze Ezechiele poukázat na to, jak to bylo se satanem v nebi prostřednictvím charakteru a působení pyšného pozemského týrského krále.



PODTÉMA: PERSONIFIKACE (ZOSOBNĚNÍ, "ZMOTNĚNÍ DO OSOBY")

Personifikace znamená přenos lidských vlastností a jednání na určitý subjekt nebo pojem. Například židovský národ je na mnoha místech v Bibli přirovnán k ženě:

Již se o tobě nebude říkat: Opuštěná a o tvé zemi se již nebude říkat: Pustá, ale budeš nazývána: Mám v ní zalíbení a tvá země: Provdaná, protože Hospodin bude mít v tobě zalíbení a tvá země bude mít manžela. ^{Iz 62,4}

U personifikace se ptáme: co má společného subjekt (osoba, věc, pojem), s osobou, která věc představuje? Tedy podobně jako obecně v přirovnání srovnáváme subjekt A a subjekt B, s tím "rozdílem", že jeden ze subjektů je nějaká persona (postava). V našem případě se tedy ptáme: co má společného Izraelský národ a žena, jejichž manželem je Bůh? Co nám tím chce Hospodin říct?

- manžel svou manželku miloval. I Bůh miluje svůj lid
- žena byla ve starověku finančně závislá na manželovi a jeho péči, i Izraelci jsou zcela závislí na Bohu
- muž rozhodoval do velké míry o životě ženy, i Bůh jako svrchovaný vládce rozhodoval o Svém lidu
- ...

Bůh samozřejmě mohl narovinu říci, že se o svůj lid postará, že má každého Izraelce rád, atd. ale proč to neříct tímto uměleckým krásnějším způsobem, nad kterým se čtenář může do hloubky zamyslet?

Personifikace může „fungovat“ i naopak: nějaký subjekt nebo pojem je „zhmotněn“ do osoby, do které se promítá charakteristika subjektu. Když chtěl Bůh například umělecky vyjádřit, že se ve světě bude před jeho příchodem násobit smrt, rozhodl se, že smrt personifikuje do zkázonosného jezdce, který vyjíždí do širého světa šířit zhoubu:

A když otevřel čtvrtou pečeť, uslyšel jsem hlas čtvrté živé bytosti, jak řekla: „Pojď!“ A uviděl jsem, a hle, kůň plavý; a jméno toho, který na něm seděl, bylo Smrt, a Hádes ho doprovázel. ^{Zj 6,7-8}

Ostatně, sami můžete srovnat prostého popisu Krista, co se stane před Jeho druhým příchodem:

Když byste uslyšeli o válkách a nepokojích, nevyděste se. Neboť to musí nejprve nastat, ale konec nebude hned.“ Potom jim říkal: „Povstane národ proti národu a království proti království, budou veliká zemětřesení a na různých místech hlad a mor, budou hrůzy a veliká znamení z nebe. ^{Lk 21,9-11}

S uměleckým popisem, ve kterém vidíme události z Lukášova evangelia zmatněné (personifikované) v Janově vidění: Když otevřel druhou pečeť, uslyšel jsem, jak ta druhá živá bytost řekla: „Pojď!“ A vyšel jiný kůň, ohnivě rudý; a tomu, kdo na něm seděl, bylo dáno, aby vzal ze země pokoj a aby se lidé navzájem zabíjeli; a byl mu dán veliký meč. A když otevřel třetí pečeť, uslyšel jsem, jak třetí živá bytost řekla: „Pojď!“ A uviděl jsem, a hle, černý kůň; a ten, který na něm seděl, měl ve své ruce vahadlo. A uslyšel jsem cosi jako hlas uprostřed těch čtyř živých bytostí, který řekl: „Mírka pšenice za denár a tři mírky ječmene za denár. Olej a víno nezdražuj. “A když otevřel čtvrtou pečeť, uslyšel jsem hlas čtvrté živé bytosti, jak řekla: „Pojď!“ A uviděl jsem, a hle, kůň plavý; a jméno toho, který na něm seděl, bylo Smrt, a Hádes ho doprovázel. Byla jim dána moc nad čtvrtinou země, aby zabíjeli mečem, hladem, smrtí a šelmami země. A když otevřel pátou pečeť, spatřil jsem pod oltářem duše zabitých pro Boží slovo a pro svědectví, které věrně drželi.“ ^{Zj 6,3-9}

pozn. první kůň představuje války, druhý hlad, třetí smrt (ekvivalent k moru)

NADSÁZKY (HYPERBOLA, ZVELIČENÍ)

Smyslem nadsázky je záměrně přehnat skutečnost nebo myšlenku tak, aby „byla vidět“. Nadsázka nepopisuje skutečnost, ale přehnaně vyjadřuje nějakou myšlenku, na kterou chce vyprávějící položit důraz. Zveličení skutečnosti obvykle přechází až k nereálnosti (absurditě). Uvedme si příklad:

Jestliže tě tvé pravé oko svádí, vyjmi je a odhoď od sebe; neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby celé tvé tělo bylo vrženo do Gehenny. A jestliže tě svádí tvá pravá ruka, utni ji a odhoď od sebe; neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby celé tvé tělo odešlo do Gehenny. ^{Mt 5,29-30}

Kristus samozřejmě nechce, abychom si reálně (skutečně) trhali ruce a nohy, jen skrze nadsázku vyjadřuje myšlenku, že je potřeba udělat co nejvíc proto, abychom nehřešili, nedali prostor pro špatné myšlenky. Musí je nabádat, aby bojovali o osvobození z jakéhokoliv hříšného jednání, všeho svůdného návyku, i kdyby sebezapírání mělo být jako vyjmutí pravého oka, nebo useknutí ruky od těla. Nesmí se učinit žádný ústupek nebo kompromis zlým návykům nebo hříšnému jednání. ^{MS 26a, 1892}

Nebo jiný příklad: Slepí vůdcové! Cedíte komára, ale velblouda polykáte. ^{Mt 23,24}
Někteří náboženští vůdcové před jídlem cedili polévky, aby tam náhodou nebyl žádný komár nebo jiný hmyz, protože pak by to znamenalo, že by snědli nečisté maso. Samozřejmě že nepolykali (nečisté) velbloudy, ale Kristus tím chtěl s nadsázkou (sarkasticky) říct, že na jedné straně se snaží do puntíku plnit nejrůznější předpisy zákona (cedili polévky), ale na druhou stranu ve v některých oblastech svého života jsou úplně mimo Božích nařízení (například když se domlouvali, že zabijí Krista).

PARALELISMY

V židovské poezii (tedy hlavně v mudroslovné literatuře) se objevují celkem tři druhy paralelismů, a většinou není těžké při bližším zkoumání pochopit, o jaký druh se jedná:

1. Synonymní paralelismus (druhý řádek opakuje nebo potvrzuje myšlenku prvního řádku.

Setřel jsem jako oblak tvá přestoupení a jako mračno tvé hříchy.

Navrať se ke mně, neboť jsem tě vykoupil. ^{Iz 44,22}

2. Antitetický paralelismus (druhý řádek je v protikladu k prvnímu řádku, např. Oz 7,14)

3. Syntetický paralelismus (druhý řádek doplňuje informace k prvnímu řádku

achránce vystoupí na horu Sijón, aby soudili Ezauovu horu.

A království bude patřit Hospodinu. ^{Abd 21}

SYNONYMA

V Bibli se na mnoha místech objevuje v jedné větě za sebou hned několik synonym, čímž se chce vyjádřit jakási důslednost:

Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou. ^{Dt 6,5} (milujme Hospodina důsledně, úplně celou svou bytostí)

Vody, které jsi viděl, kde ta smilnice sedí, jsou lidé a zástupy, národy a jazyky. ^{Zj 17,15}

(pod smilnicí sedí skutečně velké množství lidí z celého širého světa)

...protože mne Abraham uposlechl a zachovával, co jsem mu uložil, mé příkazy, má ustanovení a mé zákony.

^{Gn 26,5}

(Abraham byl důsledný v zachovávání všech Božích nařízení)

...naplňte mou radost a smýšlejte stejně, mějte stejnou lásku, buďte jedné duše, jednoho smýšlení,... ^{Fil 2,2}

(zachovávejte v církvi co nejužší jednotu)

Jindy máme zase do detailu rozepsány určité věci nebo pojmy (některé jsou i synonyma), podobného druhu, které vyjadřují podobnou myšlenku jako v předchozích případech. Tyto výčty jsou v Bibli (hlavně v NZ) častým literárním zvykem: Skutky těla jsou zřejmé, jsou to cizoložstvo, smilstvo, nečistota, bezuzdnost, modloslužba, čarování, nepřátelství, svár, žárlivost, hněvy, soupeření, rozdělení, sekty, závisti, vraždy, opilství, hýření a podobné věci ^{Gal 5,19-20}

A obchodníci země nad ní pláčou a truchlí, protože už nikdo nekoupí jejich zboží: náklady zlata a stříbra, drahokamů a perel, kmentu, purpuru, hedvábí a šarlatu, všechny druhy vonného dřeva a veškeré předměty ze slonoviny a všeliké předměty ze vzácného dřeva, mědi, železa a mramoru, skořici, indické koření, voňavky, mast a kadidlo, víno a olej, mouku a obilí, dobytčata a ovce, koně a vozy, otroky i lidské duše. ^{Zj 18,11-13}

KONTRASTY

Bibliční pisatelé často používají kontrasty. Proč? Dobrá myšlenka (nebo pojem, čin) se dá lépe vyjádřit a pochopit, když uvedeme její kontrast.

Co to například znamená, že bychom neměli být „soupeřiví“, nebo „ješitní“ (synonyma)? Abychom dokázali dobře odpovědět, Pavel nám pomáhá kontrastem:

„nic nedělejte ze soupeření ani z ješitnosti,

nýbrž v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe. (Kontrast)

Nevěnujte pozornost každý jen vlastním zájmům,

nýbrž každý i zájmům těch druhých.“ (Kontrast) ^{Fil 2,3-4}

Tento kontrast je samozřejmě velice patrný v antitetickém paralelismu (viz předchozí studium: Paralelismy), kdy chce pisatel přísloví ukázat správné jednání tak, že popíše chování hloupé (srovnává chování hlupáka a muže rozumného):

Chytrý člověk skrývá poznání, ale srdce hlupáků vykřikuje hloupost. ^{Př 12,23}

Každý chytrý člověk bude jednat podle poznání, avšak hlupák bude šířit svoji hloupost. ^{Př 13,16}

ŘEČNICKÉ OTÁZKY

Někdy se v Bibli setkáváme s řečnickými otázkami. Pokud pisatel položí řečnickou otázku, nechce, aby se na ni veřejně (hlasitě) odpovědělo, ale aby si na ni odpověděl každý sám, což ho bude vést k určité myšlence.

Ukážeme si to na příkladu: Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, vznešený v svatosti, budící bázeň slavnými skutky, činící divy? ^{Ex 15,11} Jedná se o krátký úryvek z písně, kterou oslavoval Mojžíš s Izraelským lidem Hospodina (Ex 15,1). Na tuto otázku ale v písni nenajdete přímou odpověď. Přesto když slyšíme tuto píseň, položíme si v duchu otázku: Kdo je jako Bůh? Kdo se mu může vyrovnat? A odpovíme si: Nikdo. Uvědomíme si velikost Jeho majestátu, Jeho mocné skutky a zázraky, a vede nás to právě k takové odpovědi.

Na jiném místě čteme podobenství o tom, jak bychom se měli usilovně modlit (Lk 8,1-7), které Kristus zakončil slovy: Jen až přijde Syn člověka, zdali nalezne víru na zemi? ^{Lk 18,8} Opět můžeme v kontextu podobenství uvažovat nad touto řečnickou otázkou. Nalezne Kristus víru na zemi? Vidíme u sebe a kolem sebe usilovnou víru, kdy dnem i nocí ^{Lk 18,7} voláme k Bohu? Ne, nevidíme, jak málo bude na zemi víry, až přijde Syn člověka na zem. A tato odpověď nás vede k myšlence, že si uvědomíme, jak málo bude na zemi víry a jak málo lidí se dokáže usilovně modlit a také by mělo k tomu, abychom takovou vzácnou víru, ke které nás vybízí Kristus, získali a horlivě o ni usilovali.

INKLUZE

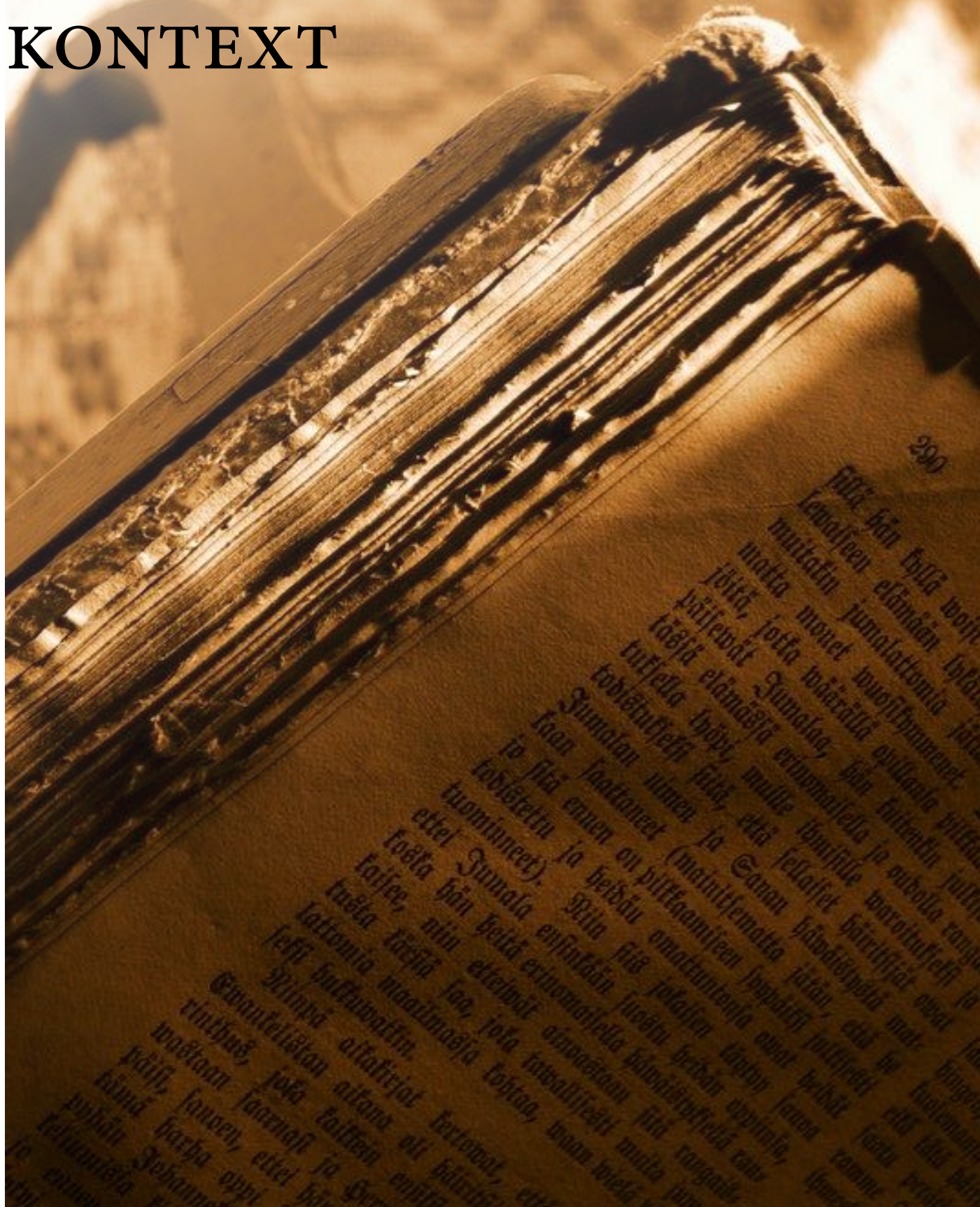
V Bibli se objevuje i tzv. *inkluze*. To v podstatě znamená, že určitá část knihy, textu nebo příběhu je "orámovaná" dvěma výroky: jednak tím, který se nachází na začátku, který popisuje z pohledu čtenáře stav současných věcí, pak následuje text (vyprávění, co se odehrálo, obvykle jak zasáhl Bůh do děje) a vše končí závěrem, ve kterém se dovídáme, jak se věci v důsledku událostí změnily (podobný zvyk jsme pozorovali u podobenství, viz výše).

Například příběh o Babylónské věži začíná slovy: Celá země byla jedné řeči a jedněch slov. ^{Gn 11,1}, následuje text příběhu (Gn 11,2-8), a celý oddíl končí slovy: Proto nazvali jeho jméno Babel, neboť tam Hospodin zmátl řeč celé země a odtamtud je Hospodin rozptýlil po celém povrchu země. ^{Gn 11,9} Nebo příběh o tom, jak se Abraham s Lotem rozdělili, začíná slovy: Abram měl velké množství dobytka, stříbra i zlata. ^{Gn 13,2} a končí konstatováním: Abram pobýval v kenaanské zemi a Lot pobýval ve městech roviny a přiblížil své stany až k Sodomě. ^{Gn 13,12}

Nebo v knize proroka Jonáše můžeme tento zvyk pozorovat v celé knize. Například příběh o obrácení Ninive začíná slovy: Stalo se Hospodinovo slovo k Jonášovi podruhé: Vstaň, jdi do Ninive, toho velkého města, a volej k němu zvěst, kterou ti říkám. ^{Jon 3,1-2} a končí to výrokem: Bůh viděl jejich skutky, že se odvrátili od své zlé cesty. Proto Bůh litoval zla, které prohlásil, že jim učiní, a neučinil to. ^{Jon 3,10}

ČÁST 3:

LITERÁRNÍ A HISTORICKÝ KONTEXT



LITERÁRNÍ A HISTORICKÝ KONTEXT

Před tím, než budeme studovat jakoukoliv pasáž, je dobré si nejprve vymežit literární kontext. Každé slovo v Písmě je totiž zasazené do určité věty, věta do odstavce, odstavec do kapitoly a kapitola do knihy a kniha do Bible. Abychom správně prostudovali určitý verš, měli bychom postupovat od obecnějšího ke konkrétnějšímu: začít historickým kontextem Bible a skončit až na samotném verši.

Musíme se mít na pozoru, abychom nevytrhávali texty z Bible z kontextu, jak to někteří dělají, a to i s výroky Svědectví: „Ano“, řekla jsem, „vybral jsi a dal dohromady tyto části Písem, ale stejně jako mnozí, kteří povstávají tak jako ty, vytrhneš Písma a vykládáš si je po svém, avšak já vím, že je nelze vykládat tak, jak je vykládáš ty. Ty a každý, kdo si něco namlouvá, může uspořádat a uspořádává určité části Písem o velkém významu a používá je podle svých vlastních nápadů. Kdokoliv může nesprávně vykládat a používat Boží Slovo. Takto Ellen Whiteová psala proti člověku, který nesprávně vykládal Písmo svaté tím, že vytrhával jednotlivé verše z kontextu. Tento nešvar se nevyhnul ani spisům Ellen Whiteové: Víím, že mnozí lidé berou svědectví, která dal Hospodin a používají je tak, jak by se podle nich mělo používat. Vytrhávají větu tady a tam, vyjímají je z jejich pravého kontextu a používají je podle své myšlenky. Takto jsou slabé duše uváděny na nesprávnou cestu. ^{ISM 44}

LITERÁRNÍ A HISTORICKÝ KONTEXT KNIH

Vždycky je dobré si zjistit, v jakém prostředí, na jakém místě daná kniha vznikala, kdo ji napsal a komu byla pravděpodobně určena. Tyto informace obvykle najdeme v literárních úvodech do SZ nebo literárních úvodech do NZ. Dnes se krátké úvody ke každé knize připojují i do samotných Biblí. Uvidíte, že po přečtení těchto úvodů budete lépe chápat jak samotnou knihu, tak i to, co je v ní napsáno na jednotlivých místech. Tyto literární úvody se týkají zejména:

Autorství. Pro mnoho knih je užitečné si zjistit, kdo je jejich autorem, a pak z Bible zjistit co nejvíce o autorovi. Každý pisatel totiž do své knihy vnesl určitý styl a důrazy, které můžeme lépe pochopit pouze tehdy, pokud si uvědomíme, kdo je autor. Uvidíte, že čím víc si toho zjistíte o autorovi, tím lépe porozumíte knize, kterou napsal.

Například když o Jóbovi víme, že pracoval před svým velkým utrpením jako soudce, snadněji pochopíme jeho žal a zarputilou snahu dosáhnout ve svém případě Boží spravedlnosti:

Kéž je mi dopřáno žít jako za dávných měsíců, jako za dnů, kdy mě Bůh chránil, ... Když jsem vycházel branou k městu a své sedadlo si připravoval na náměstí, viděli mě mládenci a vytratili se, kmeti vstali a zůstali stát. ... Vždyť ucho, které mi naslouchalo, nazývalo mě šťastným, oko, které mě vidělo, svědčilo pro mě. Vždyť jsem zachraňoval nuzného, když křičel o pomoc, i sirotka, který neměl pomocníka. Přicházelo na mne požehnání hynoucího, k jásetu jsem přiváděl srdce vdovy. Oblékal jsem si spravedlnost a ona si oblékala mne, právo mi bylo jako roucho a turban. Slepému jsem byl očima a chromému nohama. Chudým byl jsem otcem a prověřil jsem spor, který jsem neznal. I tesáky bídáka jsem vyrazil a kořist vytrhoval z jeho zubů. ^{Jb 29,2. 7-8. 11-17}

Když kniha vznikala, na jakém místě, komu byla určena. Než si například budete číst knihu Amos, bude určitě užitečné si zjistit, za jakých okolností prorok psal. Podle samotné knihy Ámos působil v době krále Jarobeáma (II.). Jeho vláda přinesla na jedné straně podporu pohanských kultů ze strany státu (2. Král 2,24), na druhé straně se Izraeli velmi válečně i materiálně dařilo (2. Král 2,25-28). Lépe pak porozumíme poznámce o slonovině v 3,15; 6,4, nebo obecně častým výrokům namířeným proti bohatství a s tím spojené vykořisťování (Am 2,8; 3,11; 6,1 ...).

V knize se také mimo jiné odčteme, že soud postihne hlavně svatyni v Bét-elu (Am 3,10-15; 4,4-5 (Bůh zde používá ironii); 7,14). O jaké svatyni je řeč? Když po smrti Šalomounově nastalo rozdělení království na Judsko a Izrael, začal se král severního království Jarobeám I. strachovat o to, zda se jeho lid, když bude přicházet do Judského Jeruzaléma slavit Hospodinovy slavnosti, od něj neodvrátí (1. Král 12,26-27). Proto nechal vybudovat dvě pohanské svatyně, jednu v Danu, a druhou v Bet-elu (1. Král 12,29), s tím, že tam budou jeho poddaní chodit a zapomenou na Jeruzalém. A právě u proroka Amose vidíme, že e v Bet-elu židé scházeli z celé země k uctívání pohanských božstev (Am 5,5.22-23).

Když budeme dobře znát historické okolnosti, lépe pak porozumíme celé knize i jejím důrazům. I Ellen Whiteová píše, že u čtení jejich výroků je potřeba pamatovat na okolnosti vzniku. **Ve svědectvích nezůstává nic nepovšimnuto, nic není odsunuto stranou, ale je třeba mít na zřeteli čas a místo.** ^{ISM 57}

Struktura. Abychom se lépe orientovali v knize, je dobré si najít v nějakém literárním úvodě do Starého nebo Nového zákona stručný obsah knihy. To si můžeme krásně ukázat na knize Abakuk. Tuto knihu teologové vesměs rozdělují nějak takto:

Nadpis (1,1)

1. Dialog I. (1,2-11)

a) Prorokova stížnost (1,2-4)

b) Boží odpověď (1,4-11)

2. Dialog II. (1,12-2,5)

a) Prorokova stížnost (1,12-17)

b) Boží odpověď (2,1-20)

4. Abakukova odpověď (3,1-19)

a) Modlitba (3,2)

b) Zjevení Božího Bojovníka (3,3-15)

c) Prorok žijící vírou (3,16-19)



Slova Ámose, který byl z chovatelů ovcí v Tekóji. ^{Am 1,1}

Já jsem nebyl prorok ani prorocký žák, ale byl jsem chovatel dobytka a pěstitel fíkovníků sykomor. ^{Am 7,14}

Vidíme, že celou knihu tvoří jakýsi dialog mezi prorokem a Bohem, který začíná na začátku knihy a končí Abakukovým žalmem. Zkuste si otevřít knihu tohoto proroka a podívat se, o co v celém rozhovoru vlastně jde. Nejprve si přečtete Abk 1,2-4. Co je hlavní myšlenkou prorokových slov? Přemýšlejte nad tím a teprve potom pokračujte ve čtení této knihy.

Nepochybně se mu nelíbí všeobecná nespravedlnost, která panuje v celém Božím národě. A jak mu na to Bůh odpovídá? Abakuk dostává poněkud prapodivnou odpověď v 1,4-11. Jak mu na to Bůh odpovídá? Opět zkuste sami popřemýšlet.

Bůh odpověděl na prorokovu stížnost tak, že pošle Babylónský národ, který ztrestá v Božím lidu nespravedlnost, na kterou si tolik stěžoval. Jak na to prorok reaguje? Opět přemýšlejte, a pak až čtete dál.

Abakuk rozhodně není nadšený. Zkuste si to představit: modlíte se k Bohu, že mezi křesťany vládne bezbožnost, a on vám odpoví, že ty hříchy ztrestá skrze řekněme Islámský stát. V prorokově době vnímali pohanské kruté Kaldejce, kteří kde přišli, tam to vyrabovali, velmi podobně jako my dnes IS. Také by se nám to nelíbilo, jako prorokovi: v 2,12-17 slyšíme jeho námitku, že přece Bůh nemůže trestat nevěrnost ještě větší nevěrností. A Bůh na to opět odpovídá, přečtete si tentokrát Abk 2,6-20 a přemýšlejte.

Bůh v podstatě říká, že i Babylóňané neuniknou svému trestu. Všimněte si zvláště dvou veršů, které se nám do této části knihy jakoby nehodí (zdánlivě nejsou v souladu s celkovou myšlenkou odpovědi):
Neboť země bude naplněna poznáním Hospodinovy slávy, tak jako voda pokrývá moře.^{Abk 2,14}
Ale Hospodin je ve svém svatém chrámu. Zmlkni před ním celá země!^{Abk 2,20}

Proč právě v Boží odpovědi, kterou bychom shrnuli jako „výpověď o soudu nad Babylónem“, máme tyto dva verše? Jak souvisí s hlavní myšlenkou? Nepochybně tak, že právě v Božích soudech lidé uvidí naplnění Boží moci a uvědomí si, že Hospodin nad tím vším stojí a má to ve svých rukou. Zničení Božího (byť nevěrného) národa neznámá, že by se něco Bohu vymklo z rukou, ba naopak, židé mají vidět v příchodech Babylóňanů svrchovanou vůli Boží.

Jak na to všechno Bůh reaguje? Přečtěte si Abk 3,1-15 a popřemýšlejte. Prorok zde uvádí příchod Hospodina (Abk 3,3 navazuje na naše předchozí dva verše Abk 2,14.20), který přichází, aby soudil všemi národy (Abk 3,6). Podle principů **Nadčasovost Písma** a **Vícenásobné naplnění prorockví**, a také narážek na soud nad celou zemí (Abk 3,3. 6. 9. 12) pozorujeme v tomto posledním oddíle popis příchodu Ježíše Krista. Jeho nádhra přikryla nebesa, jeho chvála naplnila zemi. Jeho zář je jako svítání..." (Abk 3,3.4) Když se živý oblak přiblíží, všichni lidé uvidí Pána života. Jeho svatou hlavu nebude trýznit trnová koruna, jeho čelo bude zdobit diadém slávy.^{GC 641} Náš Vykupitel navždy ponese stopy po svém ukřižování. Na jeho raněné hlavě, v jeho boku, na jeho rukou a nohou zůstanou jediné stopy krutého díla, které působí hřích. Prorok popsal Krista v jeho slávě takto: „Rohy po bocích svých měl, a tu skryta byla síla jeho.“ (Abk 3,4 BK)^{GC 674}

A tak můžeme hlouběji pochopit ta známá Abakukova slova v 3,16-19. Nejsou pronesena jen tak, ale jako reakce na to, co mu Bůh zjevil. Abakuk si uvědomil, že babylóňané přitáhnou, zemi vyplení a skutečně pak nebudou mít co jíst, není to jen pouze básnická metafora, ono se mu to pravděpodobně skutečně stane. Ale i přesto vidí nad celými dějinami Boha, který nejenom vede na zemi všechny soudy, ale jednou přijde ve své slávě, aby nastolil spravedlivý soud nad národy.

Tady vidíme, jak nám literární struktura pomáhá lépe porozumět jednotlivým Biblickým veršům, které jsou zasazeny v určitém kontextu. Proto doporučuji studovat v Bibli jednotlivé knihy, orientovat se dle struktury dané knihy a pozorovat hlavní myšlenku.

PODTÉMA: CHIASTICKÁ STRUKTURA

Někdy můžeme v Biblické knize (nebo v části knihy) pozorovat tzv. *chiastickou strukturu*. O co jde? To znamená, že první téma (A) knihy se objevuje na konci knihy (A'), druhé téma (B) má zase mnoho společného s předposledním tématem (B'), třetí téma (C) má zase společnou myšlenku s tématem, které je před předposledním (C') atd. Tak vzniká literární pyramida, jež může (ale nemusí) mít uprostřed všech témat i jedno speciální téma, které řadíme *na vrchol*. *Vrchol* takové textové „pyramidy“ je tou nejdůležitější zprávou, nejdůležitějším poselstvím. Chiastickou strukturu můžeme vidět například v knize Ezechiel:

(A) Soud nad Izraelem (1-23)

(B) Jeruzalém obležen (24)

(C) Soud nad pohanskými národy (25-28,10)

(D) Soud nad padlým cherubem (28,11-19)

(C') Soud nad pohanskými národy (29-32)

(B') Jeruzalém dobyt (33)

(A') Obnova Izraele (34-48)

Jindy se chiastická struktura týká třeba jen jedné kapitoly, nebo několika veršů:

Mt 6,24

- (A) Nikdo nemůže být otrokem dvou pánů;
- (B) **buď bude totiž jednoho nenávidět**
- (C) **a druhého milovat,**
- (C') **nebo se k jednomu upne**
- (B') **a druhým pohrdne.**
- (A') Nemůžete sloužit Bohu i mamonu.

V knížkách i na internetu se dá „sehnat“ mnoho poznatků o tom, kde v Bibli se nachází chiastické struktury, jak si jich čtenáři všimli. Nejčastěji se v Písmě objevují Kristovi výroky v jednoduché struktuře A, B, A', B'.

LITERÁRNÍ KONTEXT URČITÉHO VERŠE

BEZPROSTŘEDNÍ KONTEXT

Uvedeme si příklad, na kterém si ukážeme, jak se vyplatí nevytrhávat verše z kontextu:

Amen, pravím vám, cokoli svážete na zemi, bude již svázáno v nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude již rozvázáno v nebi. ^{Mt 18,18}

Někteří katolíci chápou tento text jako udělení zvláštních privilegií vůči své církvi. Co ale tento verš skutečně znamená?

V prvé řadě ale musíme brát v potaz celou Bibli, což v podstatě znamená přijmout principy *Sola Scriptura*, *Tota scriptura* a *Analogia skriptura*. Podle těchto metod (zvláště studium *Sola Scirptura: zdroj poznání: církevní tradice*) tento verš nemůžeme chápat tak, že by dal jakékoliv organizaci pravomoc vést církev a rozhodovat v ní tak, že by to nebylo v souladu s Písmem svatým. Podle jiných Biblických textů může udělit odpuštění a milost pouze Kristus (Sk 4,12). Pokud ale z celé Bible víme, že nikdo nemá moc měnit Boží nařízení, odpouštět, ani mít božskou autoritu, jak tedy chápat tento verš správně?

Vždycky si musíme zjistit, co danému textu předchází a co následuje, jinak můžeme Bibli nesprávně pochopit. Pojdme se podívat, co našemu výroku předchází: Jestliže tvůj bratr proti tobě zhřeší, jdi a pokárej ho mezi čtyřma očima. Poslechne-li tě, získal jsi svého bratra. Jestliže by však neposlechl, vezmi s sebou ještě jednoho nebo dva, aby ústy dvou nebo tří svědků byl potvrzen každý výrok. Jestliže by je neposlechl, pověz to shromáždění, a jestliže by neposlechl ani shromáždění, ať je ti jako pohan a celník. ^{Mt 18, 15-17} Text vypovídá něco o tom, jak by křesťané měli mezi sebou řešit problémy, toto téma se úzce dotýká církevního společenství. Jak vidíme, náš text je zasazen v kontextu pouček o mezilidských vztazích.

Pojdme se ale ještě podívat do širšího kontextu: Dávejte si pozor, abyste nepohrdli ani jedním z těchto maličkých. Neboť vám pravím, že jejich andělé v nebesích stále hledí na tvář mého Otce, který je v nebesích. Vždyť Syn člověka přišel zachránit, co zahynulo. Co myslíte? Kdyby nějaký člověk měl sto ovcí a jedna z nich by zabloudila, nenechá těch devadesát devět na horách a nevydá se hledat tu, která bloudí? A stane-li se, že ji nalezne, amen, pravím vám, že se z ní raduje víc než z těch devadesáti devíti, které nezabloudily. Právě tak není vůle vašeho Otce, který je v nebesích, aby zahynul jediný z těchto maličkých. ^{Mt 18, 10-14}

Podobenství o ovci nám má ukázat, jak je důležité nikoho neopomíjet a nepohrdat ani jedním „maličkým“ křesťanem. Opět vidíme téma mezilidských vztahů. Zkusme jít úplně na začátek kapitoly. Zjistíme, že i tento text nám má co říci o mezilidských vztazích: V tu hodinu přistoupili učedníci k Ježíšovi a říkali: „Kdo je tedy v království Nebes největší?“ Ježíš přivolal dítě, postavil je doprostřed nich a řekl: „Amen, pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako děti, jistě nevejdete do království Nebes. Kdo se tedy pokoří jako toto dítě, ten bude největší v království Nebes. A kdo přijme jedno takové dítě na základě mého jména, mne přijímá. Kdo by však svedl k hříchu jednoho z těchto maličkových, kteří věří ve mne, pro toho by bylo lépe, aby mu na krk pověsili velký mlýnský kámen a potopili ho do mořské hlubiny. Běda světu pro svody! Svody sice musí přijít, avšak běda tomu člověku, skrze kterého svod přichází!“ ^{Mt 18, 1-7}

Zde vidíme příběh, na který je pak navázáno texty, kterými jsme se právě zabývali. Celá Ježíšova řeč se točí kolem tohoto příběhu a proto je nezbytně nutné, abychom tento příběh pořádně prostudovali. Když důkladně prozkoumáme příběh, lépe porozumíme výroku, který je reakcí na onen příběh. Když tedy budeme číst celou 18. kapitolu od začátku až na konec, zjistíme, že je to soubor výroků a příběhů, které se týkají mezilidských vztahů v Božím království.

A tak docházíme k závěru, že větou Amen, pravím vám, cokoli svážete na zemi, bude již svázáno v nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude již rozvázáno v nebi. ^{Mt 18,18} nám podle našich poznatků literárního kontextu chce Ježíš říci, že to, co uděláme zde na zemi (hlavně v oblasti mezilidských vztahů), bude mít širší dopad na věčnosti. Cokoliv tady jako lidé zamotáme (co se mezi námi zašmodrchá), to se pak projeví na věčnosti. Když se tedy například s někým pohádáme nebo budeme působit roztržky, je možné, že tím odradíme od víry v Boha mnoho lidí, kteří by se jinak mohli dostat do Božího království, proto je nezbytně nutné věnovat mezilidským vztahům zvláštní pozornost.

Chtěl bych ještě uvést několik rad, které vyplývají z našeho příkladu:

1. Nehledme na nadpisy, verše a kapitoly v Bibli

V EP Bible je tato pasáž rozkouskovaná na 7 nadpisů, naproti v ČSP najdeme pouze dva nadpisy. Obě varianty mají svou výhodu: EP je přehlednější, rychleji se v něm hledají výroky, SP nás zase vede k tomu, abychom uvažovali v kontextu. Jako studenti Bible bychom neměli hledět na nadpisy (jak jsme si ukázali na našem příkladě), ani na kapitoly; obě věci jsou přidány překladateli do Bible až dávno po sepsání Písma.

2. Uvažujte v kontextu jednotlivých událostí a výroků

Studovaný text je zasažen uprostřed Ježíšovi řeči, která je reakcí na určitou událost; je nezbytné si nejen uvědomit tato fakta, ale také podle nich později vykládat. Náš výrok o svazování na nebi a na zemi je tedy zasažen v kontextu, kde nechybí příběh (v. 1-5), přirovnání (6-11), podobenství (12-14) a další literární styly. Je tedy potřeba uvažovat nejen v kontextu verše k danému literárnímu stylu (nebo úseku), náš kontext často musí jít ještě dál.

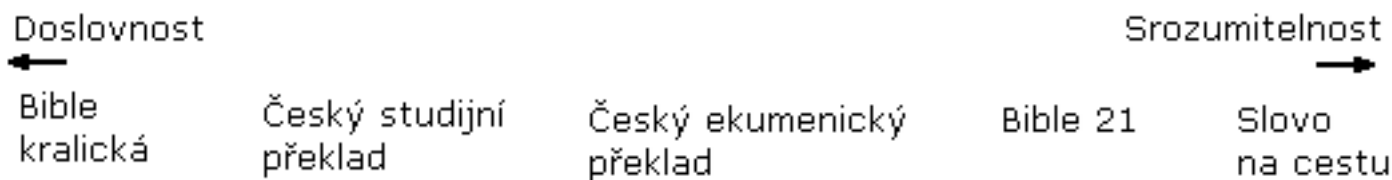
3. Soustředte se na hlavní myšlenku

Je důležité, abychom si stanovili hlavní myšlenku textu, který studujeme. Pokud to neuděláme, potom je velké nebezpečí, že nám uniknou dost podstatné věci. Jak jsme si již řekli, výrok o svazování na nebi znamená, že to, co uděláme zde, na zemi, bude mít věčný dopad v nebi. K tomuto výkladu nás může dovést pouze literární kontext a správné určení hlavní myšlenky kontextu. Vždycky tedy při čtení pozorujme, jaká je hlavní myšlenka knihy, kapitoly a bezprostředního kontextu, jak spolu jednotlivé Biblické pasáže, které jsou u sebe, souvisí. Pak jim i lépe porozumíme.

PODTÉMA: PŘEKLADY BIBLE

S touto problematikou souvisí také dobrý překlad z řečtiny do češtiny. Platí totiž pravidlo, že každý Biblický překlad je zároveň výkladem. Když tedy studujeme určitou pasáž, je dobré se podívat do více překladů Bible. Překladaelé Biblí musí totiž řešit otázku, jak moc text přeložit doslovně (s tím se obvykle pojí přijetí staro-řeckého slohu a výrazů, což vede k horšímu porozumění a obtížnějšímu čtení), a na druhou stranu kolik prostoru dát svému výkladu, díky kterému je text více srozumitelný a čtivý.

Naše překlady Biblí jsou na tom přibližně takto:



Pokud si tedy chceme přečíst celý text a zjistit jeho hlavní pointu, je dobré si vzít překlad Slovo na cestu, pokud chceme nejpřesnější znění původního jazyka, měli bychom sáhnout po Bibli kralické, nebo Českém studijním překladu.

Co se týče překladu slova na cestu, jedná spíše o výklad, než o překlad. To nám dává při studiu Božího slova ještě jeden zvláštní prvek: můžeme se totiž do tohoto překladu podívat na určité složité texty Bible a zjistit tak, jak je možné tyto texty vyložit. Také pokud chceme pochopit určitou knihu, je dobré si ji najednou celou přečíst v překladu Slovo na cestu, pak lépe porozumíme její hlavní myšlence.

Pro on-line překlady doporučuji stránku www.obohu.cz/bible

Rukopisy Bible.

Existují celkem tři významné rukopisy:

Textus receptus – Tento rukopis a další z něj přepsané se dostali pod palbu kritiky až v 19. a 20. století při srovnávání s výše uvedenými, staršími rukopisy. Není sice nejstarší, na druhou stranu se jedná se o nejrozšířenější rukopis (19 z 20 rukopisů následují tradici textu receptu). Hrál také velkou roli ve středověku, protože „nahrává“ protestantismu. Zajímavé je, že obsahuje nejvíce textu (téměř každý verš v EP „pod čarou“).

Až do nedávné doby to byl suverénně nejpoužívanější rukopis (z něj vychází Bible krále Jakuba, Kralická Bible, Roháčkův překlad, atd.). V poslední době se ale objevily ještě dva další rukopisy:

Sinajský kodex – pochází ze 4. Století. Byl nalezen až v 19. století v klášteře sv. Kateřiny v odpadkovém koši. Obsahuje větší část řeckého SZ a NZ bez několika oddílů a mnoha veršů, očividně byl mnohokrát vymazávaný a přepisovaný. Ke kánonu NZ je u tohoto kodexu připojen kromě tradičních knih také List Barnabášův a Hermův Pastýř.

Vatikánský kodex – pochází ze 4. století z Alexandrie, bašty zhelenizovaného křesťanství. Obsahuje okleštěnou verzi SZ (mnoho pasáží chybí) a text NZ, který končí Žid 9,14.

A tak máme v moderních Biblích i mnoho veršů pod čarou, ale také vynechané některé Biblické verše, které obsahoval pouze textus receptus, a výše zmíněné rukopisy je neobsahují. Proto velice doporučuji Český Studijní překlad, který obsahuje (stejně jako těžko srozumitelná Kralická Bible) všechny verše, byť některé v závorkách (ale jsou tam), a je vcelku přesný. Textus receptus se zdá nejvěrohodnější, protože nejenom že obsahuje všechny Biblické verše, ale také z něj citují nejstarší dokumenty významných církevních učenců, kteří přišli po apoštolech.

Kde se ale vzali další „upravené“ rukopisy? Kdo a kdy je vytvořil? Ellen Whiteová napsala zajímavou věc: Viděla jsem, že Bůh obzvlášť střežil Bibli. A přece v době, když existovalo jen několik jejích opisů, našli se vzdělaní mužové, kteří změnili některá její slova v domění, že ji tím udělají srozumitelnější. Ve skutečnosti to, co bylo srozumitelné, udělali nesrozumitelné, protože to přizpůsobili svým zakořeněným názorům, které byly ovlivněny tradicemi.“ EW 220

O koho se ale jedná? Walter Veith v jedné přednášce (Boj o Bibli: 19.-20. minuta) cituje zajímavý výrok, které patrně s výrokiem EGW souvisí: *Má se za to, že Origenes, textový kritik, opravoval četné rukopisy. Důkazy naopak ukazují, že je změnil, aby souhlasili s jeho vlastní lidskou filozofií mystických a alegorických myšlenek. ...Roku 331 po K. Konstantin přikázal, aby byla napsána „ekumenická Bible“ a Eusebiusovi, následovník Origena, byl zadán tento úkol. Eusebius odmítl božství Krista a tvrdil, že Kristus byl svořená bytost. Tento omyl byl nazýván Ariánskou herezí. (Les Garrett, 1982 Which Bible Can We Trust? Christian Centre Press, str. 16)*

VZDÁLENĚJŠÍ KONTEXT

Biblický kontext (biblické slovníky, EGW). Je dobré si zjistit všechny texty, které souvisí s námi studovanou pasáží. Ve starém zákoně se obvykle setkáváme s texty, které jsou později komentovány v novém zákoně. Hledat takové texty nám pomůže Biblická konkordance. Také v Bibliích (nebo na internetu: www.obohu.cz/bible) obvykle nalezneme pomůcky, které nám mohou napovědět, které texty můžeme dávat do spojitosti (např. u EP ve spodní části stránky, u ČSP na okrajích).

Zkusme si například přečíst příběh o tom, jak měl Abraham na Boží pokyn zabít svého syna Izáka. Možná se nám to zdá od Boha kruté a nesmyslné požadovat od člověka takovou slepou poslušnost. Když si ale o Abrahamovi a o tomto příběhu zjistíme co nejvíc informací z Bible, začne nám všechno dávat smysl: Vírou Abraham obětoval Izáka, když byl zkoušen; ten, který přijal ta zaslíbení, obětoval jediného syna, o kterém bylo řečeno: ‚Z Izáka bude povoláno tvé símě.‘ Usoudil, že Bůh je mocen křísit i z mrtvých. Proto ho dostal zpět jako předobraz. žid 11,17-19

Asi bychom také těžko chápali příběh o tom, jak Mojžíš zavraždil Egyptana (dle Ex 2,12). Proč to udělal, jaký k tomu měl důvod? Bible sama nám dává odpověď, která se nenachází v Exodu, ale až ve skutcích: A uviděl, jak se jednomu z nich děje křivda; zastal se ho a pomstil utiskovaného tím, že Egyptana zabil. Domníval se, že jeho bratři pochopí, že jim Bůh dává skrze jeho ruku vysvobození, ale oni to nepochopili. Sk 7, 24-25

A mohli bychom pokračovat. Měli bychom si ale dávat pozor na to, abychom různé příběhy nebo texty nespojovali s jinými texty, které s nimi nesouvisí. Někdy to tak lidé dělají, většinou nevědomě, když chtějí v určitých textech vidět souvislosti, než že by ty souvislosti tam opravdu byly. Měli bychom se tedy snažit spojovat pouze ty texty, u kterých je spojitost zaručená. K tomu nám mohou posloužit různé Biblické slovníky, konkordance, nebo odvolávky v samotných Bibliích.

Při studiu příběhů nám pomůže, když prostudujeme **explicitní** (vyjádřeno přímo v textu) a **implicitní** (není vyjádřeno v textu) stránku příběhů. Například v příběhu o ženě přistižené při cizoložství je explicitně vyjádřeno, že otázka, kterou dali farizeové Ježíšovi, ho měla pokoušet (J 8,5-6). Nebudeme-li ale brát v potaz implicitní stránku příběhu, dobře mu neporozumíme: ačkoliv se farizeové odvolávali na zákon, podle Lv 20,10 měli v případě cizoložství zemřít jak cizoložnice, tak cizoložník; v příběhu se přitom o cizoložníkovi nedočteme. Podle Dt 17,2-7 měli při vykonání soudu svědkové trestat jako první. Ježíšova odpověď, aby farizeové házeli jako první, by mohla být narážka na to, že to byli vlastně oni, kdo s ženou cizoložili, anebo že její chování nějakou dobu tolerovali a pak její případ použili jako prostředek k tomu, aby Ježíše obžalovali.

POKLÁDEJME SI OTÁZKY

Když budeme chtít lépe proniknout do nějakého Biblického textu, obvykle se musíme ptát jednoduchými otázkami. Uvedme si příklad:

A přinutili kolemjdoucího Šimona z Kyrény, otce Alexandra a Rufa, jdoucího z pole, aby vzal jeho kříž. Mk 15,21

Obvykle nám verše jako tento nic moc neřeknou. Když se ale budeme správně ptát, můžeme někdy zjistit velmi zajímavé informace. V textu je napsáno, že šel z pole. Pole v řečtině agros znamená ale také kraj nebo místo - farmu nebo dvorec. Nemůžeme s jistotou říci, jestli šel Šimon z pole nebo ze svého kraje - z Kyrenaiky, dnešní Libye.

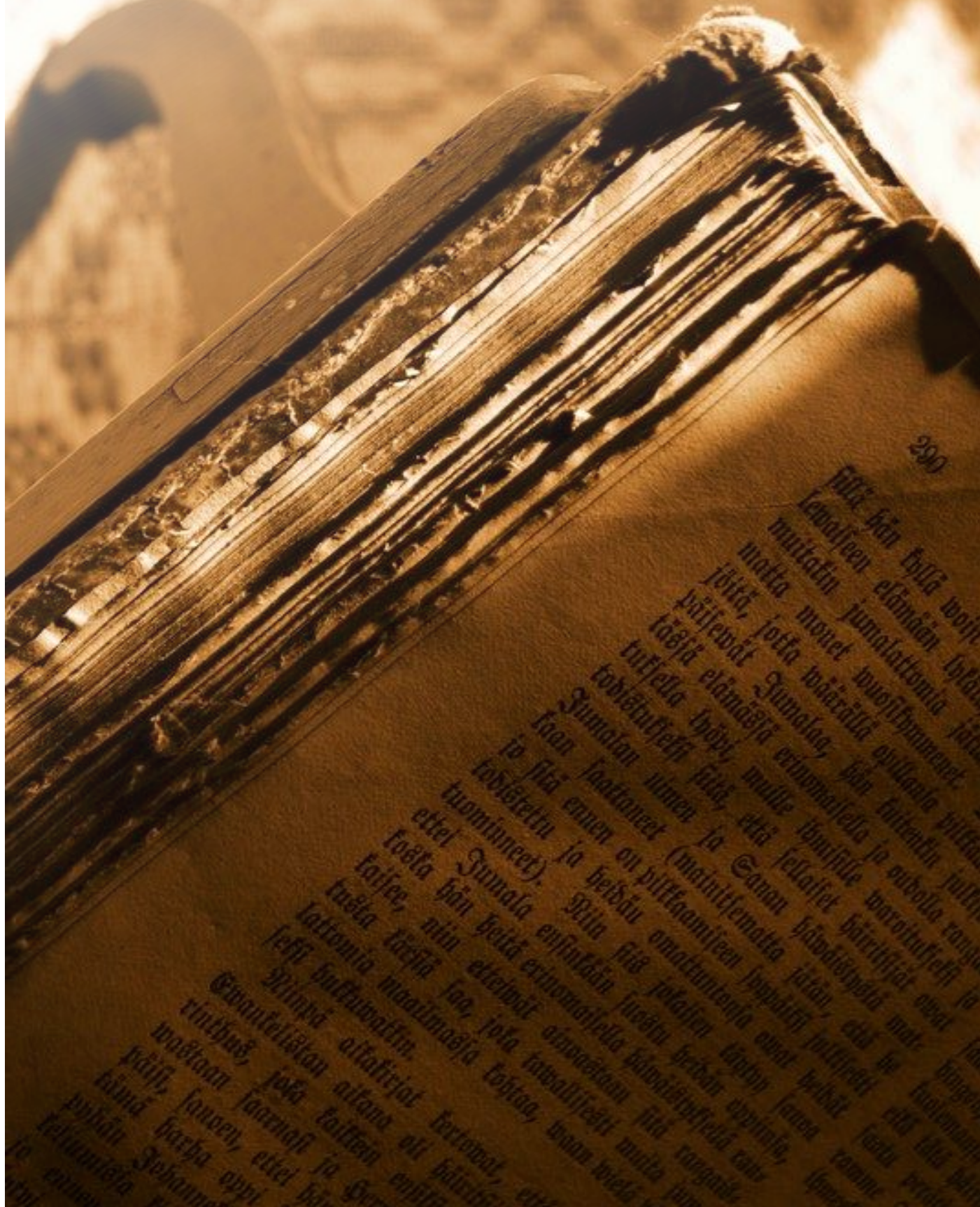
Pojďme se podívat na text blíže. KDY a za jakých okolností byl Šimon vybrán, aby nesl Kristův kříž? Byly zrovna velikonoční svátky. Víme, že o židovských svátcích byla práce podle tóry zakázána, podle židovských tradic bylo také nepřipustné tahat ve svátcích jakékoliv břemeno. V tak vypjaté situaci, jako ukřižování Ježíše, kde ve vzduchu visela vzpoura, bylo velmi riskantní nutit žida nést takové břemeno, jako byl kříž. PROČ si římský voják vybral právě Šimona z Kyrény? Pravděpodobně proto, že lidé z Kyrény měli tmavou pleť a tím pádem musel Šimon v davu vypadat hned na první pohled jako „nežid“. Jak vidíme, i tak kratičký text, jako je Mk 15,21, nám může (když se budeme správně ptát) leccos zajímavého odhalit.

Můžeme si vypomoci i znalostí dobového pozadí: podle křesťanské tradice tento text souvisí s Ř 16,13: *Pozdravte Rufa, vyvoleného v Pánu, a jeho matku, která je i mou matkou.*, který prý popisuje stejného Rufa, jako v Mk 15,21. Onen Rufus byl v křesťanských kruzích prvního století známý duchovní vůdce, proto byla zmínka o Šimonovi, jeho synu, zcela na místě.

A to se stačí jen ptát: KDO vystupuje v příběhu? KDY po něm chtějí, aby nesl kříž? PROČ to po něm chtějí? Pomocí jednoduchých otázek se nám může jakýkoliv Biblický text pěkně „otevřít“.

ČÁST 4:

PŘÍKLAD VÝKLADU



PŘÍKLAD VÝKLADU

A když od zástupu vešel do domu, ptali se ho jeho učedníci na to podobství. Řekl jim: „I vy jste tak nechápaví? Nerozumíte, že vše, co zvnějšku vchází do člověka, ho nemůže znečistit, protože nevchází do jeho srdce, ale do břicha a vychází do záchodu?“ Tak prohlásil za čisté všechny pokrmy ^{Mk 7, 17-19}

Můžete si nyní vzít kousek papíru a napsat na něj, co si myslíte, že tento text znamená a jak bychom ho mohli aplikovat do dnešní doby. Papírek potom odložte stranou, na konci našeho studia se do něj můžete podívat a zjistit, zda jste došli ke stejnému závěru, jako důkladném studiu.

1. Literární styl

Evangelia jsou životopisy, které se snaží poukázat na to, jak Ježíš žil a na jeho učení. V tomto případě zde máme výrok Ježíše Krista, ztělesněné Pravdy. A pozor! Už nyní vidíme, že výklad nebude tak jednoduchý: vždyť Kristus používá podobenství (přirovnání), o tom ale až ozději.

2. Literární kontext

Po důkladném prozkoumání zjistíme, že zmíněný text je reakcí na určitou událost, která je popsána na začátku kapitoly. Abychom tedy dobře porozuměli tomuto výroku, je proto potřeba prostudovat celý příběh, tedy Mk 7, 1-23. V celém kontextu se tedy řeší otázka neomytých rukou, na kterou Ježíš reaguje právě Mt 7, 17-19.

3. Rozebrat text

a) Literární kontext

Náš příběh se nachází jak v Markově (Mk 7), tak v Matoušově evangeliu (Mt 15). Při studiu tedy budeme používat oba dva texty.

Používání obou zdrojů nám může v lecčems pomoci. Někdo by například mohl tvrdit, že naše pasáž (Mt 7, 17-19) s problémem neomytých rukou, které jsou popsány na začátku kapitoly, vůbec nesouvisí. Když se ale podíváme do Matoušova evangelia, zjistíme, že spolu neomyté ruce a náš výrok musí souviset: Petr mu na to řekl: „Vylož nám toto podobenství!“ Ježíš řekl: „I vy jste ještě nechápaví? Nerozumíte, že všechno, co vchází do úst, jde do břicha a vypouští se do záchodu? Co však z úst vychází, vystupuje ze srdce, a to znečišťuje člověka. Neboť ze srdce vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, lživá svědectví, urážky. **To jsou věci, které člověka znečišťují; ale jíst neomytýma rukama člověka neznečišťuje.**

Mt 15, 15-20

Pojďme dál. Když porovnáme náš text s různými překlady Bible, zjistíme, že text, který studujeme (Mt 7, 17-19), je u některých jiných překladů podstatně rozdílný:

... protože nevchází do jeho srdce, ale do břicha a vychází do záchodu?“ Tak prohlásil za čisté všechny pokrmy. ^{Mk 7, 19 ČSP}

Nebo nevchází v srdce jeho, ale v břicho, a potom ven vychází, čistěci všeliké pokrmy. ^{Mk 7, 19 BK}

Když zjistíme takovou zásadní neshodu, je potřeba se nějakým způsobem dopátrat, co je napsáno v původním řeckém textu. Nejlepší je zeptat se kazatele nebo někoho, kdo rozumí Biblické řečtině, aby nám text přeložil. Co se týče naší pasáže: v původním textu je výše zmíněný výrok jednou větou. Slova tak prohlásil za čisté všechny pokrmy jsou přeloženy z řeckých slov: *katharidzón pánta ta brómata*

katharidzón – od slovesa *katharidzó* (= očišťující). Existují tři varianty překladu podle nalezených rukopisů:

1. *katharidzón*= očišťuje, očišťující
2. *kataridzei* = očistí, bude očišťovat
3. *kataridzetai* = očišťuje se, je očišťováno

pánta = všechny

ta brómata = ty pokrmy

A tak jsme o Mk 7, 17-19 zjistili, že kralický překlad je nejpřesnější, jedná se skutečně o doslovný (byť kostrbatý) překlad. Překladatelé ČSP a EB si text upravili takto:

1. Rozdělili souvětí na dvě věty
2. Přidali slovo tak
3. Sloveso *katharidzón* (=očišťovat) rozdělili na tři slova: prohlásit za čisté

b) Historický kontext

Asi těžko bychom porozuměli našemu příběhu, pokud bychom nevěděli, co to znamená korbán, a jak farizeové vnímali nečistotou rukou:

Korbán je židovský zvyk, podle kterého mohl syn nad svými rodiči tzv. vyřknout korbán, což znamenalo, že po jejich smrti dává svůj podíl na jejich majetku židovské církvi. Tím v podstatě naplnil příkázání o úctě k rodičům a po celý svůj život už k nim nemusel mít úctu. Kněží učili lid, že obětovat svůj majetek chrámu je světlejší povinnost, než podporovat rodiče a že je svatokrádeží dát otci nebo matce byť i část toho, co bylo věnováno chrámu, i kdyby byli sebe-potřebnější. Nezdárné dítě mohlo jen vyslovit slovo „korban“ nad svým majetkem, a tím ho zasvětilo Bohu; mohlo jej používat pro sebe po celý svůj život a po jeho smrti pak připadlo chrámu. Dítě tak mohlo po celý život i před smrtí urážet a okrádat své rodiče pod záminkou, že obdařuje Boha. ^{DA 396-397}

Obřadní nečistota. Farizeové považovali neomyté ruce za nečisté. Pokud se nečistá věc něčeho dotkne, to, čeho se dotkne, se stane nečistým. Tak to farizeové vnímali. Jak přišli k těmto názorům? Farizeové byli známi tím, že sami sebe (Izraelský národ) považovali za kněžstvo, které si Hospodin vyvolil na Sinaji (Ex 19,6). Převzali proto některé praktiky a rituály, které se vázaly na svatyni. Mezi charakteristické rituály farizeů patřilo mnoho očišťujících úkonů, včetně umývání rukou.

c) Pokládejme si otázky

CO se tedy stalo, v čem byl problém? Farizeové vyčítali Ježíši: Proč tvoji učedníci přestupují tradici starších? Vždyť si neomyývají své ruce, když jedí chléb. ^{Mk 7, 1-2}

JAK na to Ježíš odpověděl? Proč i vy přestupujete Boží příkaz kvůli své tradici? Vždyť Bůh řekl: ‚Cti otce a matku‘ a ‚kdo zlořečí otci nebo matce, ať zemře.‘ Vy však říkáte: Kdo by řekl otci nebo matce: ‚To z mého majetku, co by ti mohlo pomoci, je dar určený Bohu, ten již není povinen uctít svého otce nebo svou matku. Zrušili jste Boží slovo pro svou tradici. Pokrytci! Dobře o vás prorokoval Izaiáš, když říkal: ‚Tento lid mne ctí rty, ale jejich srdce je ode mne velmi daleko. Marně mne však uctívají, vyučující nauky, jež jsou jen lidskými příkazy.‘ ^{Mt 15, 3-6}

PROČ na to odpověděl zrovna takto? Ježíš se nepokoušel hájit sebe nebo své učedníky. Nechal bez povšimnutí obvinění, jež bylo proti němu vzneseno, ALE JAL SE ODHALOVAT DUCHA, KTERÝ PODNĚCOVAL TYTO ZASTÁNCE OBŘADŮ, JEŽ VYMYSLEL ČLOVĚK.

^{DA 396-397} Zdá se, že svou odpovědí Ježíš vlastně řekl: „Pokud moji učedníci porušují tradice otců, které stojí pouze na lidské moudrosti, a hlavně - které jsou někdy v rozporu s Božím zákonem - potom mi to vůbec nevadí“. Svou odpovědí zkrátka odhalil ducha židovských tradic a osobně jsem přesvědčen, že si příště farizeové dvakrát rozmysleli, než jej nebo jeho učedníky znovu nařkli z porušování tradic otců.

CO se stalo pak? Zavolal k sobě zástup a řekl: „Slyšte a rozumějte. Člověka neznečišťuje to, co vchází do úst, nýbrž člověka znečišťuje to, co z úst vychází.“ ^{Mk 7, 10-11}

PROČ tu Ježíš mluví o znečištěném člověku, když se tu řeší znečištěné ruce? Opět si musíme vypomoci historickým kontextem. Podle židovských tradic totiž existovali tři druhy jídla: čisté, nečisté a poskvrněné. Čisté i nečisté bylo jasně definováno zákonem, teorie po poskvrněném jídle ale vychází z rabínských tradic a SZ, podle kterých když nějaké nečisté jídlo dostalo do kontaktu s něčím v okolí, stalo se to „něco“ poskvrněným (a lidé se k tomu chovali tak, jakoby to bylo nečisté; viz Lv 11,31).

Když tedy učedníci jedli s nečistýma rukama, a jimi se dotýkali čistého jídla (jako židé určitě jedli jen čisté jídlo), stalo se ono jídlo poskvrněným. A když člověk toto jídlo snědl, stal se také (rituálně) poskvrněným, tedy znečištěným.

Pokud je to ale pravda, znamená to, že když z nás vychází například zlé myšlenky, lži atd. (podle Mt 15, 18-20), tak nás to RITUÁLNĚ znečišťuje? To jsou pokrmy, které sníme, očišťovány od rituálního znečištění podle rabínských tradic naším trávicím traktem? Jak to tedy je? Odpovězme si Bibli: Petr mu na to řekl: „Vylož nám toto **podobenství!**“ Ježíš řekl: „I vy jste ještě nechápaví? Nerozumíte, že všechno, co vchází do úst, jde do břicha a vypouští se do záchodu? Co však z úst vychází, vystupuje ze srdce, a to znečišťuje člověka. Neboť ze srdce vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, lživá svědectví, urážky. To jsou věci, které člověka znečišťují; ale jíst neomytýma rukama člověka neznečišťuje.“ ^{Mt 15, 15-20}

Všimněte si podtrženého slova. Podle Bible je Ježíšův výrok z Mk 7, 10-11 vlastně podobenstvím, jakousi metaforou (řecké slovo *parabolé* – tímto slovem se označovali řečnické obraty v oblasti hádanek, příměrů, atd.), u Marka dokonce Ježíš vyzývá k zamyšlení slovy **Má-li kdo uši k slyšení, ať poslouchá.** ^{Mk 7, 16}. Ježíš zkrátka přirovnal znečištění člověka podle rabínských tradic ke znečištění člověka hříchem, akorát s tím rozdílem, že u rituálního znečištění se něco musí dostat do nás, u hříchu je to naopak, totiž že něco se dostává z nás.

Kdybychom žili v tehdejší době, určitě bychom lépe věděli, co to znamená být rituálně znečištěný, jak probíhala očista od této nečistoty a možná bychom si i všimli, s jakou horlivostí lidé dělají všechno proto, aby se náhodou neznečišťovali. Pak bychom i lépe pochopili toto přirovnání rituální nečistoty k hříchu.

Doplňující otázky:

Můžeme tedy tento text považovat za Ježíšovo dovolení jíst nečisté maso? Ježíšův rozhovor probíhal s židy. Když Ježíš mluvil v tomto příběhu s židy o pokrmech, nikdo si to nemohl vykládat tak, jako je tomu dnes, pro žida znamenaly pokrmy jídlo, do kterého nebylo započítáno nečisté maso.

Zakazuje Ježíš, abychom si před jídlem myli ruce? Ne, Ježíš zde v celém kontextu řeší umývání rukou v kontextu rabínských tradic.

Aplikace

Až nyní můžeme vytvořit aplikaci a správný výklad. Do této chvíle jsme studovali text z doby Bible, nyní se dostáváme do 21. století, k nám samotným, a můžeme se zamyslet, co nám chce Ježíš tímto výrokem říct dnes.

Lidská tradice obecně není špatná věc. Mnoho židovských tradic je krásných a není na nich nic špatného (např. židovské zahájení soboty, svatební obřady, atd.), některé z nich se dostali i do našeho společenství. Například stejně jako židé se celý pátek připravujeme na sobotu. Nutit ale někoho dodržovat lidskou tradici, byť by byla sebekrásnější, nebo vyčíst někomu, že se nedrží místních náboženských zvyků, není dobré; mějme na paměti, že tradice stojí na lidské moudrosti, ne na Božím slově (viz **Sola scriptura: Zdroj poznání: církevní tradice**).

Tradice také za žádných okolností nesmí jít proti zákonu, proti tomu, co Bůh řekl prostřednictvím Bible. Žel, když se v některých církvích zeptáte na nějakou spornou doktrínu, mohou jako farizeové odpovědět: „Vždyť je to tradice, která vznikla na základě moudrých lidí v minulosti“. To ale není podle Bible správný postoj.

Aplikací je samozřejmě více, zkuste se sami zamyslet a napsat je na papír. Potom ten papír srovnajte s tím, co jste psali na papírek na začátku. Je na obou papírech napsané v podstatě to samé, nebo jsme po důkladném studiu a exegezi přišli na něco jiného?

PODTÉMA: ŠPATNÝ VÝKLAD APOŠTOLŮ?

Někteří poukazují na to, že apoštolové někdy vytrhávali Biblické verše z původního kontextu a pak jim dali význam takový, jak se jim to „hodilo“. Pojdme se na tuto problematiku podívat blíže a ukázat si to na několika příkladech.

Například v Izaiášovi čteme: Proto vám Panovník dá znamení sám: Hle, dívka otěhotní, porodí syna a dá mu jméno Immanuel. Bude jíst máslo a med, aby uměl zavrhnout zlé a zvolit dobré. Protože dříve než ten chlapec bude umět zavrhnout zlé a zvolit dobré, země, jejíchž dvou králů se děsíš, bude opuštěna. ^{Iz 7,14-16} V době Judského krále Achaze na jeho království vytáhlo spojenecké vojsko Aramejců a židů ze severního Izraele. Bůh ale slíbil Achazovi, že se mu podaří své království ubránit, a že si má vyžádat od Něj znamení toho, že se tak skutečně stane. Král ale znamení odmítne, ale Bůh prohlásí, že tedy On sám mu dá znamení v podobě dítěte, které se narodí, a dříve, než vyroste, spojenecká vojska odtáhnou pryč.

Tyto verše dává apoštol Matouš do souvislosti s příběhem narození Krista: Když to rozvážil, hle, Pánův anděl se mu ukázal ve snu a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou ženu; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha Svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš, neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ To všechno se událo, aby se naplnilo, co bylo řečeno od Pána skrze proroka: „Hle, ta panna otěhotní a porodí syna a dají mu jméno Immanuel“, což v překladu znamená: „Bůh s námi.“ ^{Mt 1,20-23}

Na první pohled se zdá, že mezi oběma příběhy není žádná souvislost. Když se ale nad tím zamyslíme, můžeme vidět hned dvě hluboké myšlenky: v první řadě to pravda skutečně je, protože ono zaslíbené dítě z Iz 7,14-16 se narodilo až stovky let po Achazově smrti, a skutečně v době narození Krista už Aramejský král nesužoval Izrael (vlastně Aramejský národ už prakticky neexistoval).

Pak ale můžeme hledat i další souvislosti. V obou případech totiž dává Hospodin znamení Izraeli, které se týká narození Krista a vysvobození svého lidu. Jak Achaz, tak i Josef se snaží zprvu vyřešit věci po svém a odmítají znamení dítěte od Boha (Iz 7,13 (Achaz; Mt 1,19 (Josef chce Marii propustit), ale Bůh si trvá na svém. Dítě se zkrátka z Boží vůle narodí a bude znamením vítězství nad nepřáteli.

Jiný příklad: u proroka Jeremiáše čteme proroctví o tom, že se jednou Izraelský národ navrátí z Babylónského zajetí a znovu přijde na Boží lid záchrana (Jer 31,1-14). Pak následuje tento výrok: Toto praví Hospodin: Slyš! V Rámě je slyšet bédování a hořký pláč. Ráchel oplakává své syny. Nechce se dát potěšit kvůli svým synům, protože už nejsou. Toto praví Hospodin: Zdrž svůj hlas od pláče a své oči od slz, protože je mzda za tvou práci, je Hospodinův výrok: Navrátí se z nepřátelské země. Je naděje pro tvoji budoucnost, je Hospodinův výrok; synové se navrátí zpět na své území. ^{Jer 31,15-17} Izraelci nakonec v Babylonském zajetí budou činit pokání (Jer 13,18-19) a Bůh se nad nimi slituje a znovu je shromáždí a vysvobodí z otroctví. Matouš ale cituje Jer 31,15-17 ve spojitosti s Herodovým vražděním malých dětí při Kristově narození: Když Herodes uviděl, že ho mágové oklamali, velice se rozlítil a dal pobít všechny chlapce v Betlémě i v celém jeho okolí, od dvouletých níže, podle času, který vyzvzděl od mágů. Tehdy se naplnilo, co bylo řečeno skrze proroka Jeremiáše: „Hlas v Ráma bylo slyšet, nářek a pláč a velké bédování; Ráchel oplakává své děti a nechce se dát utěšit, protože jich není.“ ^{Jer 2,16-18}

Mnoho vykladačů znovu poukazuje na to, že tyto dva případy spolu vůbec nesouvisí a že Matouš opět vytrhuje několik veršů ze SZ z kontextu. Zkusme se nad tím ale více zamyslet a popřemýšlet, zda náhodou neměl Matouš na mysli nějakou hlubší myšlenku, která nejde na první pohled vidět.

V prvé řadě Jeremiášův výrok o vysvobození Izraelského národa můžeme aplikovat na příchod Božího království (viz Vícenásobné naplnění proroctví). Jeremiáš ale zdůrazňuje, že před tím, než Bůh vysvobodí (spasí) svůj lid, projde si určitým žalem a smutkem. Některé židovské děti přijdou prostřednictvím babylonské státní moci o život a nastane velký smutek.

Prorok dále předpovídá, že některým dětem se podaří v babylonském zajetí přežít, že je Hospodin vysvobodí a stanou se pro židovský národ nadějí do budoucnosti. V pravý čas zařídí, že se mohou navrátit zpět do své země. Podobné témata vidíme i v případě narození Krista. I zde světská moc útočí na židovský národ, a malé židovské miminko – Ježíš – musí uprchnout do „vyhnanství“ do Egypta (Mt 2,19-23). Až se politická situace změní, znovu se podle Boží vůle navrátí a stane se spásou a nadějí pro budoucnost židovského národa. Paralel bychom samozřejmě našli více. Vidíme, že oba dva texty spolu velmi úzce souvisí. Apoštolové zkrátka četli SZ Písma podle Kristova poučení, které dal farizeům: Zkoumáte Písma, protože se domníváte, že v nich máte věčný život, a právě ona svědčí o mně. ^{J 5,39.}

Bůh seslal slovo útěchy truchlícím betlémským matkám, aby i ony, plačící, viděly, jako kdysi Ráchel, jak jejich děti přicházejí ze země nepřátel. Kristus bral malé děti do své náruče, žehnal jim a káral učedníky, kteří chtěli poslat matky pryč. „Nechte děti a nebraňte jim přijít ke mně, neboť takovým patří království Nebes.“ ^{Mat. 19,14 MS 26, 1885}

Boží slovo je jasné, jeho učení nemůže být neporozuměno. Máme ho uposlechnout tak, jak On nám je dal, anebo máme hledat, abychom našli, jak dalece se můžeme odchýlit, a přece být spaseni? RH 28.3.1882

Ani s citacemi a výklady Ježíše Krista to není vždy na první pohled tak jednoduché. Mnozí, kteří zpochybňují výklady apoštolů, by museli jít ve svých úvahách jít přirozeně ještě dál a i Krista označit za „špatného teologa“ co vytrhává verše z kontextu: I stalo se, že v sobotu procházel obilím a jeho učedníci začali cestou trhat klasy. Farizeové mu řekli: „Podívej, proč dělají v sobotu, co se nesmí?“ Ježíš jim říká: „Nikdy jste nečetli, co udělal David, když se ocitl v nouzi a dostal hlad, on i ti, kdo byli s ním? Jak za velekněze Abiataru vešel do domu Božího a snědl chleby předložené, které nesmí jíst nikdo kromě kněží, a dal i těm, kteří byli s ním?“ A řekl jim: „Sobota byla učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu. Takže Syn člověka je také pánem soboty.“ ^{Mk 2,23-28} Podle farizeů bylo trhání klasů, „které mnuli rukama“ (Lk 6,1) Kristovi učedníci, v podstatě mletí, a mletí je práce a ta je v sobotu zakázaná. A Kristus poukazuje na to, jak David se svou družinou jedl v chrámu chleby, i když to nebyli kněží. Jak to chápat?

Ve svatyni bylo připravováno dvanáct chlebů, které kněží jedli každou sobotu (Lv 24,5-8). Připravované chleby, které jedli kněží, samozřejmě symbolizovali to, jak se Bůh (symbolizovaný chrámem (Iz 8,13-14) stará o pokrm pro svůj lid (který byl zastoupen kněžími). A když přišel David s družinou, tak na základě tohoto principu vlastně tento zákaz neporušili, nýbrž jednali v souladu s hlavním principem, který jedení chlebů představovalo. I v našem příběhu Kristus zdůrazňuje principiální otázku soboty a to, že učedníci jednají v souladu s principy, na kterých by mělo stát zachovávání soboty, jakkoliv se jim tato situace podle jejich „litery“ nezdá. Na Davidově příkladu zdůrazňuje principiálnost zachovávání Božích nařízení, včetně toho sobotního.

ZÁVĚR

V souvislosti s Pímem máme nádherné zaslíbení, že nikdy nevyčerpáme bohatství jeho moudrosti, dobroty a moci. ^{Ed 172} V této knize jsme se zabývali předpoklady a principy pro správný výklad Bible, které, jak věřím, mohou každému pomoci lépe porozumět a lépe vyložit jednotlivé více či méně srozumitelné pasáže. Je mým přáním, aby tato kniha ovlivnila pozitivně čtenáře a vedla ho směrem ke správnému přístupu k Bibli, na kterou v této poslední době útočí jak lidé ze světa, tak i mnozí kazatelé a teologové z křesťanských církví.

Kéž všichni pečlivě a do hloubky studujeme podle svých možností Písmo svaté tak, aby nás vedlo ke zbožnému životu, pevně zakovenému v Kristu:

V prvních dvaceti pěti staletích lidských dějin neexistovalo psané Boží zjevení. Lidé, kteří se učili od Boha, sdělovali své poznatky jiným, a tak poznání přecházelo z otce na syna, z generace na generaci. Písemné zaznamenávání Božího slova začalo v době Mojžíše. Tehdy lidé písemně zachytili inspirovaná zjevení a vznikala inspirovaná kniha. Tento proces pokračoval po dobu dlouhých šestnácti staletí - začal Mojžíšem, který zaznamenal stvoření světa a Boží zákon, a skončil apoštolem Janem, který zapsal nejnádhernější pravdy evangelia.

Bible se odvolává na Boha jako svého autora. Psaly ji však lidské ruce a rozmanitý literární sloh jejich jednotlivých knih prozrazuje charakteristické rysy různých pisatelů. Všechny zjevené pravdy pochází z Božího Ducha ^{2 Tm 3,16 ČEP}, jsou však vyjádřeny lidskou řečí. Bůh svým svatým Duchem vléval světlo do myslí a srdcí svých následovníků, dával jim sny a vidění, ukazoval symboly a obrazy, a lidé, kterým byla pravda takto zjevena, pak zaznamenali myšlenky lidskou řečí. ^{Ed 170}

Dodatek č. 1

Toto prohlášení bylo schváleno a odhlasováno na General Conference of Seventh-day Adventists Executive Committee na Zasedání výroční rady (Annual Council Session) v Rio de Janeru v Brazílii, 12. Řijna 1986

Biblické studie: Předpoklady, principy a metody

1. Preambule

Toto prohlášení je adresováno všem členům Adventistů sedmého dne za účelem poskytnutí pokynů k jakémukoli studium Bible, a to jak vyučeným biblickým vykladačům, tak i dalším.

Adventisté sedmého dne rozpoznali a oceňují v historii příspěvek těch biblických vykladačů, kteří měli rozvinutou užitečnou a spolehlivou metodu Biblického studia, shodnou s prohlášeními a učením Písma. Adventisté jsou odhodláni přijmout pravdu a ochotní ji následovat použitím všech metod interpretace, které jsou shodné s tím, co Písmo říká samo o sobě. Níže máme nástin v předpokladech.

V posledních desetiletích je nejznámější metoda studia Bible známá jako „Historicko-kritická metoda“. Vykladači, kteří používají tuto metodu, jak ji tradičně formulují, operují na základě předpokladů, které (hlavně co se týče studování Biblického textu) odmítají spolehlivost zpráv o zázracích a dalších nadpřirozených událostí líčených v Bibli. Dokonce modifikované používání této metody, které si ponechává princip kritiky, která podřizuje Bibli lidskému posuzování, je pro adventisty nepřijatelná.

Historicko-kritická metoda minimalizuje potřebu pro víru v Boha a poslušnost k Jeho příkázáním. Navíc, protože taková metoda nezdůrazňuje božský element v Bibli jakožto inspirovanou knihu (včetně její vlastní výsledné jednoty) a podceňuje či nesprávně chápe apokalyptické proroctví a eschatologické části Bible, naléháme na Adventistické Biblické studenty, aby se vyhýbali používání předpokladů a výsledných dedukcí přidružených historicko-kritické metodě.

V kontrastu s historicko-kritickou metodou a jejími předpoklady věříme, že je užitečné stanovit principy Biblického studia, které jsou shodné s učením Písma samotného, a které zachovají její jednotu a jsou založeny na předpokladu, že Bible je Slovo Boží. Takový přístup nás povede k uspokojující a hodnotné zkušenosti s Bohem.

2. Předpoklady vyplývající z výroků Písma

a) Původ

1. Bible je Slovem Božím a je primární a autoritativní prostředek, kterým se On Sám odhaluje lidským bytostem.

2. Svatý Duch inspiroval Biblické pisatele v myšlenkách, idejích, a objektivních informacích; tyto věci vyjádřili pisatelé svými vlastními slovy. Proto jsou Písma nedělitelným spojením lidských a božských prvků, aniž by jeden prvek mohl být zdůrazněn a druhý opomenut (2. Pt 1,21; srov. GC 5-6).

3. Veškeré Písmo je inspirováno Bohem a přichází skrze práci Svatého Ducha. Nicméně, nepřichází jako nepřetržitý řetěz nepřerušovaného zjevení. Jak Duch Svatý promlouval pravdu Biblickým pisatelům, každý napsal, jak byl pohnut Svatým Duchem; každý vyzdvihl ten aspekt pravdy, který mu byl předán a zdůrazněn. Z tohoto důvodu bude student Bible získávat vyvážené porozumění jakéhokoliv tématu tím, že si uvědomí, že Bible je sama je svým vykladačem a když ji studuje jako celek, ukáže mu svou důslednou harmonickou pravdu. (2. Tim 3,16; Žid 1,1-2; srov. 1SM 19-20; GC 5-6).

4. Ačkoliv to zjevení bylo dáno těm, kteří žili v kontextu Blízkého východu, Bible přesahuje své kulturní zázemí, aby posloužilo jako Boží Slovo pro všechny kulturní, rasové a situační kontexty všech věků.

b) Autorita

1. Šedesát šest knih Starého a Nového zákona jsou čisté neomylné zjevení Boží vůle a Jeho spásy. Bible je Slovo Boží, a ono samo je standardem, kterým jsou testovány všechny učení a zkušenosti (2. Tim 3,15.17; Ž 119,105; Př 30,5-6; Iz 8,20; Jan 17,17; 2. Tes 3,14; Žid 4,12).

2. Písmo je autentický spolehlivý záznam historie a Božích činů v historii. Poskytuje normativní teologickou interpretaci těchto činů. Nadpřirozené činy odhalené v Písmu jsou historickou pravdou. Například, Gn 1-11 kap. jsou faktickým záznamem historických událostí.

3. Bible není jako jiné knihy. Je neviditelným spojením božského a lidského. Její záznam mnoha detailů sekulární historie je dostatečný k celkovému účelu sdělit dějiny spásy. Zatímco někdy mohou být paralelní postupy využívány Biblickými studenty k určení historických dat, obvyklé techniky historického výzkumu, založeném na lidských předpokladech a soustředěné na lidský prvek, jsou nedostačující pro interpretaci Písem, které spojují božské a lidské. Jenom metoda, která plně uznává neoddělitelnou podstatu Písem, se může vyhnout zkreslení jejího poselství.

4. Lidský rozum je podřízený Bibli, ne ji roven, ani nestojí nad ní. Předpoklady týkající se Písem musí být ve shodě s tvrzením Písma, a napravovány Písmem (1. Kor 2,1-6). Bůh zamýšlel, že lidský rozum bude používán v plném rozsahu, ale spíš v kontextu a pod autoritu Jeho Slova, než nezávisle na nich.

5. Zjevení Boží je ve veškeré přírodě, když správně pochopíme, že je v harmonii s psaným Slovem, a že má být interpretováno světlem Písma.

3. Principy k přístupu intepretace Písma

a) Duch umožňuje věřícímu přijmout, pochopit a aplikovat Bibli do svého vlastního života, jak hledá božskou sílu k přijetí poslušnosti ke všem Biblickým požadavkům; a může si osobně přivlastnit všechna Biblická zaslíbení. Jedině ti, kteří následují již obdržené světlo, mohou doufat v obdržení dalšího osvícení Duchem (J 16,13.14; 1. Kor 2,10-14).

b) Písma nemohou být správně interpretována bez pomoci Svatého Ducha, protože je to Duch, který umožňuje věřícímu pochopit a aplikovat Písmo. Proto by mělo být jakékoliv studium Slova zahájeno prosbou o vedení a osvícení Duchem.

c) Ti, kteří přichází studovat Slovo, musí tak činit s vírou a s pokorným duchem učedníka, který usiluje slyšet, co Bible říká. Musí být ochotni předložit všechny předpoklady, názory a rozumné závěry, k posouzení a korekci samotné Bible. S tímto postojem Biblický student může přijít přímo ke Slovu, a pečlivým studiem může dospět k pochopení nezbytné spásy, odděleně od jakéhokoliv lidského (byť užitečného) vysvětlování. Biblické poselství se stává pro takového člověka srozumitelným.

d) Zkoumání Písma musí být charakterizováno upřímnou touhou objevit a poslouchat Boží vůli a slovo spíše než hledat podporu nebo důkazy pro předem vytvořené názory.

4. Metoda Biblického studia

a) Vyberte Biblickou verzi pro studium, která je věrná smyslu obsaženému v jazycích, ve kterých byla Bible původně napsána; dávejte přednost překladům vytvořeným širokou skupinou učenců a publikovanou všeobecně známým nakladatelem před překlady sponzorované konkrétní denominací nebo úzce zaujatou skupinou.

Dejte pozor, abyste nestavěli hlavní body věrouky na Biblickém překladu nebo verzi. Vyškolení Bibličtí učenci budou používat řecké a hebrejské texty, které jim také umožňují prozkoumat čtení různých rukopisů starověké Bible.

b) Zvolte si určitý plán studia, abyste se vyhnuli chaotickým a bezcílným přístupům. Takový studijní plán navrhuji níže:

1. Kniha za knihou – analýza poselství

2. Verš za veršem metoda

3. Studium, které hledá Biblické řešení konkrétního životního problému, Biblické uspokojení pro konkrétní potřebu, či Biblickou odpověď na konkrétní otázku

4. Tematická studie (víra, láska, druhý příchod atd.)

5. studium Slova

6. Biografické studium

c) Usilujte o pochopení jednoduchého nejprostšího významu Biblické pasáže, kterou studujete.

d) Snažte se zjistit základní hlavní témata Písma, jak jsou předložena v jednotlivých textech, pasážích a knihách. Dvě základní příbuzná témata vedená skrz Písmo (1.) Člověk a práce Ježíše Krista a (2.) Velký spor; výhledově zahrnují autoritu Božího slova, pád člověka, první a druhý Kristův advent, zproštění obvinění Boha a Jeho zákona, a obnovení božského záměru pro vesmír. Tato témata se vinou celým Písmem, a nejdou proti němu.

e) Uznávejte, že Bible je svým vlastním vykladačem, a že význam slov, textů, a pasáží je nejlépe odhalován srovnáváním písma s písmem

f) Studujte kontext pasáže, zaměřte pozornost vůči větě a odstavci bezprostředně před a po studované pasáži. Snažte se myšlenky pasáže vést vzhledem k linii myšlení celé Biblické knihy.

g) Tak daleko, jak je to možné, rozšiřte si obzory ohledně historických okolností, za kterých byla pasáž napsána Biblickými pisateli pod vedením Svatého Ducha.

h) Určete literární typ, který autor používá. Některé Biblické materiály jsou složeny z podobnosti, poezie, alegorie, žalmů, nebo apokalyptických proroctví. Protože mnoho Biblických pisatelů představuje mnoho ze svého materiálu v poezii, je užitečné použít verzi Bible, která předkládá tento materiál v poetickém stylu; protože tyto pasáže zaměstnávají představivost, nemají být interpretovány stejným způsobem, jako próza.

i) Uvědomte si, že daný Biblický text nemusí být v souladu s každým detailem dnešních literárních kategorií. Buďte opatrní, nevynucujte používání těchto kategorií do interpretace smyslu Biblického textu. Je lidskou tendencí nacházet v textu to, co hledá; dokonce i když to tak autor vůbec nemyslel.

j) Vezměte na vědomí gramatiku a význam struktury, abyste zjistili autorův úmysl. Studujte klíčová slova pasáží srovnáváním jejich použití v jiných částech Bible prostřednictvím konkordancí a s pomocí Biblických lexikonů a slovníků.

k) V souvislosti se studováním Biblického textu prozkoumejte historické a kulturní faktory. Archeologie, antropologie a historie mohou přispět k pochopení významu textu.

l) Adventisté sedmého dne věří, že Bůh inspiroval Ellen G. White. Z tohoto důvodu její výklady na jakoukoliv danou Biblickou pasáž nabízí inspirované vodítko k významu textu, bez vyčerpání jeho významu, nebo zabránění úkolu exegeze (např. viz EV 256; GC 193.595; 5T 665.682. 707-708; CW 33-35).

m) Po studiu, jak je představeno výše, se obraťte k různým komentářům a dalším odborným pomocím - jako například vykladačské studie, abyste viděli, jak se druzí zaobírali onou pasáží. Poté opatrně zhodnoťte různá stanoviska vyjádřená z hlediska Písma jako celku.

n) Při výkladu proroctví mějte na paměti, že:

1. Bible potvrzuje Boží moc předpovídat budoucnost (Iz 46,10)

2. Proroctví mají morální účel. Nebyla napsána pouze k uspokojení zvědavosti ohledně budoucnosti. Mezi účely proroctví patří posílení víry (J 14,29), podpora života ve svatosti a příprava na advent (Mt 24,44; Zj 22,7.10.11)

3. Ohniskem mnoha proroctví je Kristus (jeho první i druhý příchod), církev a konec času

4. Normy pro interpretaci proroctví se nachází v samotné Bibli: Bible ukazuje časová proroctví a jejich historické naplnění; Nový zákon uvádí specifická naplnění Starozákonních proroctví o Mesiáši; a samotný Starý zákon představuje jednotlivce a události jako předzvěsti Mesiáše.

5. V Novém zákoně je aplikace Starozákonních proroctví, některá literární jména se stávají duchovními: například Izrael představuje církev, Babylon odpadlé náboženství, atd.

6. Existují dva základní typy prorockých spisů: neapokalyptická proroctví, jak je nacházíme v Izaiášovi a Jeremiášovi, a apokalyptická proroctví, jak je nacházíme v Danielovi a Zjevení.

Tyto rozdílné typy mají rozdílnou charakteristiku:

- (a) Neapokalyptická proroctví jsou adresována Božímu lidu; apokalyptická jsou ve svém rozsahu universálnější.
- (b) Neapokalyptická proroctví jsou často závislá na přírodě, uvádějí Božímu lidu alternativy požehnání skrze poslušnost, a prokletí skrze neposlušnosti; apokalyptika zdůrazňuje svrchovanost Boha a Jeho kontroly nad historií
- (c) Neapokalyptická proroctví často „skáčou“ z lokální krize do konce času Páně; apokalyptická proroctví prezentují směřování historie z času proroka do času konce.
- (d) Časová proroctví v neapokalyptických proroctvích jsou obecně dlouhá, například 400 let Izraelského otroctví (Gn 15,13) a 70 let Babylónského zajetí (Jer 25,12). Časová proroctví v apokalyptických proroctvích jsou obecně vyjádřena v krátkých termínech, například 10 dní (Zj 2,10) nebo 42 měsíců (Zj 13,5). Apokalyptické časové periody symbolicky určují delší periody přítomného času.

7. Apokalyptické proroctví je více symbolické a mělo by být odpovídajícím způsobem interpretováno. Při interpretaci symbolů, můžete následovat a používat tyto metody:

- (a) Podívejte se na interpretace (explicitní nebo implicitní) v samotné pasáži (Dan 8,20-21; Zj 1,20)
- (b) Podívejte se na interpretace jinde v knize, nebo v jiných spisech toho samého autora.
- (c) Používejte konkordanci, studujte použití symbolů v jiných částech Písma
- (d) Studujte dokumenty starověkého Blízkého východu, ty mohou přinést světlo ohledně významu symbolů, ačkoliv Biblické použití může pozměnit tyto významy.

8. Literární struktura knihy je často pomocí k jejímu výkladu. Paralelní povaha Danielových proroctví je toho příkladem.

O) Paralelní zdroje v Písmu někdy ukazují rozdíly v detailech a důrazech (např. Mt 21,33-34 s Mk 12,1-11 a Lk 20,9-18; nebo 2. Král 18-20 s 2. Par 32). Když studujete takové pasáže, nejprve je opatrně přezkoumejte, abyste si byli jistí, že paralely skutečně odkazují na tu samou historickou událost. Například mnoho Ježíšových podobností mohlo být dáno do různých příležitostí k různým posluchačům, jen je jinak formuloval. V případech, kde se objevuje rozdílnost v paralelních zdrojích, by člověk měl uznat, že úplným poselstvím Bible je syntéza všech jejich částí. Každá kniha či pisatel sděloval věci tak, jak ho Duch vedl při psaní. Každý vytvořil svůj vlastní specifický příspěvek k bohatství, různosti a rozmanitosti Písem (GC 5-6).

Čtenář musí umožnit každému Biblickému pisateli se „objevit“ a být slyšen, zatímco současně uznává základní jednotu božského sebeodhalování.

p) Písma byla napsána pro praktický účel: zjevování vůle Boží lidské rodině. Nicméně, aby nedošlo ke špatnému pochopení různých prohlášení, je důležité si uvědomit, že byly adresovány lidmi východních kultur a jejich myšlenkových vzorců.

Prohlášení jako „Hospodin však zatvrdil faraónovo srdce“ (Ex 9,12 ČEP), či „...zlý duch od Boha“ (1. Sam 16,15), proklínající žalmy, nebo „tři dny a tři noci“ Jonáše jako srovnání s Kristovou smrtí (Mt 12,40), jsou běžně špatně chápány, protože jsou dnes interpretovány z jiného úhlu pohledu.

Znalost pozadí kultury Blízkého Východu je nezbytná pro pochopení takovýchto vyjádření. Například, Hebrejská kultura přisuzovala jednotlivci zodpovědnost za činy, které nespáchal, ale dovolil, aby se staly. Proto inspirovaní pisatelé Písem běžně připisují Bohu, že dělá aktivně to, co bychom v západním smýšlení nazvali, že to On pouze dovoluje, anebo nebrání něčemu, aby se to stalo, jako například zatvrzení faraónova srdce. Dalším aspektem Písem, které trápí moderní myšlení, je božské nařízení Izraelcům, aby se angažovali do válek a vyhlazení celých národů. Izrael byl původně organizován jako teokracie: skrze civilní vládu vládl přímo Bůh (Gn 18,25). Takový teokratický stát byl unikátní. Dnes už neexistuje a nemůže být považován za přímý vzor pro křesťanskou praxi.

Písmo zaznamenává, že Bůh přijal osoby, jejichž zkušenosti a prohlášení nebyly ve shodě s duchovními principy Bible jako celku. Například můžeme uvést události vztahující se k užívání alkoholu, polygamie, rozvodu a otroctví. Ačkoliv tyto hluboce zakořeněné společenské zvyklosti nejsou výslovně odsouzeny jako takové, Bůh nemusel nutně souhlasit nebo schvalovat všechno, co umožnil a strpěl v životech patriarchů a v Izraeli. To vyjasnil Ježíš ve Svém prohlášení v souvislosti s rozvodem (Mt 19,4-6.8).

Duch Písem je duchem obnovy. Bůh pracuje trpělivě k povýšení padlého lidstva z hlubin hříchu do božského ideálu. Tudíž nesmíme přijímat jako vzor činy hříšných lidí, které máme zaznamenány v Bibli.

Písma představují rozvinutí Božího zjevení lidstvu. Například Ježíšovo kázání na hoře rozšiřuje a vysvětluje určité Starozákonné koncepty. Kristus Sám je konečným zjeveným Božího charakteru pro lidstvo (Žid 1,1-3).

Zatímco existuje překlenující jednota v Bibli od Genesis po Zjevení, a zatímco všechna Písma jsou rovnocenně inspirována, Bůh se rozhodl, že zjeví Sám Sebe lidským jednotlivcům a skrze lidské jednotlivce se střetne s nimi tam, kde se nacházeli, v mezích jejich duchovního a intelektuálního nadání. Bůh se nikdy nemění, ale progresivně rozvíjí své zjevování člověku tak, jak je to schopný pochopit (J 16,12; The SDA Bible Commentary vol 7, p. 945; 1SM 21). Každá praxe a prohlášení Písma je božsky inspirovaným záznamem, ale ne každé prohlášení nebo zkušenost je nutně normativní pro dnešní křesťanské chování. Smysl a litera Písma musí být správně pochopeny (1. Kor 10,6-13; DA 150; 4T 10-12).

q) Jako konečný cíl vytvořte aplikace textu. Ptejte se takovými otázkami jako: „Jaké je poselství a jaký úmysl mi Bůh chce sdělit prostřednictvím Písma?“ „Co znamená tento text pro mě?“ „Jako ho mohu aplikovat do mé situace a dnešních poměrů?“. Když to budete dělat, uznejte, že ačkoliv mnoho Biblických pasáží má místní význam, přesto obsahují nadčasové principy použitelné v každém věku a kultuře.

5. Závěr

V Úvodu k Velkému sporu věků Ellen G. White napsala:

„Bible však obsahuje Bohem sdělené pravdy vyjádřené lidskou řečí, je spojením Božího s lidským. Podobným spojením je také Kristova přirozenost - Kristus je Syn Boží i Syn člověka. O Bibli platí totéž, co platilo o Kristu - „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“ (J 1,14)“ (GC 6)

A je nemožné pro ty, kteří nepřijímají Kristovo božství, aby pochopili účel Jeho inkarnace, a je také nemožné pro ty, kteří vidí Bibli pouze jako lidskou knihu, pochopit její poselství, byť jsou jejich metody pečlivé a důkladné.

Dokonce křesťanští vykladači, kteří přijímají božsko-lidskou přirozenost Písma, ale jejich metodistické přístupy jim způsobují, že stále rozebírají její lidské aspekty, riskují vyprázdňení síly Biblického poselství, a odsunutí ji do pozadí, zatímco se soustředí na zprostředkovatele. Zapomínají, že zprostředkovatel a poselství jsou neoddělitelné, a že zprostředkovatel bez poselství je pouze prázdnou skořápkou, která nemůže oslovit nepostradatelné duchovní potřeby lidstva.

Oddaný křesťan bude používat jen ty metody, které jsou schopny plně postihnout dvojí neoddělitelnou povahu Písma; zvyšovat svou schopnost porozumět a aplikovat její poselství, a posílit víru.

Zdroj:

<http://www.adventist.org/en/information/official-statements/documents/article/go/-/methods-of-bible-study/>

Další prohlášení naší církve k otázce výkladu Bible:

Ted Wilson, kázání 3.července 2010

„Ať Písmo je svým vlastním vykladačem. Naše církve se již dlouho drží Historicko-Biblické jinak Historicko-gramatické metody pochopení Písma; dovolme Bibli vykládat samu sebe; řádek za řádkem; předpis za předpisem. Nicméně, jedna z nejhorších útoků proti Bibli je od těch, kteří věří v historicko-kritickou metodu vysvětlování Bible. Tato nebiblický přístup „vyšší kritiky“ je smrtelným nepřítelem naší teologie a misie.“

Zdroj: <https://news.adventist.org/.../wilson-calls-adventists.../>

Generální konference 8. září 2011

Představitelé Generální konference povzbudili členy naší církve, aby se drželi jednoduchého a prostého čtení Bible, i když sílí tlak z akademického světa vyšší kritiky, který doporučuje nové a subjektivnější metody interpretace, které jsou v rozporu s přístupem Adventisté sedmého dne k Biblické interpretaci. Adventisté sedmého dne podpořili historicko-biblickou jinak historicko gramatický přístup, který umožňuje Bibli aby vykládala sama sebe. Zdroj: <https://news.adventist.org/.../germany-trip-connected.../>

Ellen White o "vyšší kritice" (jež je základem Historicko-kritické metody)

Lidé se chovají, jakoby jim byla dána zvláštní svoboda zrušit rozhodnutí Boží. „**Vyšší kritika**“ **dává samu sebe na místo Boha**, a posuzuje Slovo Boží, reviduje ho nebo schvaluje. **Tímto způsobem jsou všechny národy přivedeny k pití vína Babylonského smilstva**. Tito „vyšší kritici“ ustanovovali věci tak, aby vyhovovali populárním herezím těchto posledních dnů. Jestliže nemohou podvracet a zneužívat Slovo Boží, jestliže ho nemohou překroutit k lidským postoupům, zničí ho... ^{UL 35.5}

Dodatek č. 2

Další prohlášení z naší církve ohledně výkladu Bible

Další prohlášení naší církve k otázce výkladu Bible:

Ted Wilson, kázání 3.července 2010

„Ať Písmo je svým vlastním vykladačem. Naše církve se již dlouho drží Historicko-Biblické jinak Historicko-gramatické metody pochopení Písma; dovolme Bibli vykládat samu sebe; řádek za řádkem; předpis za předpisem. Nicméně, jedna z nejhrošších útoků proti Bibli je od těch, kteří věří v historicko-kritickou metodu vysvětlování Bible. Tato nebiblický přístup „vyšší kritiky“ je smrtelným nepřítelem naší teologie a misie.“

Zdroj: <https://news.adventist.org/.../wilson-calls-adventists.../>

Generální konference 8. září 2011

Představitelé Generální konference povzbudili členy naší církve, aby se drželi jednoduchého a prostého čtení Bible, i když sílí tlak z akademického světa vyšší kritiky, který doporučuje nové a subjektivnější metody interpretace, které jsou v rozporu s přístupem Adventisté sedmého dne k Biblické interpretaci. Adventisté sedmého dne podpořili historicko-biblickou jinak historicko gramatický přístup, který umožňuje Bibli aby vykládala sama sebe.

Zdroj: <https://news.adventist.org/.../germany-trip-connected.../>

Ellen White o "vyšší kritice" (jež je základem Historicko-kritické metody)

Lidé se chovají, jakoby jim byla dána zvláštní svoboda zrušit rozhodnutí Boží. **„Vyšší kritika“ dává samu sebe na místo Boha**, a posuzuje Slovo Boží, reviduje ho nebo schvaluje. **Tímto způsobem jsou všechny národy přivedeny k pití vína Babylonského smilstva**. Tito „vyšší kritici“ ustanovovali věci tak, aby vyhovovali populárním herezím těchto posledních dnů. Jestliže nemohou podvracet a zneužívat Slovo Boží, jestliže ho nemohou překroutit k lidským postupům, zničí ho... ^{UL 35.5}

Dodatek č. 3

Zkušenost teoložky Ety Linnemannové (1926-2009)

Tato německá profesorka teologie celý svůj život a učení postavila na historicko-kritické metodě výkladu Písma svatého. K Biblickému textu přistupovala jako profesionální vědkyně a nebrala její výroky doslova. V knize *Originál nebo padělek* pak popisuje svoji zkušenost, když opustila tuto metodu a postavila svůj život na autoritativním Písmě a začala prožívat praktický duchovní život: *Hladověla jsem a žíznila po jeho slově a po společenství s křesťany a mohla jsem hřích jasně poznávat jako hřích, pro který jsem měla jen omluvy. Ještě si pamatuju nádhernou radost, když poprvé byla pro mě černá opět černou a bílá bílou a přestaly splývat v bezvýrazné šedi. Asi měsíc nato jsem stála - sama ve svém pokojíku - před rozhodnutím, zda mám dál kontrolovat Bibli svým rozumem, či nechat Ducha svatého, aby proměnil mé myšlení... Proto říkám NE historicko-kritické teologii.* Originál, nebo padělek, str. 5-6